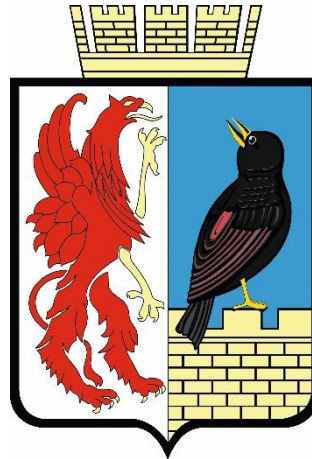

Gmina Miejska Skórcz

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SKÓRCZ NA LATA 2018-2023

Skórcz, czerwiec 2018

SPIS TREŚCI

1	WPROWADZENIE	3
2	POWIĄZANIE LPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI MIASTA	4
2.1	STRATEGIA ROZWOJU MIASTA SKÓRCZA DO ROKU 2020	4
2.2	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SKÓRCZ	7
2.3	GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA SKÓRCZ NA LATA 2016-2019	9
2.4	STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SKÓRCZ NA LATA 2016-2021	10
3	DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH	12
3.1	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA SKÓRCZ	12
3.2	PODZIAŁ MIASTA NA JEDNOSTKI URBANISTYCZNE	15
3.2.1	METODYKA WYZNACZANIA	15
3.2.2	WYZNACZENIE JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH	15
3.2.3	CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH	19
3.3	DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH	27
3.3.1	SFERA SPOŁECZNA	29
3.3.2	SFERA GOSPODARCZA	35
3.3.3	SFERA ŚRODOWISKOWA	37
3.3.4	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	38
3.3.5	SFERA TECHNICZNA	42
3.3.6	PODSUMOWANIE DIAGNOZY	44
3.4	ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU REWITALIZACJI	51
3.4.1	WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH	51
3.4.2	WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI	51
3.5	POGŁĘBIONA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI	52
3.6	DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH NA GÓRNYM MIEŚCIE, SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH	59
4	CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ	63
5	PODSTAWOWE DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE I DZIAŁANIA UZUPEŁNIAJĄCE	68
5.1	DZIAŁANIA PODSTAWOWE	68
5.2	DZIAŁANIA UZUPEŁNIAJĄCE	80
5.3	MECHANIZMY ZAPEWNIAJĄCE KOMPLEMENTARNOŚĆ	82
5.4	INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE	85
6	MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI	95
6.1	ETAP TWORZENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	95
6.2	ETAP WDRAŻANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	99
6.3	ETAP MONITOROWANIA I OCENY PROCESU REWITALIZACJI	101
7	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU	102
8	SYSTEM MONITOROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH I OCENY PROGRAMU	105
8.1	SYSTEM MONITOROWANIA	105
8.2	ZASADY MODYFIKACJI I WPROWADZENIE DZIAŁAŃ W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU	107
8.3	EWALUACJA	108

1 WPROWADZENIE

Rewitalizacja to „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”. Sformułowanie powyższe wskazuje na wszystkie najważniejsze aspekty tego procesu, zarówno w ujęciu podmiotowym (obszary zdegradowane, lokalna społeczność, interesariusze), jak i przedmiotowym (wyprowadzanie ze stanu kryzysowego, kompleksowy charakter, zintegrowane działania).

Podstawowym narzędziem prowadzenia rewitalizacji jest program rewitalizacji. Stanowi on płaszczyznę koordynacji różnorodnych działań ukierunkowanych na realizację wizji i osiągnięcie celów rewitalizacji obszaru rewitalizacji. Program rewitalizacji porządkuje działania rewitalizacyjne i nadaje całemu procesowi niezbędne ramy formalne.

W polskiej rzeczywistości funkcjonują 2 typy programów: Gminny Program Rewitalizacji (GPR) oraz Lokalny Program Rewitalizacji (LPR). **Przedmiotowy program oparty jest o ten drugi porządek, dla którego podstawą są *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020***. Dokument ten tworzy ogólne ramy formalno-prawne dla przeprowadzenia procesów rewitalizacji w sposób skoordynowany i z wykorzystaniem partycypacji społecznej, dla którego podstawą jest LPR.

W pierwszej części Programu zawarto krótkie wprowadzenie. Drugi rozdział poświęcony jest powiązaniu LPR z dokumentami strategicznymi Miasta Skórcz. Rozdział trzeci zawiera diagnozy i delimitację poszczególnych obszarów urbanistycznych. Czwarta część wskazuje na cele rewitalizacji i kierunki działań. Kolejny, piąty rozdział, definiuje podstawowe działania rewitalizacyjne oraz działania uzupełniające. Ostatnie części LPR pokazują stopień włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji oraz określają system zarządzania i monitorowania działań rewitalizacyjnych.

Przyjmuje się założenie, że taka struktura programu – ściśle powiązana z wymienionymi wyżej wytycznymi – pozwoli na stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju Miasta Skórcz, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji zdiagnozowanych obszarów zdegradowanych w mieście.

2 POWIĄZANIE LPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI MIASTA

2.1 STRATEGIA ROZWOJU MIASTA SKÓRCZA DO ROKU 2020

Dokument ten opisuje podstawowe założenia strategiczne miasta w średniookresowej perspektywie czasowej. Logika interwencji zakłada wizję miasta, misję samorządu oraz podporządkowane im cele rozwojowe oraz wynikające z nich cele operacyjne.

Wizją miasta jest Skórcz jako miejsce wysokiej jakości życia i współpracy na Kociewiu, atrakcyjnym dla turystów i inwestorów, rozwijającym się w oparciu o wielowiekową tradycję, walory środowiska, wysokiej jakości infrastrukturę oraz aktywnych, wykształconych i przedsiębiorczych mieszkańców. Misja samorządu została sformułowana jako organizowanie i prowadzenie ukierunkowanych działań w procesy rozwojowe zachodzące w mieście. Odbywa się to przy aktywnym wsparciu społecznym, poprzez pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości, tworzenie sprzyjających warunków do wysokiej jakości edukacji i wszechstronnego rozwoju mieszkańców, zapewnienie funkcjonalnej infrastruktury oraz efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych i turystycznych z poszanowaniem środowiska naturalnego.

W ramach celu rozwojowego „Wysoka konkurencyjność gospodarcza” wskazano cel operacyjny „Efektywne wykorzystanie potencjału naturalnego historycznego i kulturowego na potrzeby rozwoju turystyki”. Działania rewitalizacyjne, których częścią jest podnoszenie jakości przestrzeni publicznych w mieście Skórcz, w pełni wpisują się w to założenie.

W ramach celu rozwojowego „Atrakcyjna przestrzeń i czyste środowisko” zaplanowano m.in. działania na rzecz poprawy funkcjonalności i atrakcyjności przestrzeni w mieście, podniesienie atrakcyjności osiedleńczej miasta. Ponownie, kompleksowość działań rewitalizacyjnych, które obejmują m.in. interwencje w poprawę infrastruktury technicznej, powoduje zbieżność z prezentowanymi założeniami strategii.

W ramach celu rozwojowego „Aktywne i rozwijające się społeczeństwo” założono m.in. wspieranie aktywności społeczności lokalnej, w tym tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych. Miękkie działania, które będą kluczowym elementem rewitalizacji, będą wspierać aktywność lokalną mieszkańców. Jest to zatem założenie wpisujące się w planowane procesy rewitalizacyjne.

Poniżej zamieszczono enumeratywną listę celów niniejszego Programu Rewitalizacji (szerzej patrz część 4) w zestawieniu z celami Strategii.

Tabela 2.1 Powiązanie celów Programu z celami Strategii Rozwoju Miasta Skórcz

Cel szczegółowy LPR	Kierunki działań LPR	Powiązanie ze Strategią rozwoju miasta Skórcz
<p>Cel 1 Poprawa spójności społecznej poprzez działania zmierzające do ograniczenia wykluczenia społecznego na terenie rewitalizacji</p>	<p>1.1 podniesienie kompetencji społecznych i rodzinnych osób borykających się z problemami społecznymi 1.2 aktywizacja seniorów i grup defaworyzowanych 1.4 włączanie mieszkańców w życie społeczno-kulturalne miasta</p>	<p>Cel operacyjny 3.1. Wspieranie aktywności społeczności lokalnej, w tym tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców.</p>
<p>Cel 1 Poprawa spójności społecznej poprzez działania zmierzające do ograniczenia wykluczenia społecznego na terenie rewitalizacji</p>	<p>1.2 aktywizacja seniorów i grup defaworyzowanych 1.3 podniesienie kompetencji zawodowych mieszkańców, w tym 50+</p>	
<p>Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejskich i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji</p>	<p>3.2 wspieranie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy 3.3 tworzenie warunków do rozwoju działalności organizacji pozarządowych oraz rozwoju oferty czasu wolnego</p>	
<p>Cel 1 Poprawa spójności społecznej poprzez działania zmierzające do ograniczenia wykluczenia społecznego na terenie rewitalizacji</p>	<p>1.2 aktywizacja seniorów i grup defaworyzowanych</p>	
<p>Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta</p> <p>Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejskich i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji</p>	<p>2.4 tworzenie miejsc rekreacji i aktywizacja sportowa mieszkańców</p> <p>3.3 tworzenie warunków do rozwoju działalności organizacji pozarządowych oraz rozwoju oferty czasu wolnego</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Poprawa funkcjonalności i atrakcyjności przestrzeni w mieście.</p> <p>Cel operacyjny 2.4. Rozwój infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej.</p>

Cel szczegółowy LPR	Kierunki działań LPR	Powiązanie ze Strategią rozwoju miasta Skórcz
<p>Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejskich i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji</p> <p>Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta</p>	<p>3.1 tworzenie miejsc do rozwoju nowych usług szczególnie o charakterze ogólnomiejskim</p> <p>3.3 tworzenie warunków do rozwoju działalności organizacji pozarządowych oraz rozwoju oferty czasu wolnego</p> <p>2.4 tworzenie miejsc rekreacji i aktywizacja sportowa mieszkańców</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Poprawa funkcjonalności i atrakcyjności przestrzeni w mieście.</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Wspieranie aktywności społeczności lokalnej, w tym tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych</p> <p>Cel operacyjny 2.4. Rozwój infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej.</p>
<p>Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta</p>	<p>2.1 poprawa bezpieczeństwa mieszkańców</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Poprawa funkcjonalności i atrakcyjności przestrzeni w mieście.</p>
<p>Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta</p>	<p>2.2 poprawa stanu infrastruktury</p>	<p>Cel operacyjny 2.2. Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej miasta poprzez budowę i przebudowę infrastruktury technicznej i drogowej.</p>
<p>Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta</p>	<p>2.3 zagospodarowanie miejsc zaniedbanych i podniesienie estetyki obszaru</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Poprawa funkcjonalności i atrakcyjności przestrzeni w mieście.</p>
<p>Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta</p> <p>Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejskich i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji</p>	<p>2.3 zagospodarowanie miejsc zaniedbanych i podniesienie estetyki obszaru</p> <p>3.1 tworzenie miejsc do rozwoju nowych usług, szczególnie o charakterze ogólnomiejskim</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Poprawa funkcjonalności i atrakcyjności przestrzeni w mieście.</p> <p>Cel operacyjny 2.4. Rozwój infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej.</p>
<p>Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejskich</p>	<p>3.1 tworzenie miejsc do rozwoju nowych usług, szczególnie o charakterze</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Poprawa funkcjonalności i atrakcyjności przestrzeni w</p>

Cel szczegółowy LPR	Kierunki działań LPR	Powiązanie ze Strategią rozwoju miasta Skórcz
i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji	ogólnomiejskim 3.2 wspieranie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy 3.3 tworzenie warunków do rozwoju działalności organizacji pozarządowych oraz rozwoju oferty czasu wolnego	mieście Cel operacyjny 3.3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców. Cel operacyjny 3.1. Wspieranie aktywności społeczności lokalnej, w tym tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych

Źródło: Oprac. własne

2.2 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SKÓRCZ

Zgodnie z dokumentem, który jest podstawą polityki planistycznej miasta, kształtowanie zabudowy oraz zagospodarowania przestrzennego na jego terenach odbywać się będzie przez konsekwentne działanie m.in. w kierunku kształtowania ładu przestrzennego i przyjaznego mieszkańcom środowiska zamieszkania z uwzględnieniem tożsamości kulturowej i zasad estetyki urbanistycznej i architektonicznej.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego dla miasta Skórcz, przyjęte uchwałą nr IV/12/2002 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 20 grudnia 2002 r., zmienione uchwałą nr XXXV/201/2006 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 6 lipca 2006 r. oraz uchwałą nr XV/82/2012 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 15 marca 2012 r., definiuje dla poszczególnych obszarów miasta szczegółowe funkcje:

- obszar Górnego Miasta jest zagospodarowany i przeznaczony w przyszłości głównie pod zabudowę przemysłowo-usługową (w osi ulicy Pomorskiej), zaś w osi ulicy Ogrodowej pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz wielorodzinną,
- obszar Osiedla Leśnego jest wskazany jako obszar zabudowy jednorodzinnej,
- obszar Nowego Miasta w części zachodniej (obok dawnych torów kolejowych) przeznaczony jest pod zagospodarowanie przemysłowo-usługowe, zaś w pozostałej części (oś ulicy Głównej) pod zabudowę mieszkaniową, z dodatkiem usług,

- obszar Starego Miasta, jako najstarsza część Skórcza, nie ma dominującej funkcji: wskazuje się tutaj na zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, jak i wielorodzinną wraz z domieszką usług,
- obszar Osiedla Młodych przeznaczony jest pod zabudowę jednorodzinną, na południe od ulicy gen. Józefa Hallera zabudową usługową.

Do najważniejszych kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Skórcz zaliczone zostały:

- ochrona obiektów i obszarów środowiska kulturowego i ich wykorzystanie jako potencjału przestrzennego przy zagospodarowywaniu terenów z nimi sąsiadujących oraz kształtowaniu przestrzeni publicznych,
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez sukcesywną realizację zadań własnych gminy, w szczególności w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej,
- rewaloryzacja i modernizacja istniejącej zabudowy wymagającej takich zabiegów, w szczególności centrum Miasta.

Należy zaznaczyć, że dokument jest w trakcie aktualizacji (na podstawie uchwały nr XV/77/2016 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Skórcz), zaś jego uchwalenie w nowej wersji jest planowane na koniec IV kw. 2018 roku. W nowej wersji dokumentu zostaną wskazane tereny zdegradowane wyznaczone w ramach przedmiotowego Programu. Oznacza to pełną zbieżność obu dokumentów strategicznych.

Założenia rewitalizacji, jako kompleksowego procesu mającego na celu trwałą poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w mieście Skórcz oraz pośrednio całej lokalnej społeczności, w pełni wpisuje się w nadrzędne zasady i kierunki wyrażone w przytaczanym Studium. Wszelkie zaplanowane projekty i przedsięwzięcia będą zgodne z założonymi funkcjami poszczególnych terenów.

2.3 GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA SKÓRCZ NA LATA 2016-2019

Celem programu jest określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami w mieście Skórcz. Główne tezy programu to:

- umożliwienie finansowania i racjonalnego wykorzystania środków finansowych na utrzymanie krajobrazu kulturowego oraz ratowanie obiektów o szczególnych wartościach historycznych,
- wspieranie i kreowanie różnorodnych form i metod umożliwiających ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami,
- stymulowanie zasad partnerstwa oraz odpowiedzialności właścicieli obiektów o podstawowym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego na terenie miasta Skórcz,
- podnoszenie walorów zabytkowych i wykorzystanie ich w promocji kultury i dla rozwoju turystyki w mieście i okolicy, a zwłaszcza jako czynnika wpływającego na rozwój gospodarczy terenu,
- poszukiwanie i wspieranie projektów związanych z kreowaniem i wdrażaniem nowych form opieki nad zabytkami i ich promocji (np. szlaki turystyczno-historyczne, ożywianie zabytków),
- włączenie kultury i dziedzictwa kulturowego w obszar interwencji i wsparcia zgodnie z zasadami planowania i wdrażania programów prorozwojowych, stosownie do oczekiwań mieszkańców miasta poprzez uznanie znaczenia dziedzictwa kulturowego w rozwoju społeczno-ekonomicznym Miasta Skórcz i Powiatu Starogardzkiego.

W celu wypełnienia celów i tez zapisanych w Programie wyodrębniono 3 priorytety, w ramach których ujęto kierunki działań i zadania. W ramach priorytetu nr 1 „Zarządzanie dziedzictwem kulturowym miasta” wskazano m.in. na podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością miasta. Planowane w ramach działań rewitalizacyjnych działania wpisują się w ten scenariusz działań, gdyż jednym z najważniejszych aspektów będzie przywracanie do świetności zdegradowanych obecnie obiektów zabytkowych na terenie miasta Skórcz.

2.4 STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SKÓRCZ NA LATA 2016-2021

Misja samorządu, sformułowana w Strategii zakłada, że Miasto Skórcz zaspokaja potrzeby mieszkańców, zapewnia im warunki do rozwoju oraz przeciwdziała zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego. Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

W dokumencie wyodrębniono 5 celów strategicznych:

1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom
2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.
3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.
4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w mieście.
5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

W toku realizacji powyższych założeń przewiduje się wieloaspektowe wsparcie dla osób ubogich, bezrobotnych oraz zagrożonych bezdomnością. Kierunkami wsparcia w tym zakresie jest m.in. wsparcie materialne i szkoleniowe, jak również współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz pomocy. W dokumencie przewidziano także kompleksowe wsparcie rodzin, w szczególności tych borykających się z problemami związanymi z uzależnieniami i przemocą. Kolejnym aspektem realizacji Strategii jest wsparcie osób starszych oraz niepełnosprawnych mających na celu ich aktywizację społeczną i zawodową. Przewiduje się także poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, przede wszystkim poprzez opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych. Celem Strategii jest także szeroko pojęty rozwój kapitału ludzkiego, w tym rozwój kadr pomocowych oraz instytucji pozarządowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.

Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miasta Skórcz zakłada poprawę spójności społecznej poprzez działania zmierzające do ograniczenia wykluczenia społecznego na terenie rewitalizacji, w tym podniesienie kompetencji osób borykających się z problemami społecznymi, aktywizację seniorów, osób 50+ i włączenie w życie kulturalne miasta. Założenia te są zbieżne ze wszystkimi pięcioma celami Strategii.

Do najistotniejszych celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz zadań społecznych, jakie będą realizowane poprzez przedsięwzięcia rewitalizacyjne ujęte w LPR należą:

- Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ograniczanie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy (cel operacyjny 1.2 SRPS),
- Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (cel operacyjny 2.2 SRPS),
- Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki (cel operacyjny 3.1 SRPS),
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców (cel operacyjny 4.1 SRPS),
- Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego (cel operacyjny 5.2 SRPS).

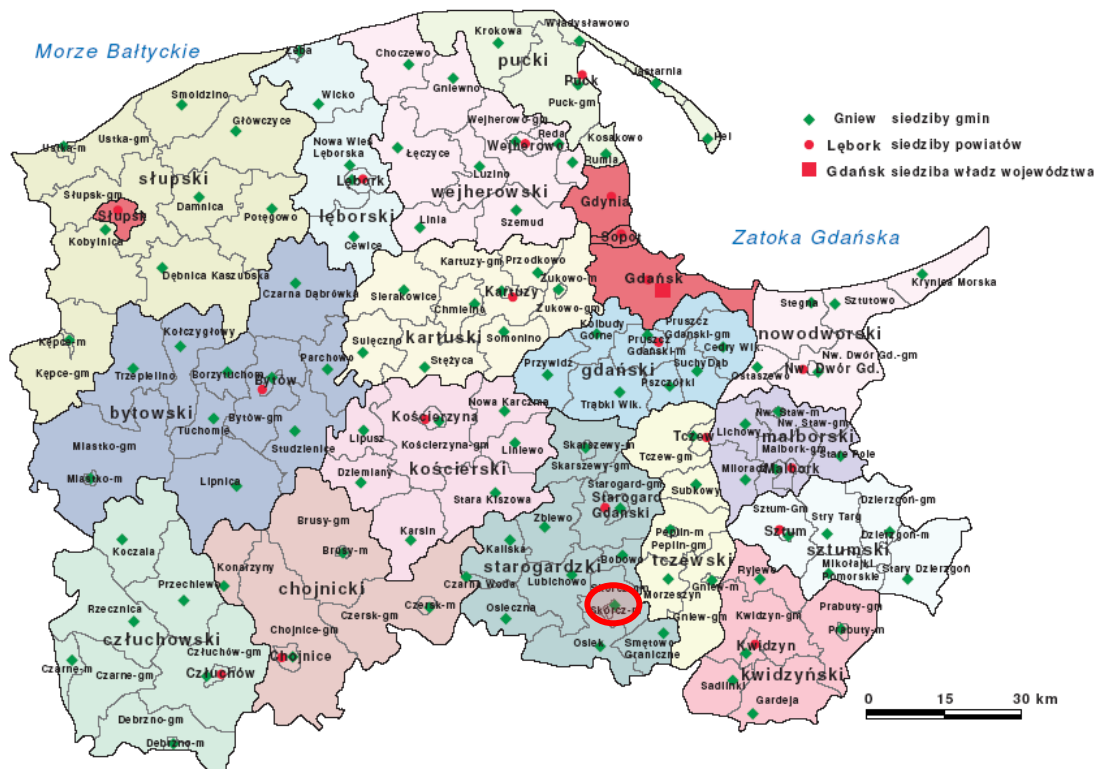
Biorąc pod uwagę powyższe zapisy należy stwierdzić, że przedmiotowy Program Rewitalizacji uszczegóławia założenia Strategii. Zbieżność tą można wskazać na dwóch płaszczyznach: tematycznej (zakres planowanych działań będzie rozwiązywać problemy wskazane w Strategii) oraz przestrzennej (rewitalizacja realizowana będzie na obszarach zdegradowanych miasta Skórcza – a zatem takich, gdzie kumulują się problemy społeczne). W ten sposób oba dokumenty uzupełniają się. Należy przy tym zaznaczyć, że podstawowym założeniem rewitalizacji, w odróżnieniu od modernizacji, jest prowadzenie skoordynowanych działań inwestycyjnych i działań miękkich, których centrum jest człowiek i jego potrzeby.

3 DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

3.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA SKÓRCZ

Miasto Skórcz położone jest w południowej części województwa pomorskiego, w powiecie starogardzkim.

Rysunek 3.1 Położenie miasta Skórcz na terenie województwa pomorskiego.

Źródło: opracowanie własne

Pod względem powierzchni, Skórcz jest najmniejszym miastem w województwie pomorskim. Powierzchnia miasta wynosi zaledwie 367 ha (3,67 km²), z czego użytki rolne zajmują 204 ha, tereny zabudowane i zurbanizowane 112 ha, lasy i zadrzewienia 28 ha, pozostałe tereny 23 ha. Powierzchnia Skórcza stanowi 0,27% powierzchni powiatu starogardzkiego i 0,02% powierzchni województwa pomorskiego.

Pod względem liczby ludności, Skórcz jest 5. najmniejszym miastem Pomorza. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w 2016 r. miasto zamieszkiwane było przez 3 565 osób. Skórcz jest ważnym węzłem komunikacyjnym na obszarze powiatu starogardzkiego. Przez miasto przebiega sieć dróg wojewódzkich:

- DW nr 214 – Łeba – Kościerzyna - Warlubie (ul. Leśna - ul. Pomorska),
- DW nr 222 - Gdańsk - Starogard Gdański – Skórcz (ul. Dworcowa - ul. Pomorska - do skrzyżowania z ul. Leśną),
- DW nr 231 – Skórcz – Kolonia Ostrowicka (ul. Główna - ul. 3 Maja - ul. gen. Józefa Hallera),
- DW nr 234 – Skórcz – Morzeszczyn – Gniew (ul. 27 Stycznia – ul. Gniewska).

Dobrą komunikację z resztą województwa oraz kraju zapewnia także dogodny dostęp do autostrady A1 stanowiącej część VI Transeuropejskiego Korytarza Transportowego Gdynia - Katowice - Żylina (Słowacja). Skórcz jest położony w odległości około 10 km od autostrady A1 - najbliższe węzły autostradowe zlokalizowane są w odległości 11 km (Kopytkowo) i 20 km (Ropuchy) od miasta.

Dobrze rozbudowana jest także sieć dróg publicznych w Skórczu (łączna długość 17,1 km), jednakże stan infrastruktury jest zróżnicowany na poszczególnych obszarach miasta. Ponad połowa dróg (8,7 km) to drogi nieutwardzone, położone w znacznej części na osiedlach mieszkaniowych, w tym na Osiedlu Młodych i Osiedlu Leśnym.

Skórcz stanowi zaplecze handlowo-usługowe nie tylko dla mieszkańców miasta, lecz także okolicznych miejscowości. Stanowi także ważne miejsce pracy, w dużej mierze z uwagi na fakt, iż dobrze rozwinięty jest tu przemysł. W Skórczu działalność prowadzi 1 podmiot zatrudniający powyżej 250 osób – G.K. Iglotex S.A. - zajmujący się produkcją żywności mrożonej (ok. 700 miejsc pracy) oraz 3 podmioty zatrudniające od 50 do 249 osób, tj. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Szarafin” i PPHU „Szarafin” działające w branżach: kolejowej, elektrycznej, produkcyjnej, mechanicznej i budowlanej, firma Fast S.A zajmująca się produkcją mebli oraz Bank Spółdzielczy w Skórczu. Ponadto do ważniejszych przedsiębiorstw usługowych należą: PHU ARKADA, Bonus MG, FU Marcin Kurowski, Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Skórczu. Przemysł zlokalizowany głównie na zachodzie miasta.

Miasto Skórcz posiada bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Poziom skanalizowania miasta wynosi 99,1% (obejmuje 29,2 km sieci), a zwodociągowania 98,3% (20,2 km). Stan infrastruktury wodno-ściekowej jest zróżnicowany w skali miasta.

Na terenie Skórcza nie funkcjonuje system sieci gazowniczej dla odbiorców indywidualnych. Mieszkańcy wykorzystują wyłącznie gaz bezprzewodowy propan-butan (gaz butlowy). Z sieci

gazowej korzysta natomiast firma Iglotex S.A., która dla celów grzewczych wykorzystuje skroplony gaz ziemny.

W mieście nie funkcjonuje również sieć ciepłownicza. Źródłami ciepła są lokalne kotłownie węglowe i olejowe o niewielkiej wydajności oraz indywidualne urządzenia grzewcze opalane głównie węglem, miałem i drewnem, a także odpadami, w tym materiałami szkodliwymi dla środowiska. Takie rozwiązania powodują poważny problem związany z tzw. niską emisją. Tylko niewielki procent gospodarstw domowych korzysta z elektrycznych urządzeń grzewczych, zaś kilka budynków zasilanych jest ze źródeł odnawialnych (pomp ciepła).

Brak infrastruktury ciepłowniczej i gazowej wpływa niekorzystnie na stan środowiska naturalnego w Skórczu, w szczególności na zanieczyszczenie powietrza. Z uwagi na niewielkie rozmiary miasta problem ten złej jakości powietrza dotyczy całego miasta.

Skórcz jest miastem atrakcyjnym kulturowo, zarówno ze względu na bogatą historię, jak i z uwagi na występowanie atrakcyjnych turystycznie obiektów kultury materialnej, które znajdują się przede wszystkim na obszarze Starego Miasta. Dodatkowo, ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo z Borami Tucholskimi, Skórcz stanowi atrakcyjny punkt na turystycznej mapie Kociewia. Ograniczeniem dla rozwoju turystyki jest jednak znikoma baza turystyczna.

Skórcz posiada bogate tradycje sportowe, stosunkowo dobrze rozwinięta jest też w mieście baza rekreacyjna. Stadion Miejski wyposażony jest w pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę nożną, a także odpowiednie warunki do uprawiania lekkoatletyki. Obiekt wyposażony jest też w zaplecze sanitarno-szatniowe i salę konferencyjną. Jednakże stan techniczny obiektu nie jest zadowalający i wymaga przeprowadzenia modernizacji.

W celach rekreacyjnych mieszkańcy mogą korzystać także z terenu Parku Miejskiego. Dużym zainteresowaniem cieszą się place zabaw i ogólnodostępne siłownie na świeżym powietrzu.

Z uwagi na niewielkie rozmiary miasta, mieszkańcy Skórcza stanowią dość dobrze zintegrowaną społeczność i wykazują stosunkowo duże zaangażowanie w życie miasta. Obecnie funkcjonuje tu 12 organizacji pozarządowych i 5 grup nieformalnych. Zmagają się one jednak z brakiem odpowiedniego zaplecza technicznego w postaci siedzib i miejsc spotkań. Aktualnie podmioty te korzystają w dużej mierze z pomieszczeń Miejskiego Ośrodka Kultury i Miejskiej Sali Widowiskowej (na obszarze Starego Miasta), jednak ograniczona dostępność tych pomieszczeń stanowi barierę w rozwoju działalności wielu organizacji.

3.2 PODZIAŁ MIASTA NA JEDNOSTKI URBANISTYCZNE

3.2.1 METODYKA WYZNACZANIA

Procedura delimitacji obszarów składa się z kilku następujących po sobie etapów:

Etap I polega na wyznaczeniu tzw. jednostek urbanistycznych, które zgodnie z definicją Instytutu Rozwoju Miast określa się jako najmniejsze, niepodzielne na kolejnych etapach postępowania obszary gminy, dla których możliwe jest pozyskanie danych dotyczących w szczególności zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Podział na jednostki urbanistyczne opiera się na szeregu zdefiniowanych czynników, został on skonsultowany i zatwierdzony przez władze miasta Skórcz.

W II etapie pozyskano niezbędne dane statystyczne oraz przeprowadzono analizę wskaźnikową wyznaczonych uprzednio jednostek urbanistycznych. Analiza dotyczyła przede wszystkim sfery społecznej, zebrano również informacje dotyczące negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

III etapem jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Za obszar zdegradowany uznano te jednostki urbanistyczne, w których w wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej zdiagnozowano kryzys z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz zidentyfikowano problemy w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Spośród zdegradowanych jednostek urbanistycznych wybrano obszar rewitalizacji.

3.2.2 WYZNACZENIE JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH

W celu wytypowania obszarów kryzysowych w mieście Skórcz niezbędna jest analiza zróżnicowania wewnętrznego różnorodnych zjawisk w niej zachodzących. Do takiej analizy konieczny jest podział przestrzeni na jednostki podstawowe, które stanowiąc będą pewne najmniejsze, niepodzielne już w procesie analizy obszarów, dla których przeprowadzana będzie agregacja danych. Polami podstawowymi mogą być zarówno jednostki pseudonaturalne (jednostki urbanistyczne, dzielnice, sołectwa itp.), jak i jednostki modularne (GRID np. siatki kwadratów lub heksagonów). W przypadku przedmiotowego opracowania za pole podstawowe przyjmuje się jednostki urbanistyczne.

Miasto Skórcz zostało podzielone na jednostki urbanistyczne na podstawie poniższych czynników:

- granic jednostek administracyjnych i statystycznych,
- granic obszarów zabudowanych i niezabudowanych,
- form użytkowania gruntów,
- funkcji pełnionej przez poszczególne obszary,
- granic naturalnych (np. rzeka) i nienaturalnych (główne ciągi komunikacyjne),
- cech przestrzeni,
- stopnia integracji lokalnych społeczności.

Na podstawie powyższych czynników wyznaczono 5 jednostek urbanistycznych oraz 3 obszary niezamieszkałe. Podział miasta został zaprezentowany w poniższej tabeli.

Tabela 3.1 Podział miasta Skórcz na jednostki urbanistyczne

LP.	Nazwa obszaru	Liczba ludności	% ludności całego miasta	Powierzchnia (km ²)	% powierzchni całego miasta
1.	Osiedle Leśne	941	26,40%	0,45	12,26%
2.	Górne Miasto	709	19,89%	0,68	18,53%
3.	Nowe Miasto	381	10,69%	0,25	6,81%
4.	Osiedle Młodych	498	13,97%	0,43	11,72%
5.	Stare Miasto	1036	29,06%	0,63	17,17%
6.	Obszar zachodni	0	0%	0,79	21,53%
7.	Obszar południowo-zachodni	0	0%	0,18	4,90%
8.	Obszar północny	0	0%	0,26	7,08%
	Łącznie miasto Skórcz	3565	100%	3,67	100%

Źródło: Oprac. własne na podst. danych Urzędu Miejskiego w Skórczu

Poniżej zamieszczono wykaz ulic w poszczególnych obszarach urbanistycznych miasta Skórcz.

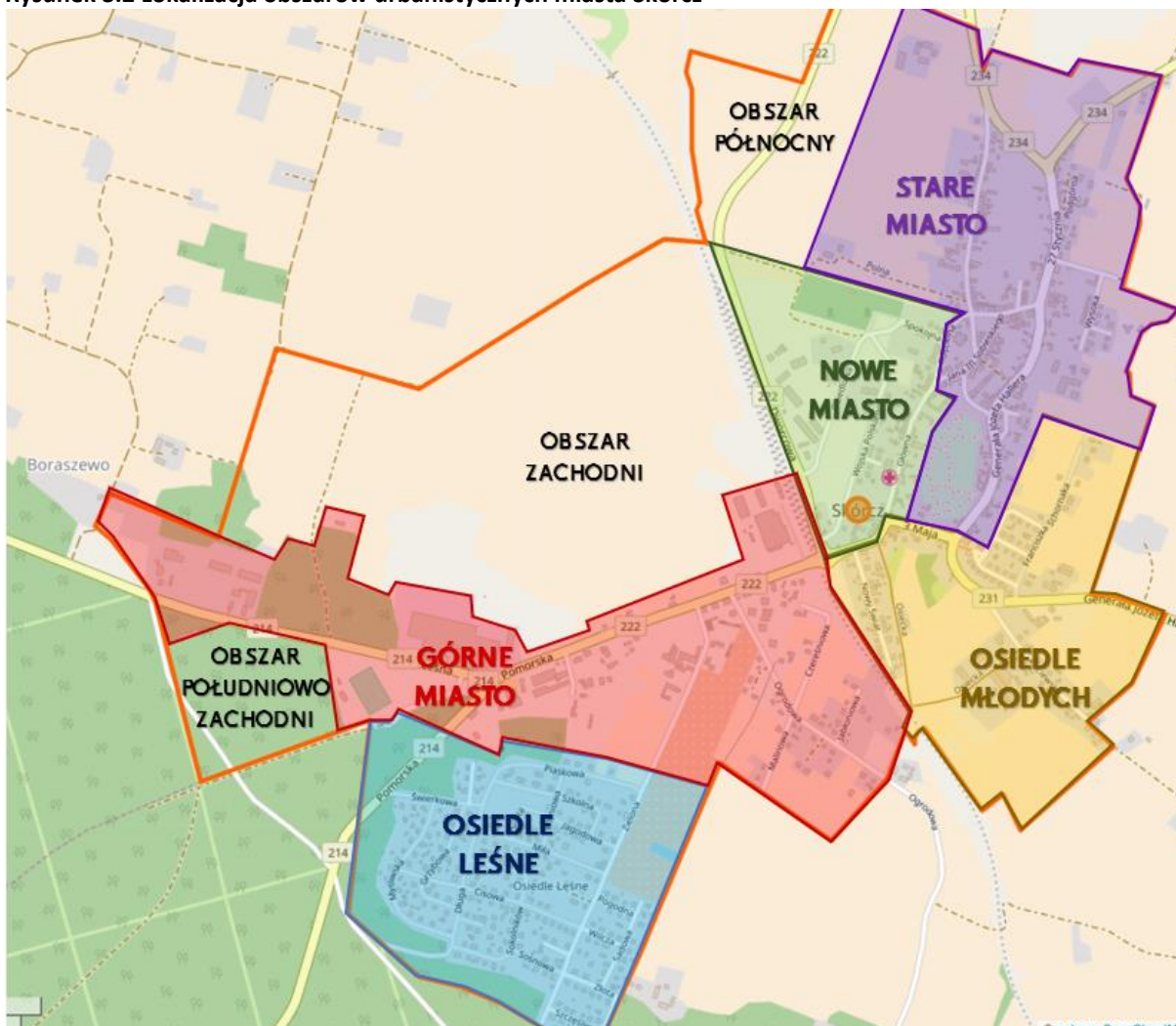
Tabela 3.2 Wykaz ulic w poszczególnych obszarach urbanistycznych

LP.	Nazwa obszaru	Ulice
1.	Osiedle Leśne	Brzozowa, Cicha, Cisowa, Dębowa, Długa, Dobra, Grzybowa, Jagodowa, Konwaliowa, Miła, Modrzewiowa, Myśliwska, Piaskowa, Sadowa, Sokolników, Sosnowa, Szczęśliwa, Szkolna, Świerkowa, Topolowa, Wilcza, Wiśniowa, Wrzosowa, Zielona (od 4 do końca), Żłota, Słoneczna, Pogodna
2.	Górne Miasto	Chmielna, Czereśniowa, Jabłoniowa, Kwiatowa, Leśna, Malinowa, Ogrodowa, Orzechowa, Pomorska, Spacerowa, Zbożowa, Zielona (nr 1 do 4)
3.	Nowe Miasto	Adama Asnyka, Boczna, Dworcowa, Główna, Osiedlowa , Spokojna , Wojska Polskiego
4.	Osiedle Młodych	Gen. Józefa Hallera (od nr 48 do końca), Kocińska, Marii Konopnickiej, Adam Mickiewicza, Cypriana Kamila Norwida, Nowy Świat, Osiecka, Bolesława Prusa, Franciszka Schornaka, Wysoka, Stefana Żeromskiego
5.	Stare Miasto	Gen. Józefa Hallera (nr 1 do 48), Gen. Józefa Wybickiego, Gniewska, Kościelna, Krótka, 3-go Maja, Młyńska, Parkowa, Plac Wolności, Podgórna, Pogodna, Polna, Jana III Sobieskiego, Starogardzka, 27 Stycznia
6.	Tereny niezamieszkałe: obszar zachodni, obszar południowo - zachodni oraz północny	tereny leśne w zachodniej części miasta, obszary na północ od ulicy Pomorskiej i Leśnej, obszary wokół Obwodnicy Miasta

Źródło: Oprac. własne na podst. danych Urzędu Miejskiego w Skórczu

Poniżej zamieszczono lokalizację poszczególnych obszarów urbanistycznych na mapie.

Rysunek 3.2 Lokalizacja obszarów urbanistycznych miasta Skórcz

Źródło: oprac. własne na podkładzie openstreetmap.org

Należy wskazać, że wskazane jednostki urbanistyczne (Stare Miasto, Nowe Miasto, Górne Miasto, Osiedle Leśne, Osiedle Młodych) to obszary zamieszkałe, które charakteryzują się rozbudowaną infrastrukturą komunalną i techniczną. Ponieważ na tych terenach skoncentrowane jest życie społeczne i zawodowe mieszkańców Skórcza, jest to także przestrzeń, na którą ukierunkowane są główne działania inwestycyjne i społeczne władz miasta, od momentu powstania samorządu terytorialnego, tj. od roku 1990.

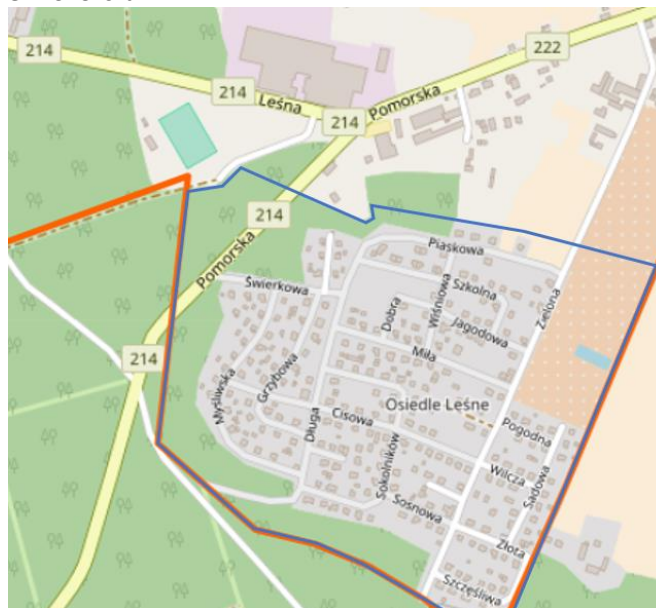
Pozostałe 3 obszary to przede wszystkim pola uprawne i nieużytki na północy miasta (obszar północny i zachodni) oraz tereny leśne (obszar południowo – zachodni). Znaczna część omawianych obszarów stanowi strefę ochrony archeologicznej i konserwatorskiej, w mniejszym stopniu strefę ochrony krajobrazu (z wyjątkiem Osiedla Leśnego i części zachodniej Górnego Miasta).

3.2.3 CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH

3.2.3.1 OSIEDLE LEŚNE

Osiedle Leśne stanowi najdalej wysuniętą na południe część miasta Skórcz, pomiędzy ulicami Piaskową, Pomorską, południową granicą miasta i ulicą Zieloną i Sadową. Jest także wyraźnie wyodrębnioną jednostką urbanistyczną, od miasta oddzielają je lasy lub pola uprawne. Obszar ma 0,45 km², co stanowi 12,3% powierzchni miasta Skórcz. Cechą obszaru jest stosunkowo wysoka i równomierna koncentracja zabudowy. Drogą zbiorczą osiedla jest ulica Zielona łącząca je z główną ulicą miasta (Pomorską). Z osiedla w kierunku zachodnim można także wyjechać ulicą Świerkową. Osiedle Leśne charakteryzuje się zdecydowaną dominacją zabudowy jednorodzinnej z XX wieku. Zabudowania uzupełniają obiekty infrastruktury społecznej. Nie występują żadne obiekty przemysłowe. Poniżej zamieszczono mapę pokazującą omawiany obszar.

Rysunek 3.3 Osiedle Leśne w Skórczu

Źródło: oprac. własne, na podst. openstreetmap.org

Osiedle Leśne jest zamieszkiwane przez 941 mieszkańców, co stanowi 26,40% wszystkich mieszkańców. Dominacja zabudowy mieszkaniowej sprawia, że osiedle Leśne można uznać za największą sypialnię miasta.

3.2.3.2 GÓRNE MIASTO

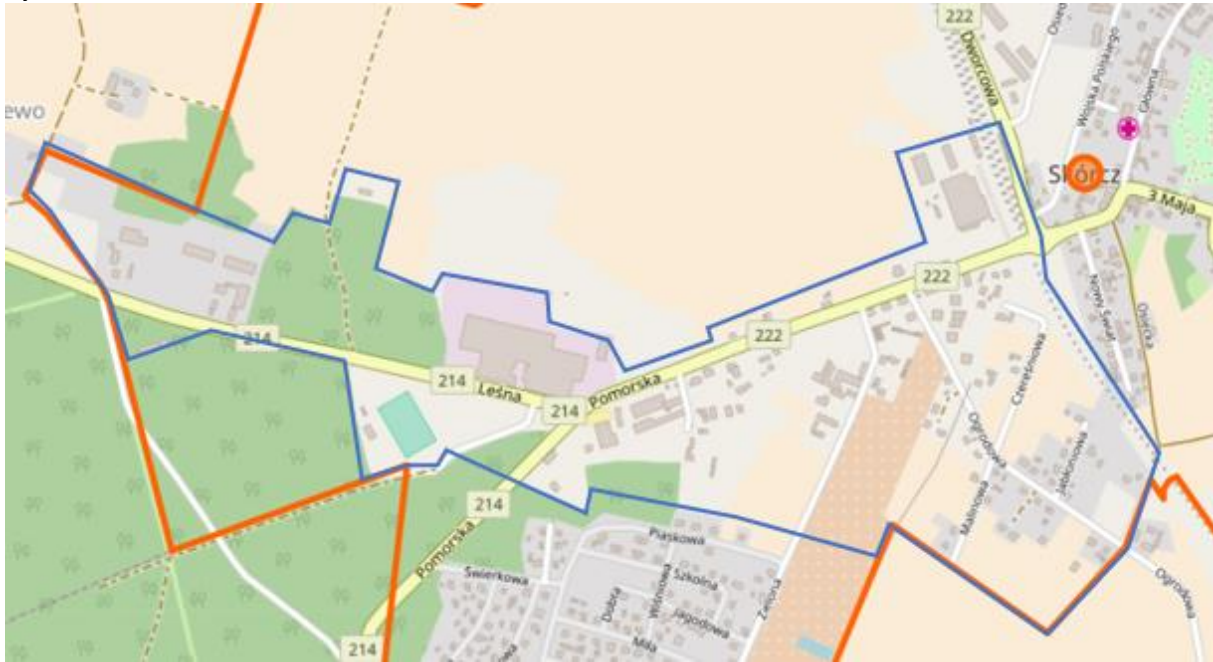
Górne Miasto położone jest w zachodniej i południowej części miasta. Jest to największa pod względem powierzchni jednostka urbanistyczna Skórcza. Północne i zachodnie granice

obszaru są jednocześnie granicą gminy miejskiej, południowa granica obszaru oddziela go od Osiedla Leśnego, przechodząc później w południową granicę miasta, zaś od wschodu Górne Miasto jest ograniczone terenami nieczynnej linii kolejowej. Główną osią obszaru jest biegnąca w osi wschód-zachód ulica Pomorska i Leśna oraz prostopadła do ulicy Pomorskiej Ogrodowa. Znaczną część obszaru, na północ od ulicy Pomorskiej zajmują grunty rolne i nieużytki. Wzdłuż ulic Pomorskiej i Leśnej zlokalizowane są najważniejsze zakłady przemysłowe miasta: Iglotex, Szarafin oraz Fast. Część obiektów wzdłuż głównej ulicy zachodniej części miasta to obiekty usługowe. Zabudowa mieszkaniowa w dominującej liczbie występuje w osi ulicy Ogrodowej oraz wzdłuż ulicy Pomorskiej. Jest to głównie zabudowa wielorodzinna powstała w latach 60. i 70. XX wieku jako zaplecze mieszkalne dla pracowników miejscowych firm, która została dogęszczona budynkami jednorodinnymi. Zabudowa wielorodzinna stanowi własność wspólnot mieszkaniowych i przez te wspólnoty jest zarządzana. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, w drugiej części ulicy Ogrodowej oraz ulic prostopadłych do niej, rozwinęła się nowoczesna jednorodzinna zabudowa, która przybliżyła tereny zamieszkane do południowej granicy administracyjnej miasta.

W Górnym Mieście występują także jedyne w Skórczu obszary poprzemysłowe po zlikwidowanych zakładach produkcyjnych i usługowych: w rejonie skrzyżowania ulicy Zielonej i Pomorskiej – dawny Zakład Produkcji Leśnej „LAS” (ok. 1,5 ha) oraz po firmie świadczącej usługi naprawy środków transportu na końcu ulicy Leśnej (dawny Oddział Transportu Leśnego; ok. 0,8 ha). Obiekty po tych zakładach zostały poddane rozbiórce. O ile działka przy ul. Leśnej jest przygotowywana pod inwestycję przez nowego właściciela, to tereny po zakładzie LAS są wyłączone z jakiegokolwiek użytkowania. Obecnie stanowią one najbardziej zdegradowaną pod względem budowlanym część miasta.

Poniżej zamieszczono mapę prezentującą obszar Górnego Miasta w Skórczu.

Rysunek 3.4 Górne Miasto w Skórczu

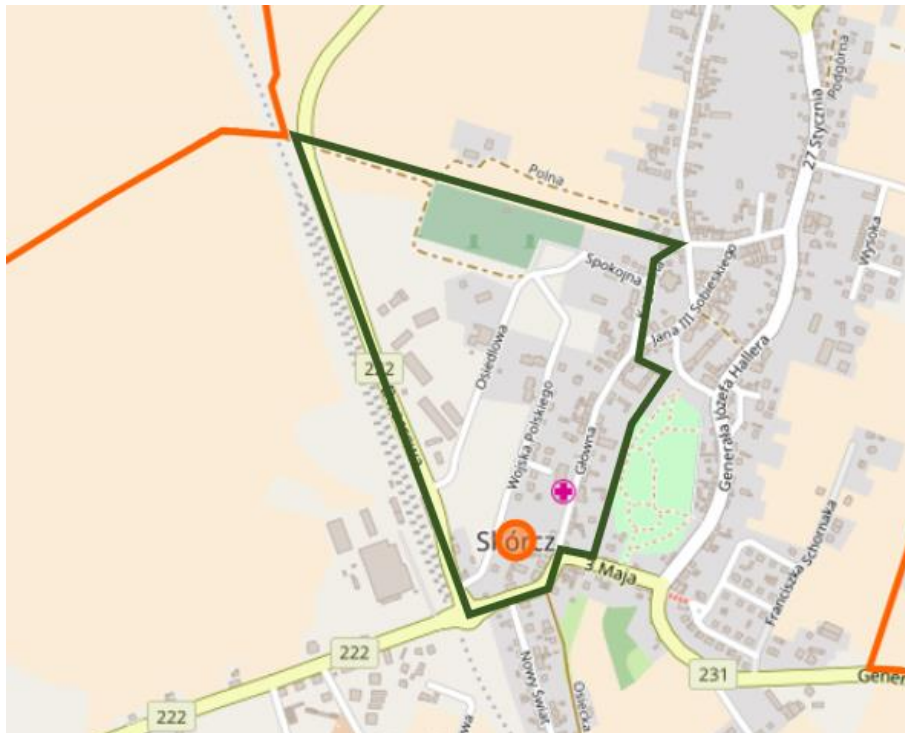

Źródło: oprac. własne, na podst. openstreetmap.org

3.2.3.3 NOWE MIASTO

Obszar ten położony jest w centralnej części miasta, pomiędzy terenami kolejowymi i ulicą Dworcową na zachodzie, ulicą Główną i Kościelną na wschodzie i południu oraz ulicą Spokojną i cmentarzem na północy. Zachodnia część przylegająca do dawnych terenów kolejowych, to tereny przemysłowe (obecnie w części stanowiące bazę gospodarczo – magazynową Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Skórczu oraz prywatnych przedsiębiorców, którzy od 2019 roku zamierzają stworzyć swoją bazę magazynową), środkowa część – pomiędzy ulicą Osiedlową i Wojska Polskiego – to nieużytki z dwoma budynkami wielorodzinnymi (TBS nr 17 i 19 powstałymi w latach 2000-2002) oraz zabudową szeregową ok. 20 domów, które powstały w latach 2017 - 2018, podczas gdy „stara” zabudowa wielorodzinnna (kamienice), w tym również budynki pochodzące z XIX wieku, koncentruje się wzdłuż ulicy Główniej. Przy tej ulicy zlokalizowanych jest także szereg punktów usługowych oraz instytucji, jak np. Urząd Miejski, Urząd Pocztowy, Bank Spółdzielczy, Przychodnia Zdrowia i Apteka. Poniżej zamieszczono mapę prezentującą obszar Nowego Miasta w Skórczu.

Rysunek 3.5 Nowe Miasto w Skórczu

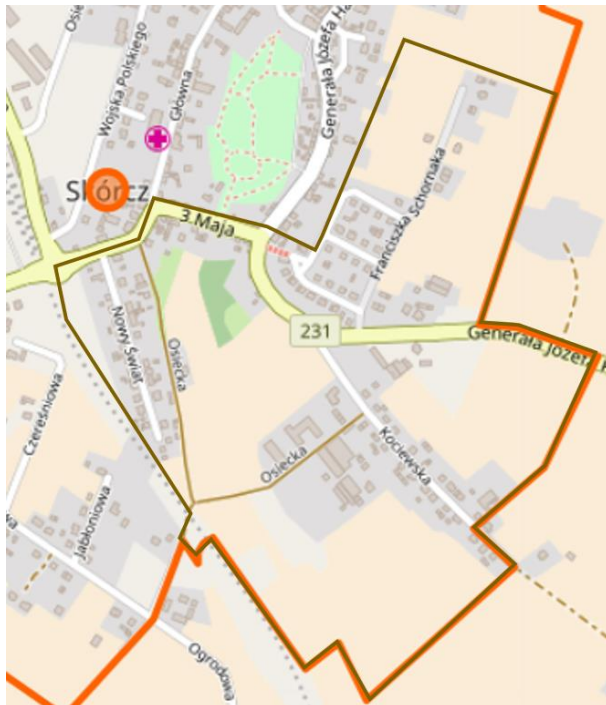
Źródło: oprac. własne, na podst. openstreetmap.org

3.2.3.4 OSIEDLE MŁODYCH

Osiedle Młodych położone jest we wschodniej części miasta, pomiędzy ulicami Franciszka Schornaka i gen. Józefa Hallera. W skład obszaru wchodzi również część miasta pomiędzy ulicą Osiecką i terenami kolejowymi, oraz oś ulicy Kociewskiej. Istotną rolę w zagospodarowaniu obszaru pełni jednorodzinna oraz wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa, skupiona wokół ulic Nowy Świat, gen. Józefa Hallera, Kociewskiej oraz na samym Osiedlu Młodych (Marii Konopnickiej, Stefana Żeromskiego, Adama Mickiewicza i Franciszka Schornaka). Zabudowa tego osiedla pochodzi z końca lat 70. i pierwszej połowy lat 80. Pomiędzy ulicami gen. Józefa Hallera, Kociewską i Osiecką zaś znajduje się pas nieużytków wzdłuż rzeczki Szorycy. Ważną instytucją jest szkoła - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Skórczu im. Włodzimierza Mykietyna, zlokalizowana przy ulicy Kociewskiej. Kształci techników: ekonomii i logistyki. Jest to jedyna taka placówka w południowej części powiatu starogardzkiego. Ma silne oddziaływanie społeczne i edukacyjne na cały Skórcz oraz bogate tradycje edukacyjne. Dysponuje dobrą bazą do prowadzenia nauki na poziomie ponadgimnazjalnym. Obok budynku szkoły, który datowany jest na 1914 r. (budynek poddany w ostatnim czasie kompleksowej termomodernizacji) znajduje się internat na 100 osób oraz sala gimnastyczna. Pomiędzy ulicą Franciszka Schornaka i granicą

miasta znajduje się także pas gruntów rolnych. Co więcej, również wzdłuż ulicy Franciszka Schornaka znajduje się najnowsza zabudowa jednorodzinna jaka powstała w ostatnich kilkunastu latach w tym obszarze.

Rysunek 3.6 Osiedle Młodych w Skórczu

Źródło: oprac. własne, na podst. openstreetmap.org

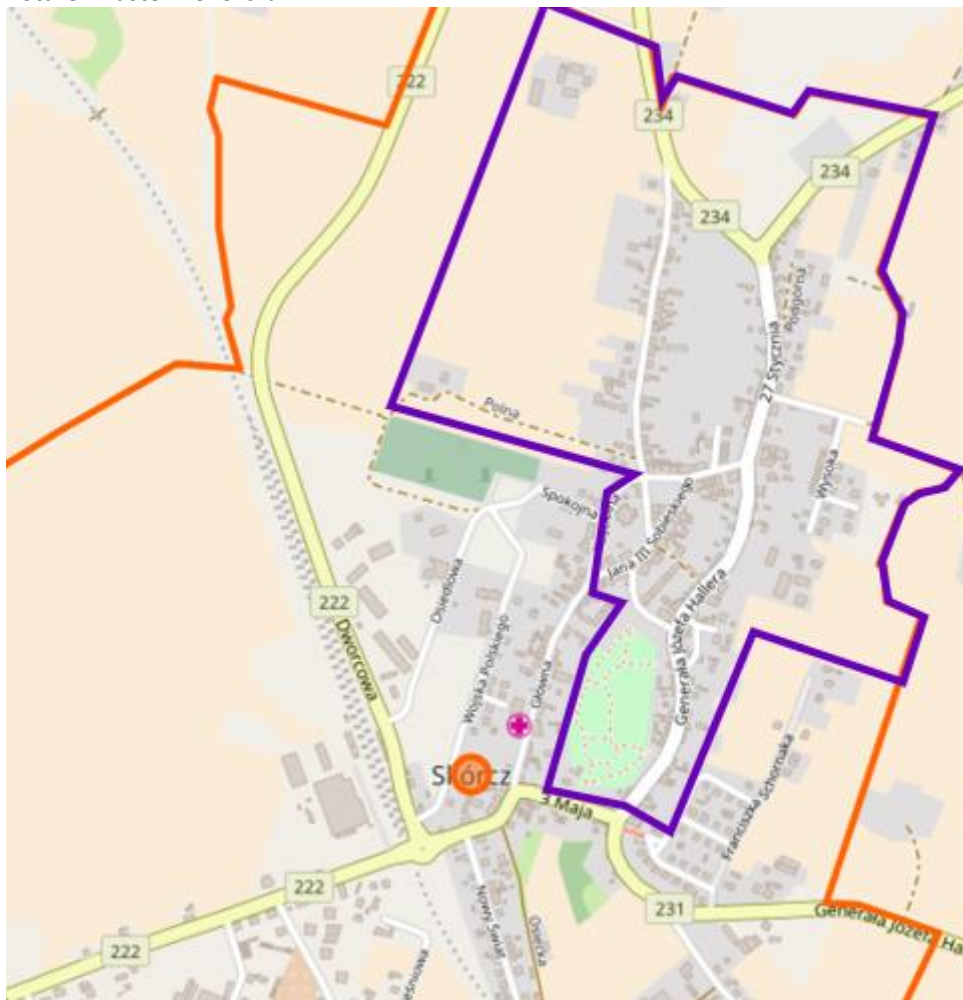
3.2.3.5 STARE MIASTO

Obszar położony jest w północno-wschodniej części miasta i obejmuje jego najstarszą część, w tym większość zespołu urbanistycznego Skórcza objętego ochroną. Dwa obiekty zabytkowe zlokalizowane w tym obszarze poddane zostały szczególnej ochronie przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków: XIV – wieczny kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych oraz kamienica przy ul. Sobieskiego 10 wpisane zostały do Rejestru zabytków nieruchomości województwa pomorskiego.

Północną część obszaru stanowią nieużytki pomiędzy ulicą 27 stycznia a Obwodnicą Miasta, zaś im dalej na południe obszaru, tym zabudowa zagęszcza się. W południowej jego części znajduje się Park Miejski, główne miejsce rekreacji. Zlokalizowany jest tam duży plac zabaw dla dzieci oraz siłownia na wolnym powietrzu oraz duży teren urządzonej zieleni z wybrukowanymi alejkami do spacerowania. Główne ulice biegną w osi północ-południe: ulica Główna – Kościelna – Starogardzka oraz gen. Józefa Hallera – 27 Stycznia. Obszar Starego Miasta charakteryzuje zwarta zabudowa wielo- i jednorodzinna, większa niż w

innych częściach Skórcza liczba obiektów pochodzących z XIX wieku. W ostatnich kilku latach modernizacji został poddany dawny, zabytkowy młyn „Pod Orłem” przy ul. Parkowej 1, którego powstanie datuje się na 1902 r. Obiekt ten, który obecnie pełni funkcję handlową, stanowi przykład właściwej dbałości o obiekty zabytkowe zbudowane z czerwonej cegły w Skórczu. Tuż obok funkcjonuje miejskie targowisko oraz liczne punkty usługowe i handlowe. Na obszarze Starego Miasta zlokalizowane są liczne obiekty infrastruktury społecznej o znaczeniu ogólnomiejskim (m.in. Miejski Ośrodek Kultury, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna, szkoła, przedszkole). Tutaj też zlokalizowana jest największa liczba parkingów ogólnodostępnych oraz dawny Rynek Maślany, a dzisiaj deptak miejski z fontanną zasilaną przez wodę ze studni artezyjskiej. Poniżej zamieszczono mapę Starego Miasta w Skórczu.

Rysunek 3.7 Stare Miasto w Skórczu

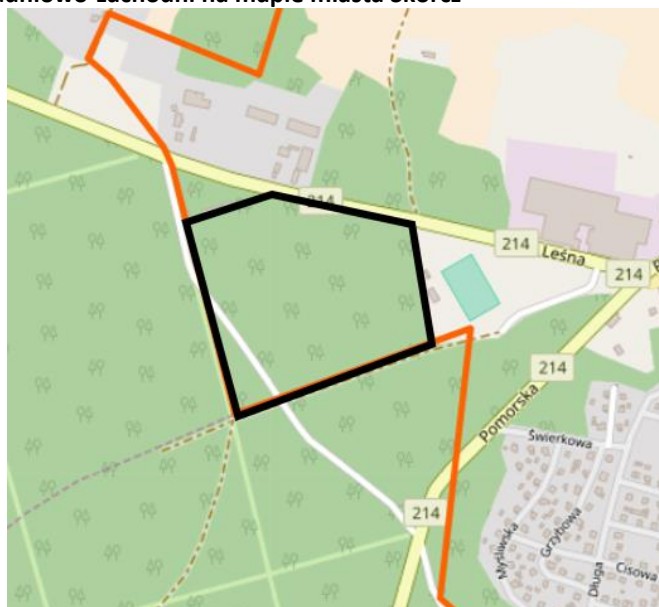

Źródło: oprac. własne, na podst. openstreetmap.org

3.2.3.6 OBSZAR POŁUDNIOWO–ZACHODNI

Obszar ten stanowi zwarty kompleks Borów Tucholskich o przeważającej strukturze zalesienia - sosny. Nie posiada on żadnej infrastruktury technicznej. Znajduje się pod zarządem Lasów Państwowych (Nadleśnictwo Lubichowo). Teren ten jest wykorzystywany przez mieszkańców Skórcza jako teren rekreacyjny (miejsce spacerów, przejażdżek rowerowych, jesiennego grzybobrania) stanowiący naturalne zaplecze dla położonego tuż obok na wschód - stadionu miejskiego. Z kolei tuż za nim na zachód już w granicach administracyjnych sąsiedniej Gminy Wiejskiej Skórcz rozpoczyna się obszar leśny chroniony NATURA 2000.

Rysunek 3.8 Obszar południowo-zachodni na mapie miasta Skórcz

Źródło: oprac. własne, na podst. openstreetmap.org

3.2.3.7 OBSZAR ZACHODNI

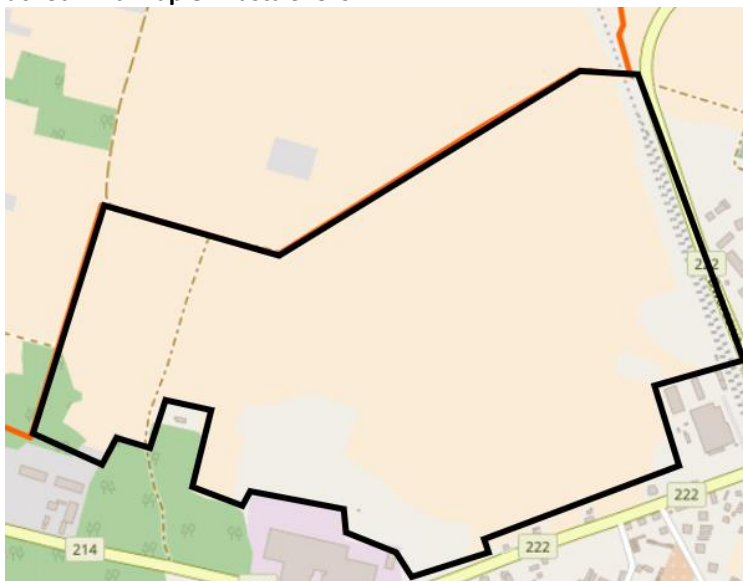
Obszar ten w zdecydowanej większości obejmuje tereny upraw polowych, łąki i pastwiska. Są one uprawiane przez okolicznych rolników. Cały teren oznaczony jest jako wysoczyzna morenowa falista i pagórkowata. Na całej długości wschodniej granicy tego obszaru znajduje się pas terenów pokolejowych. Wiosną 2018 r. przez specjalistyczną firmę zdemontowane zostały wszystkie torowiska kolejowe, które stanowiły jedyny element infrastruktury technicznej w tym obszarze. Obecnie teren należący do PKP jest nieużytkowany.

Istotnym elementem krajobrazu jest zrekultywowane dawne składowisko odpadów komunalnych o powierzchni 2 ha. Zostało ono zamknięte decyzją Starosty Starogardzkiego

w 2010 r. w ramach uporządkowania gospodarki odpadami na terenie 11 gmin powiatu starogardzkiego. Składowisko poddane zostało zabiegom pełnej rekultywacji w latach 2012 – 2013. Teren ten obsiany został trawą i poddany jest stałemu monitoringowi efektów rekultywacji (przez okres 30 lat).

Część wschodnia obszaru jest objęta strefą ochrony archeologicznej oraz strefą ochrony krajobrazu.

Rysunek 3.9 Obszar zachodni na mapie miasta Skórcz

Źródło: oprac. własne, na podst. [openstreetmap.org](https://www.openstreetmap.org)

3.2.3.8 OBSZAR PÓŁNOCNY

Obszar północny stanowi zwarte i jednolite tereny rolne, na których stosuje się uprawy roślin zbożowych i strączkowych. Obszar należy do dwóch gospodarstw rolnych mieszkańców Skórcza. Teren ten jest objęty strefą ochrony archeologicznej wpisanej do rejestru zabytków. Obszar po zachodniej stronie graniczy z wybudowaną przed kilku lat drogą wojewódzką nr 222 wraz ze ścieżką rowerową na całej długości. Jest to tzw. Obwodnica Skórcza. Obszar jest niezamieszkały i nie posiada żadnej infrastruktury technicznej. Zabudowania gospodarskie, które użytkują ten teren rolniczo są zlokalizowane w obszarze Stare Miasto.

Rysunek 3.10 Obszar północny na mapie miasta Skórcz

Źródło: oprac. własne, na podst. openstreetmap.org

3.3 DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

Diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych występujących na poszczególnych obszarach miasta Skórcz przeprowadzono w podziale na 5 sfer: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Pod uwagę wzięto wskaźniki, które uznane zostały za najistotniejsze z punktu widzenia aktualnej sytuacji Skórcza, w tym przede wszystkim te które w największym stopniu różnicowały poszczególne obszary. Ze względu na specyfikę Skórcza – w tym zwłaszcza jego bardzo niewielką powierzchnię – niektóre zjawiska (takie jak np. zanieczyszczenie powietrza czy dostępność wybranych usług społecznych) występują w podobnym nasileniu w skali całego miasta.

Analizie poddany został obszar całego miasta, jednak poniżej szczegółowo scharakteryzowano i pokazano 5 podstawowych jednostek urbanistycznych, które są zamieszkane i posiadają infrastrukturę komunalną i techniczną, a także skupiają życie społeczne i zawodowe mieszkańców Skórcza. Pozostałe 3 obszary, które nie są zamieszkane i pełnią jedynie funkcje pomocnicze w skali miasta, nie zostały tu opisane, gdyż nie jest możliwe scharakteryzowanie i porównanie ich w odniesieniu do 5 ww. sfer (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej).

Wskaźniki, jakie wzięto pod uwagę w ramach diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych umieszczono w tabelarycznym zestawieniu poniżej.

Tabela 3.3 Zestawienie wskaźników diagnozujących zjawiska kryzysowe w mieście Skórcz

Zjawisko	Wskaźnik	Źródło
Sfera społeczna		
Sytuacja demograficzna	Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym	Dane GUS, Dane UM Skórcz
Problemy społeczne: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, wielodzietność, bezdomność, niepełnosprawność, alkoholizm	Liczba osób na 1000 mieszkańców obszaru, którym przyznano świadczenia opieki społecznej ze względu na daną przesłankę (tj. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, wielodzietność, bezdomność, niepełnosprawność, alkoholizm)	Dane UM Skórcz (MOPS), Dane PUP w Starogardzie Gdańskim
Bezpieczeństwo	Liczba przestępstw, procentowy podział oraz standaryzowany na 1000 mieszkańców współczynnik przestępczości poszczególnych obszarów	Dane Posterunku Policji w Skórczu
Sytuacja materialna	Przyznane dodatki mieszkaniowe w liczbach bezwzględnych i na 1000 mieszkańców	Dane UM Skórcz
Sfera gospodarcza		
Poziom przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Dane UM Skórcz, Dane Krajowego Rejestru Sądowego, Dane Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz standaryzowane wskaźniki w poszczególnych obszarach miasta Skórcz	Dane UM Skórcz, Dane Krajowego Rejestru Sądowego, Dane Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.
Współczynnik obciążenia demograficznego	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym dla poszczególnych obszarów urbanistycznych Skórcza	Dane GUS, Dane UM Skórcz
Sfera środowiskowa		
Zagrożenie azbestem	Liczba budynków zawierających azbest na 1000 mieszkańców	Dane UM Skórcz
Narażenie na hałas	Ocena narażenia mieszkańców na hałas w trzystopniowej skali	Dane UM Skórcz

Zjawisko	Wskaźnik	Źródło
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Plany zagospodarowania	Pokrycie poszczególnych obszarów miasta ważnymi MPZP	Dane UM Skórcz
Dostępność transportowa	Liczba kursów komunikacji publicznej na dobę w dniu roboczym na 1000 mieszkańców	Dane UM Skórcz, Dane przewoźników
Tereny zielone	Powierzchnia zieleni urządzonej na 1 tys. mieszkańców poszczególnych obszarów urbanistycznych	Dane UM Skórcz
Sfera techniczna		
Stan infrastruktury	Średnie oceny stanu sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, infrastruktury drogowej oraz infrastruktury grzewczej dla poszczególnych obszarów w trzystopniowej skali	Dane UM Skórcz
Estetyka	Średnie oceny ogólnej estetyki poszczególnych obszarów w trzystopniowej skali	Dane UM Skórcz

Źródło: Oprac. własne

Wszystkie dane (wskaźniki) pokazane w Programie to dane za rok 2016 o ile nie zaznaczono inaczej.

3.3.1 SFERA SPOŁECZNA

Poszczególne części miasta Skórcz prezentują znaczne różnice pod względem demograficznym. Największą częścią pod względem liczby ludności jest Stare Miasto, które zamieszkuje 29% mieszkańców miasta. Drugie pod względem liczby ludności jest Osiedle Leśne zamieszkiwane przez 941 osób, co daje 26% ludności miasta. Kolejne to odpowiednio Górne Miasto (19%), Osiedle Młodych (14%) i Nowe Miasto (11%).

Miasto Skórcz, pod względem ludnościowym charakteryzuje się korzystną strukturą demograficzną, co oznacza, że mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym jest więcej niż w poprodukcyjnym. Sytuacja taka przekłada się na poszczególne obszary, choć w nierównym stopniu. Dokładne dane zostały zamieszczone w poniższych tabelach.

Tabela 3.4 Struktura ludności poszczególnych obszarów Skórcza w liczbach bezwzględnych za 2016 rok

Obszar	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Górne Miasto	153	448	108
Nowe Miasto	67	259	55

Obszar	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Osiedle Leśne	176	694	71
Osiedle Młodych	112	328	58
Stare Miasto	233	671	132
Razem	741	2400	424

Źródło: oprac. własne na podst. danych UM Skórcz

Tabela 3.5 Struktura ludności poszczególnych obszarów Skórcza w odsetkach za 2016 rok

Obszar	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Górne Miasto	21,58%	63,19%	15,23%
Nowe Miasto	17,59%	67,98%	14,44%
Osiedle Leśne	18,70%	73,75%	7,55%
Osiedle Młodych	22,49%	65,86%	11,65%
Stare Miasto	22,49%	64,77%	12,74%

Źródło: oprac. własne na podst. danych UM Skórcz

W świetle powyższych danych za obszary o najmniej korzystnej strukturze ludności należy uznać Górne Miasto, Nowe Miasto i Stare Miasto, gdzie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest najwyższy.

Kolejną istotną kwestią w wyznaczaniu obszarów zdegradowanych jest występowanie i natężenie różnego rodzaju problemów społecznych. Dane na ten temat zostały pozyskane od instytucji zajmujących się pomocą lokalnej społeczności, przede wszystkim od MOPS. W toku konsultacji z pracownikami opieki społecznej uznano, że najważniejsze problemy społeczne to:

- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (np. głównie niepełna rodzina lub rodzina wielodzietna),
- Bezrobocie (liczba osób pobierających świadczenia społeczne),
- Długotrwała lub ciężka choroba,
- Ubóstwo,
- Wielodzietność,
- Bezdomność,
- Niepełnosprawność,
- Alkoholizm.

Z tych przyczyn MOPS w Skórczu przyznał w 2016 roku świadczenia, a wskaźniki pokazują ich liczbę w mieście.

Oprócz powyższych wskazano na rzadziej występujące problemy wśród mieszkańców, takie jak trudności po pobycie w zakładzie karnym, przemoc w rodzinie, narkomania, potrzeba ochrony macierzyństwa. Te zostały określone w zestawieniu jako „pozostałe”. Poniżej zamieszczono tabelaryczne zestawienie problemów społecznych w liczbach bezwzględnych oraz w standaryzowanych współczynnikach.

Tabela 3.6 Występowanie problemów społecznych w poszczególnych obszarach Skórcza w liczbach bezwzględnych (liczba osób) - dane za 2016 rok

Obszar	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Bezrobocie	Długotrwała lub ciężka choroba	Ubóstwo	Wielodzietność
Górne Miasto	27	48	35	60	25
Nowe Miasto	7	19	18	18	11
Os. Leśne	14	24	4	30	10
Os. Młodych	8	23	6	23	21
Stare Miasto	33	69	51	86	25
Razem	89	183	114	217	92

Obszar	Bezdomność	Niepełnosprawność	Alkoholizm	Pozostałe
Górne Miasto	35	23	13	8
Nowe Miasto	1	4	1	0
Os. Leśne	0	1	0	0
Os. Młodych	0	1	8	1
Stare Miasto	0	12	2	5
Razem	36	41	24	14

Źródło: Dane UM Skórcz

Tabela 3.7 Występowanie problemów społecznych w poszczególnych obszarach Skórcza we wskaźnikach standaryzowanych (na 1000 mieszk.)- dane za 2016 rok

Obszar	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Bezrobocie	Długotrwała lub ciężka choroba	Ubóstwo	Wielodzietność
Górne Miasto	7,57	13,46	9,82	16,83	7,01
Nowe Miasto	1,96	5,33	5,05	5,05	3,09
Os. Leśne	3,93	6,73	1,12	8,42	2,81
Os. Młodych	2,24	6,45	1,68	6,45	5,89
Stare Miasto	9,26	19,35	14,31	24,12	7,01

Obszar	Bezdomność	Niepełnosprawność	Alkoholizm	Pozostałe
Górne Miasto	9,82	6,45	3,65	2,24
Nowe Miasto	0,28	1,12	0,28	-
Os. Leśne	-	0,28	-	-
Os. Młodych	-	0,28	2,24	0,28
Stare Miasto	-	3,37	0,56	1,40

Źródło: Dane UM Skórcz

Analizując standaryzowane współczynniki występowania problemów społecznych należy zauważyć, że praktycznie wszystkie zdiagnozowane jako istotne przez pracowników opieki społecznej problemy w największym natężeniu występują w dwóch obszarach: Górnym Mieście i Starym Mieście.

Kryzysowe zjawiska społeczne mają wpływ na poziom przestępczości w danych lokalizacjach. Na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanych dokonano analizy miejsc, gdzie dochodziło w 2016 roku do największej liczby przestępstw zgłaszanych Policji w Skórczu.

Tabela 3.8 Liczba przestępstw, procentowy podział oraz standaryzowany na 1000 mieszkańców współczynnik przestępczości w mieście Skórcz - dane za 2016 rok

Obszar	Liczba przestępstw	Odsetek w skali miasta	Współczynnik na 1000 mieszkańców
Górne Miasto	11	42,31%	3,09
Nowe Miasto	2	7,69%	0,56
Os. Leśne	2	7,69%	0,56
Os. Młodych	0	0,00%	-
Stare Miasto	11	42,31%	3,09

Źródło: Dane Komendy Policji w Starogardzie Gdańskim

Powyższe dane wskazują wyraźnie, że zdecydowana większość przestępstw jest popełniana na dwóch obszarach: Górnym Mieście i Starym Mieście. Tam również zdecydowanie wyższe są standaryzowane współczynniki przestępczości. Oznacza to, że w skali całego miasta istnieje silna korelacja pomiędzy występowaniem negatywnych zjawisk społecznych oraz poziomem przestępczości.

Kolejnym aspektem określającym sytuację społeczną poszczególnych obszarów urbanistycznych miasta Skórcz jest skala przyznawania dodatków mieszkaniowych mieszkańcom w gorszej sytuacji materialnej. W tabeli poniżej zamieszczono liczbę przyznanych dodatków oraz standaryzowany współczynnik na 1000 mieszkańców.

Tabela 3.9 Dodatki mieszkaniowe w mieście Skórcz w liczbach bezwzględnych i na 1000 mieszkańców - dane za 2016 rok

Obszar	Liczba dodatków	W przeliczeniu na 1000 mieszk.
Górne Miasto	31	8,70
Nowe Miasto	9	2,52
Os. Leśne	1	0,28
Os. Młodych	17	4,77
Stare Miasto	28	7,85
Razem	86	

Źródło: Dane UM Skórcz

Powyższe dane wskazują wyraźnie, że na obszarze Starego Miasta i Górnego Miasta sytuacja materialna mieszkańców jest gorsza niż w przypadku pozostałych części miasta. Tylko na te dwa obszary przypada 68% dodatków z całego Skórcza.

Istotną cechą aktywności społecznej mieszkańców miasta jest ponadto poziom uczestnictwa w życiu publicznym. Miasto jest podzielone na 2 obwody wyborcze:

- Obwód nr 1 obejmujący swoim zasięgiem osiedle Młodych, Stare i Nowe Miasto,
- Obwód nr 2 obejmujący swoim zasięgiem osiedle Leśne i Górne Miasto.

Zgodnie z danymi Państwowej Komisji Wyborczej w kolejnych wyborach odbywających się na przestrzeni 4 ostatnich lat frekwencja w obwodzie nr 2 była wyraźnie niższa od tej notowanej w obwodzie nr 1, przy czym była też niższa niż dla całego województwa pomorskiego. Z kolei frekwencja w obwodzie nr 1 kształtuje się na poziomie wyższym niż w regionie. Dokładne dane zamieszczone zostały w poniższej tabeli.

Rysunek 3.11 Frekwencja wyborcza w mieście Skórcz w wyborach samorządowych 2014, prezydenckich 2015 i parlamentarnych 2015 roku w Skórczu i województwie pomorskim

Obszar	Wybory samorządowe 2014	Wybory prezydenckie 2015	Wybory parlamentarne 2015
Obwód nr 1	60,13%	51,09%	51,13%
Obwód nr 2	55,94%	46,21%	46,93%
Województwo pomorskie	58,14%	48,78%	49,14%

Źródło: Dane PKW

Powyższe dane mogą świadczyć o niższym kapitale społecznym i poczuciu obywatelskiego obowiązku mieszkańców Os. Leśnego i Górnego Miasta.

Pozostałe istotne zjawiska ze sfery społecznej, takie jak poziom edukacji czy uczestnictwo w życiu kulturalnym odnoszą się do terenu całego miasta i nie da się na ich podstawie zróżnicować poszczególnych obszarów, gdyż oferta zarówno instytucji edukacyjnych (przedszkoli, szkół), jak i podmiotów kulturalnych przeznaczona jest dla mieszkańców miasta ze wszystkich analizowanych obszarów Skórcza.

Problemem w sferze życia społecznego miasta jest brak przestrzeni dedykowanej różnorodnym, szczególnie większym wydarzeniom kulturalnym. Jediną tego typu przestrzenią jest Miejski Dom Kultury (zlokalizowany na obszarze Starego Miasta, ale kierujący swą ofertę do wszystkich mieszkańców Skórcza), który nie jest dostosowany do organizacji wydarzeń zdolnych przyciągnąć większą publiczność. To obniża poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym.

Zgodnie z danymi GUS za lata 2013-2016 instytucje kulturalne miasta Skórcz notują ciągły spadek liczby osób je odwiedzających. O ile w 2013 roku w wydarzeniach wzięto udział 3 410 osób, to w 2016 roku było to 1 020. W analogicznym okresie liczba wydarzeń spadła z 36 do 29. Nie ma jednak możliwości określenia z jakich obszarów pochodzą osoby biorące udział w poszczególnych wydarzeniach kulturalnych, gdyż z założenia imprezy skierowane są do wszystkich mieszkańców Skórcza.

W odniesieniu do edukacji, również nie ma możliwości zastosowania konkretnych wskaźników w podziale na poszczególne obszary, co wynika z niewielkiej powierzchni miasta oraz faktu, że istniejące tu placówki edukacyjne kierują swoją ofertę do wszystkich uczniów miasta, jak również miejscowości ościennych: w mieście funkcjonuje 1 przedszkole publiczne, 1 przedszkole niepubliczne, 1 szkoła podstawowa, 1 gimnazjum oraz 1 szkoła ponadgimnazjalna, które kształcą dzieci i młodzież z całego miasta, bez względu na miejsce zamieszkania.

W Skórczu, w obszarze Starego Miasta, funkcjonuje trzyoddziałowe Miejskie Przedszkole (wchodzące w skład Zespołu Szkół Publicznych w Skórczu) oraz dwa oddziały 6-latków (tzw. zerówka) mieszczące się w tzw. „małej szkole”, które kierują swoją ofertę do dzieci w wieku 3-6 lat. Obecnie placówka dysponuje ok. 70 miejscami. W przedszkolu dzieci objęte są opieką logopedyczną, zajęciami plastycznymi, mogą uczestniczyć w zabawie teatralnej oraz religii (za zgodą rodziców), a za dodatkową opłatą mogą uczestniczyć w zajęciach z języka angielskiego i rytmiki. Latem 2014 roku budynek placówki przeszedł gruntowny remont, co wpłynęło na podniesienie jakości świadczonych usług. Nie rozwiązał on jednak problemu niedostatku przestrzeni przypadającej na jedno dziecko. Budynek ten nie jest również przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Oprócz wyżej opisanej placówki w mieście funkcjonuje Niepubliczne Przedszkole „Maluszkowo”, które zlokalizowane jest w obszarze Nowego Miasta i otacza opieką dzieci w wieku 2,5-6 lat. Aktualnie placówka dysponuje 66 miejscami i oferuje zajęcia logopedyczne, rytmikę z nauką tańca towarzyskiego i nowoczesnego, naukę języka angielskiego, religię, zajęcia plastyczne i artystyczne. Dzieci mają również możliwość uczestnictwa w różnego rodzaju wycieczkach. Placówka realizuje program MEN. Należy jednocześnie zaznaczyć, że placówka znajduje się w obiekcie przestarzałym, niespełniającym oczekiwań jako nowoczesna placówka edukacyjna i uniemożliwiający rozwój oferty.

Zgodnie z danymi GUS w latach 2014-2016 liczba dzieci w wieku przedszkolnym w mieście odznaczała się trendem spadkowym (2014: 178, 2015: 168; 2016: 162). Wciąż jednak ich liczba znacząco przewyższała liczbę miejsc dostępnych w placówkach na terenie miasta.

W mieście Skórcz zlokalizowany jest tylko jeden Zespół Szkół Publicznych (obejmujący szkołę podstawową oraz gimnazjum) dla całego miasta, która mieści się na terenie Starego Miasta. Dodatkowo w mieście znajduje się Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych podlegający samorządowi powiatowemu w Starogardzie Gdańskim. Zespół ten zlokalizowany jest na Osiedlu Młodych. Z uwagi, iż oferta obu zespołów szkół skierowana jest do mieszkańców całego miasta, a nawet i okolicznych miejscowości, nie ma możliwości porównania poziomu edukacji (np. wyników testów) w rozbiciu na poszczególne obszary Skórcza.

3.3.2 SFERA GOSPODARCZA

Miernikiem poziomu rozwoju społecznego oraz zjawisk kryzysowych jest także poziom przedsiębiorczości definiowany jako liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Na terenie miasta Skórcz zlokalizowanych jest 212 podmiotów gospodarczych, z czego znaczna część na terenie funkcjonalnego śródmieścia. Taką rolę pełni w Skórczu obszar Starego Miasta. Poniżej zamieszczono dane liczbowe oraz standaryzowane na 1000 mieszkańców.

Tabela 3.10 Liczba podmiotów gospodarczych oraz standaryzowane wskaźniki przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach miasta Skórcz – stan na 2018 rok

Obszar	Liczba podmiotów gosp.	Odsetek podmiotów w poszczególnych obszarach	Liczba podmiotów na 1000 mieszk.
Górne Miasto	41	19,3%	11,50
Nowe Miasto	30	14,2%	8,42
Os. Leśne	35	16,5%	9,82
Os. Młodych	27	12,7%	7,57
Stare Miasto	79	37,3%	22,16

Źródło: Dane UM Skórcz

Na tle całego miasta najwyższy poziom przedsiębiorczości prezentuje obszar Starego Miasta. Jest to obszar koncentracji działalności gospodarczej. Dotyczy to w szczególności ulic: Jana III Sobieskiego, Parkowej, Plac Wolności, gen. Józefa Wybickiego, Starogardzkiej i Główniej, gdzie skupione są sklepy i punkty usługowe. Kolejnym wyróżniającym się obszarem jest obszar Górne Miasto, który cechuje się skupieniem działalności gospodarczej głównie wzdłuż ulic Pomorskiej i Leśnej, gdzie funkcjonuje wiele przedsiębiorstw handlowo-usługowych

i przemysłowych. W pozostałych obszarach dominuje funkcja mieszkaniowa, więc liczba przedsiębiorstw jest w nich zdecydowanie mniejsza.

Wskaźnikiem pokazującym atrakcyjność poszczególnych obszarów dla prowadzenia działalności gospodarczej jest także liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych. Na podstawie danych UM Skórcz oraz Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiIDG) to na Starym Mieście zlokalizowanych było najwięcej podmiotów, które zostały wyrejestrowane. Drugim co do wielkości obszarem jest Osiedle Leśne. Poniżej zamieszczono dokładne dane.

Tabela 3.11 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz standaryzowane wskaźniki w poszczególnych obszarach miasta Skórcz – stan na 2018 rok

Obszar	Liczba podmiotów gosp.	Odsetek podmiotów w poszczególnych obszarach	Liczba podmiotów na 1000 mieszk.
Górne Miasto	26	16,4%	7,29
Nowe Miasto	21	13,2%	5,89
Os. Leśne	41	25,8%	11,50
Os. Młodych	10	6,3%	2,81
Stare Miasto	61	38,4%	17,11

Źródło: Dane UM Skórcz i CEiIDG

W odniesieniu do pozostałych wskaźników dotyczących sfery gospodarczej stwierdzono, że w skali całego miasta nie różnicują one poszczególnych jednostek, stąd nie były brane one pod uwagę przy wyznaczaniu obszarów zdegradowanych.

Na sytuację gospodarczą wpływ ma również obciążenie demograficzne – ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym. Poniżej zostało zamieszczone tabelaryczne zestawienie dla poszczególnych obszarów miasta w 2016 roku.

Tabela 3.12 Współczynnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym dla poszczególnych obszarów urbanistycznych Skórcza w 2016 roku

Obszar	Współczynnik obciążenia demograficznego
Górne Miasto	582,59
Nowe Miasto	471,04
Osiedle Leśne	355,91
Osiedle Młodych	518,29
Stare Miasto	543,96
Średnia dla całego miasta Skórcz	494,36

Źródło: Dane UM Skórcz

Powyższe dane pokazują, że najwyższy stopień obciążenia prezentują 2 obszary: Górne Miasto i Stare Miasto, przy czym są to obciążenia istotnie różne od średniej dla całego miasta.

Zgodnie z danymi UM Skórcz z marca 2018 roku tylko jeden budynek - zlokalizowany na Starym Mieście - posiadał zadłużenie w gminnym zasobie mieszkaniowym. Zapotrzebowanie na mieszkania socjalne w chwili obecnej to dwa wnioski: jeden z ul. Starogardzkiej (Stare Miasto) i drugi z ul. Nowy Świat (Osiedle Młodych).

Warto także wskazać, że ograniczeniem dla rozwoju gospodarczego miasta Skórcz jest brak bazy noclegowej, w tym brak hotelu o odpowiednim standardzie, który mógłby być z jednej strony miejscem pracy, zaś z drugiej stymulatorem rozwoju miasta i okolicy w oparciu o zasoby turystyczne i kulturowe.

3.3.3 SFERA ŚRODOWISKOWA

O jakości środowiska, w jakim funkcjonuje dana społeczność decydują także takie kwestie jak jakość powietrza, narażenie na hałas czy występowanie azbestu w bezpośrednim otoczeniu. Biorąc pod uwagę wielkość miasta należy jednak wskazać, że nie ma możliwości różnicowania poszczególnych obszarów pod względem zanieczyszczenia powietrza, gdyż poszczególne lokalne zanieczyszczenia przenoszone są między obszarami.

Na obszarze miasta Skórcz zlokalizowanych jest obecnie 188 budynków zawierających azbest, z czego zdecydowanie największa ich liczba znajduje się na obszarze Osiedla Leśnego. Tylko na tym obszarze znajduje się 58% wszystkich tego typu obiektów w mieście. Drugim pod względem skali występowania problem obszarem jest Stare Miasto.

Poniżej zamieszczone zostały dokładne dane na ten temat.

Tabela 3.13 Występowanie budynków zawierających azbest w liczbach bezwzględnych i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w mieście Skórcz - dane za marzec 2018

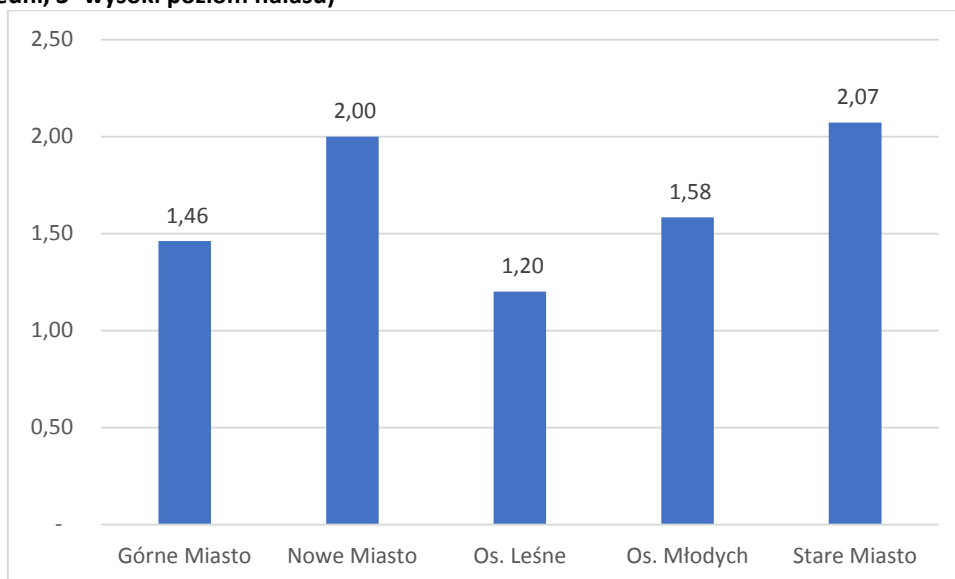
Obszar	Liczba budynków zawierających azbest	Liczba budynków zawierających azbest na 1000 mieszkańców
Górne Miasto	8	2,24
Nowe Miasto	13	3,64
Os. Leśne	110	30,8
Os. Młodych	21	5,89
Stare Miasto	36	10,1
Razem	188	

Źródło: Dane Miasta Skórcz

Elementem diagnozy miasta w sferze środowiskowej jest także narażenie na hałas. Wobec faktu, iż w mieście hałas generowany jest głównie przez arterie komunikacyjne, stąd ocena

hałasu została wykonana dla poszczególnych ulic, które zostały wcześniej przyporządkowane do poszczególnych obszarów. Na rysunku poniżej zamieszczone zostały dokładne dane.

Rysunek 3.12 Ocena poziomu hałasu dla poszczególnych obszarów miasta Skórcz w 2018 roku (skala ocen: 1- niski, 2- średni, 3- wysoki poziom hałasu)

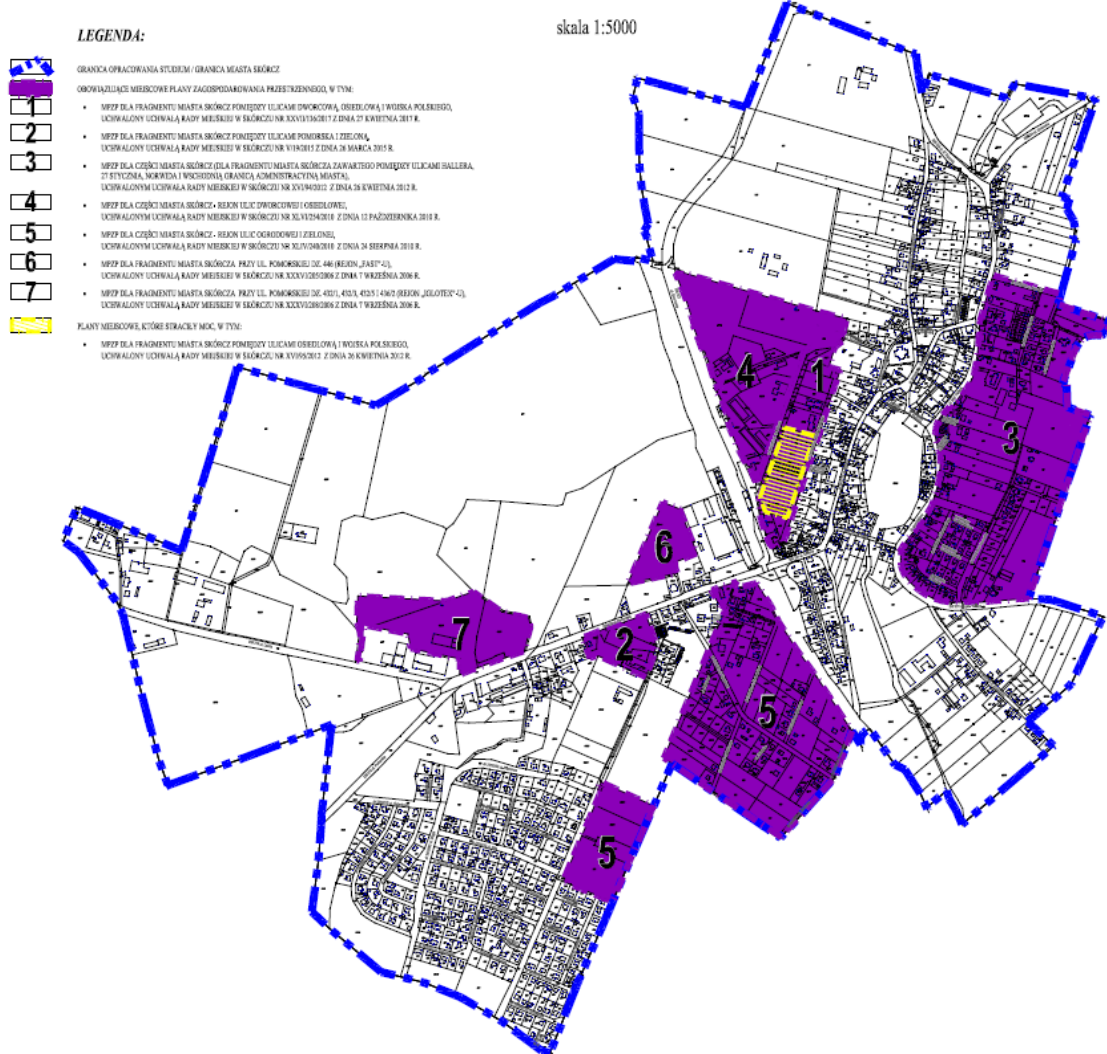
Źródło: Dane Miasta Skórcz

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że najwyższy poziom hałasu notowany jest na obszarze Starego i Nowego Miasta. Są to obszary wzmożonego ruchu komunikacyjnego w kierunku Starogardu Gdańskiego oraz Gniewu. Najniższy zaś poziom zanotowano na obszarze Os. Leśnego – przede wszystkim ze względu na oddalenie od głównych ciągów komunikacyjnych w mieście.

3.3.4 SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Negatywnym zjawiskom z wcześniej opisanych sfer niejednokrotnie towarzyszą negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne. Wynikać one mogą ze złego planowania przestrzennego lub ich braku. Obowiązkiem sporządzenia planu obejmuje się obszary, które są preferowane do przeznaczenia pod zabudowę, na których należy wyznaczyć przebieg dróg publicznych, zasady obsługi terenu w urządzeniu infrastruktury, a także zasady podziału terenu na działki budowlane i zasady ich zabudowy. Zgodnie z danymi miasta za czerwiec 2017 roku na obszarze miasta obowiązuje 7 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – w różnych częściach miasta. Poniżej zamieszczono mapę obrazującą pokrycie MPZP w mieście Skórcz.

Rysunek 3.13 Pokrycie miasta Skórcza Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego

Źródło: Dane Miasta Skórcz

Analizując dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszarów, należy wskazać, iż na terenie Skórcza znajduje się aktualnie 1 zasadnicze miejsce, które wymaga nowych uwarunkowań przestrzennych, aby mogło zostać przywrócone lokalnej społeczności. Jest to obszar poprzemysłowy na Górnym Mieście u zbiegu ulic Pomorskiej i Zielonej (po zakładzie LAS).

Pod względem dostępności do podstawowych usług, w tym oferty kulturalnej i rekreacyjnej, najlepsze warunki oferuje Stare Miasto. To przede wszystkim tutaj zlokalizowane są główne ośrodki oraz punkty usługowe (zespół szkół publicznych, przedszkole miejskie, Miejski Ośrodek Kultury, większość punktów usługowo-gastronomicznych). Pomimo niewielkiej powierzchni miasta Skórcz oraz w miarę centralnego położenia Starego Miasta taka sytuacja powoduje, że peryferyjnie położone części obszarów – zwłaszcza Os. Leśne i Górne Miasto – cechują się ograniczoną dostępnością do tej oferty. Część mieszkańców wskazanych

obszarów nie ma problemu żeby dotrzeć do tych punktów, jednak może to być problematyczne dla osób nieposiadających żadnego środka transportu czy o ograniczonej mobilności, w tym zwłaszcza seniorów.

Jak wskazano w charakterystyce poszczególnych obszarów Stare Miasto oraz część Nowego Miasta zlokalizowane są na obszarze zespołu urbanistycznego Skórcz objętego ochroną konserwatorską pod nr 958 (d. 816) z dnia 05.04.1979 roku. Zespół urbanistyczny jako całość został zachowany, stąd trudno mówić o jego degradacji, natomiast ze względu na wiek części budynków wymaga modernizacji, jednakże nie można mówić o naruszeniu struktury zespołu jako całości. Warto dodać, iż w związku z zabytkowym charakterem, centralnym położeniem oraz pełnionymi funkcjami reprezentacyjnymi, Stare Miasto charakteryzuje najwyższa jakość terenów publicznych. Tutaj w bliskiej odległości od siebie znajdują się: Rynek Maślany, który stanowi centralny plac rekreacyjny miasta z fontanną ze źródła wody artezyjskiej oraz wyrzeźbionym herbem miasta na którym odbywają się publiczne spotkania oraz Park Miejski oferujący nie tylko zadbaną zielenią, ale również ogólnodostępną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, liczne parkingi dla aut oraz boisko do gry w piłkę nożną. Ponadto tutaj również zrekonstruowane zostały studnie, a w ramach rewitalizacji ujęć wody zakupiono nowe pompy abisyńskie i studnie artezyjskie stylizowane na zabytkowe. Wszystkie te elementy są dobrze wkomponowane w architekturę tej części miasta i wzajemnie się uzupełniają, tworząc bogatą ofertę na spędzenie wolnego czasu na Starym Mieście w otoczeniu najcenniejszych zabytków Skórcza.

Transport zbiorowy na terenie miasta Skórcz zapewniają dwaj przewoźnicy: PPKS Starogard Gdański oraz firma Owsiak. Obaj przewoźnicy realizują przede wszystkim kursy w kierunku Starogardu Gdańskiego, stąd najwyższa dostępność transportem zbiorowym występuje przy głównym ciągu komunikacyjnym, który zlokalizowany jest na Nowym Mieście, Starym Mieście (Główna, Jana III Sobieskiego). Do przystanku autobusowego przy ulicy Jana III Sobieskiego (pn. Skórcz Rynek) dociera najwięcej kursów, co skutkuje największą dostępnością komunikacyjną tych obszarów. W południowej części główny ciąg komunikacyjny rozdziela się na trasy do Smętowa Granicznego (przez obszar osiedla Młodych) lub w kierunku zachodnim przez obszar Górnego Miasta. Część kursów kończy swój bieg na osiedlu Leśnym, zaś część swoje trasy kończy w miejscowościach poza Skórczem. Należy jednak zaznaczyć, że wszystkie obszary miasta, poza osiedlem Leśnym znajdują się

w odległości nie większej niż 10 minut od centralnego punktu komunikacyjnego, tj. przystanku Skórcz Rynek.

Poniżej zamieszczono liczbę kursów komunikacji publicznej z przystanków na terenie miasta Skórcz przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tabela 3.14 Liczba kursów komunikacji publicznej na dobę w dniu roboczym na 1000 mieszkańców – stan na grudzień 2017

Przystanek	Obszar	Liczba kursów w dni robocze	Liczba kursów w dni robocze na 1000 mieszkańców
Skórcz Centrum, ul. Główna	Nowe Miasto	53	14,87
Skórcz Rynek ul. Sobieskiego	Stare Miasto	77	21,60
Skórcz Osiedle, ul. Zielona	Osiedle Leśne	12	3,37
Skórcz Śnieżka	Górne Miasto	68	19,07
Skórcz Szkoła	Osiedle Młodych	19	5,33

Źródło: Oprac. własne, na podst. danych przewoźników

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że najgorszą dostępność transportu zbiorowego charakteryzuje Osiedle Leśne, niemniej zaznacza się, że także ten obszar znajduje się w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych.

W mieście Skórcz funkcjonują 2 podmioty ochrony zdrowia: Przychodnia Lekarska przy ulicy Główniej 28 oraz NZOZ Puls przy ulicy Dworcowej 4. Oba podmioty są zlokalizowane na obszarze Nowego Miasta. Warto jednak zaznaczyć, że ze względu na wielkość miasta odległości od przychodni nie przekraczają 10 minut drogi, stąd nie ma podstaw stwierdzić, że dostęp do opieki zdrowotnej różnicuje poszczególne obszary. Podobnie sytuacja wygląda w odniesieniu do edukacji: choć poszczególne instytucje edukacyjne położone są przede wszystkim na Starym Mieście (zespół szkół publicznych obejmujący szkołę podstawową oraz gimnazjum, przedszkole miejskie), a także na Nowym Mieście (przedszkole niepubliczne) oraz Osiedlu Młodych (zespół szkół ponadgimnazjalnych), to dobry dostęp zapewniony mają do nich wszyscy chętni. Dodatkowo poszczególne obszary nie są zróżnicowane pod względem jakości dostępnej oferty edukacyjnej, jako że uczniowie ze wszystkich obszarów Skórcza uczęszczają do tych samych szkół (w mieście funkcjonuje 1 szkoła podstawowa, 1 gimnazjum oraz 1 szkoła ponadgimnazjalna, które kształcą dzieci i młodzież z całego miasta, bez względu na miejsce zamieszkania). Problemem pozostaje natomiast fakt, iż obydwa przedszkola (zarówno publiczne, jak i niepubliczne) mieszczą się

w obiektach nieprzystosowanych do nowoczesnej edukacji przedszkolnej oraz o niskich standardach jak dla obiektów o takim charakterze (przedszkole publiczne posiada sale w kamienicy, która powstała na przełomie XIX i XX wieku, natomiast przedszkole niepubliczne mieści się w obiekcie przemysłowym – dawna rozlewnia wód gazowanych. Należy przy tym dodać, że przy ul. Wojska Polskiego planowana jest budowa nowego nowoczesnego 5- oddziałowego przedszkola publicznego w budynku spełniającym najwyższe standardy energooszczędności.

Istotną rolę w określaniu atrakcyjności przestrzeni poszczególnych obszarów jest dostęp do terenów zielonych. Miernikiem w tym przypadku jest powierzchnia zieleni urządzonej na 1 tys. mieszkańców. Poniżej zostało zamieszczone tabelaryczne zestawienie.

Tabela 3.15 Powierzchnia zieleni urządzonej na 1 tys. mieszkańców poszczególnych obszarów urbanistycznych Skórcza

Obszar	Powierzchnia	Powierzchnia w przeliczeniu na 1000 mieszk.
Górne Miasto	30260 m ²	8 488,08
Nowe Miasto	900 m ²	252,45
Os. Leśne	5360 m ²	1 503,51
Os. Młodych	0 m ²	0
Stare Miasto	31600 m ²	8 863,96

Źródło: Dane UM Skórcz

Największe zwarte tereny zielone, mające ponadlokalną rolę, zlokalizowane są na terenie Starym Mieście (Park Miejski z siłownią i placem zabaw) oraz Górnego Miasta (stadion miejski wraz z otoczeniem). Z kolei na terenie Osiedla Młodych nie ma żadnej urządzonej zieleni.

Na Osiedlu Leśnym oraz Nowym Mieście zlokalizowane są place zabaw oraz boiska do piłki nożnej.

3.3.5 SFERA TECHNICZNA

Istotnym czynnikiem obrazującym zjawiska kryzysowe jest także stan infrastruktury technicznej poszczególnych obszarów. Zły stan techniczny lub wizualny otaczającej przestrzeni stymuluje negatywne zjawiska społeczne. Na potrzeby niniejszego opracowania wskazano 4 rodzaje infrastruktury oraz dokonano oceny jej stanu dla sieci kanalizacji i wodociągów, dróg oraz infrastruktury grzewczej. Ocen dokonano w 3-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza zły, 2 oznacza średni, zaś 3 dobry. Po ocenie wszystkich ulic dokonano uśrednienia ocen dla wszystkich 5 obszarów. Tabelaryczne zestawienie ocen umieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 3.16 Średnie oceny stanu infrastruktury technicznej dla poszczególnych obszarów Skórcza

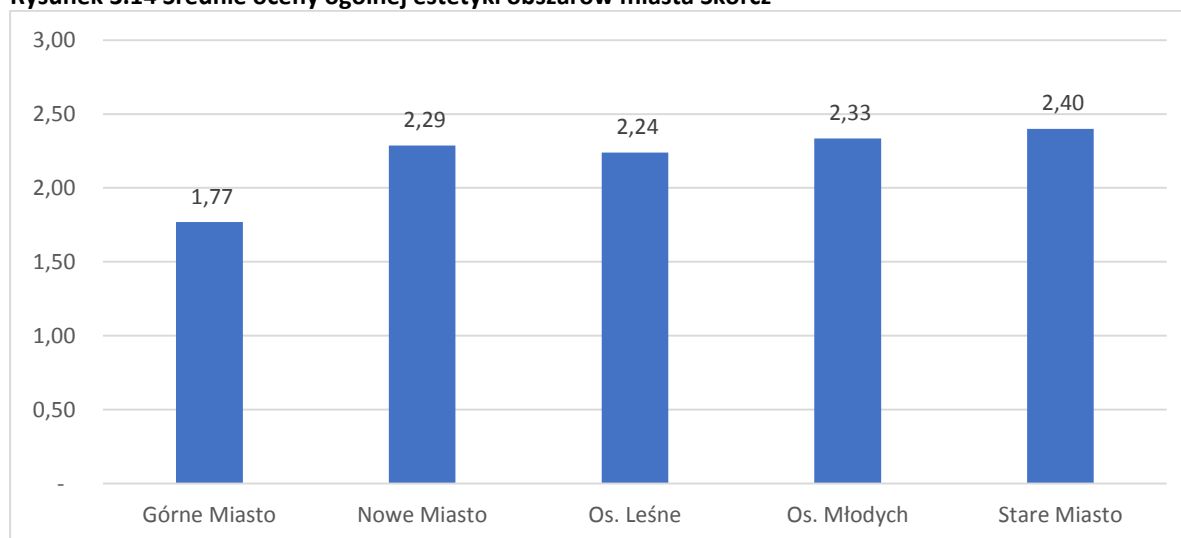
Obszar	Sieć kanalizacyjna	Sieć wodociągowa	Infrastruktura drogowa	Infrastruktura grzewcza
Górne Miasto	2,23	2,46	1,54	2,77
Nowe Miasto	2,43	1,57	2,14	2,57
Os. Leśne	3,00	3,00	1,56	2,88
Os. Młodych	3,00	2,83	2,00	2,92
Stare Miasto	2,67	1,93	2,40	2,87

Źródło: Dane UM Skórcz

Analiza danych pozwala na stwierdzenie, że ogólny najgorszy stan infrastruktury technicznej charakteryzuje Górne Miasto. W 3 z 4 przypadków (kanalizacja, drogi, infr. grzewcza) jej średnie oceny należą do najniższych spośród poszczególnych obszarów Skórcza. Podobnie zły stan cechuje Nowe Miasto. W przypadku Osiedla Leśnego i Starego Miasta zły stan odnosi się jedynie do jednego obszaru.

Elementem jakości życia mieszkańców jest także ogólna estetyka danego obszaru. Zgodnie z danymi dot. oceny estetyki obszaru całego miasta, przygotowanymi przez pracowników Urzędu Miejskiego w Skórczu oraz członków Zespołu ds. rewitalizacji najniższy poziom estetyki, istotnie różny od pozostałych obszarów prezentuje obszar Górnego Miasta. Najwyżej zaś estetykę oceniono na obszarze Starego Miasta. Ocen dokonano dla wszystkich ulic w mieście, w 3-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza zły, 2 oznacza średni, zaś 3 dobry. Następnie oceny dla poszczególnych ulic zostały uśrednione dla wszystkich 5 obszarów. Poniżej zamieszczono szczegółowe dane na wykresie.

Rysunek 3.14 Średnie oceny ogólnej estetyki obszarów miasta Skórcz

Źródło: Dane UM Skórcz

Miasto Skórcz dysponuje zróżnicowaną substancją mieszkaniową. Najstarsze, historyczne obiekty miasta zlokalizowane są w większości na Starym Mieście i częściowo na Nowym Mieście. W skali miasta dominuje zabudowa z XX wieku, która występuje we wszystkich obszarach. Relatywnie najnowsze obiekty mieszkalne znajdują się na Osiedlu Leśnym, które stanowi sypialnię miasta oraz na Nowym Mieście przy ul. Wojska Polskiego. Zgodnie z danymi UM Skórcz oraz PINB w Starogardzie Gdańskim na terenie miasta Skórcz nie ma budynków nadających się do rozbiórki w przeciągu najbliższych 10 lat. W skali całego miasta występuje śladowe zapotrzebowanie na mieszkania socjalne: w chwili obecnej to dwa wnioski: jeden z ul. Starogardzkiej (Stare Miasto) i drugi z ul. Nowy Świat (Os. Młodych). Charakterystyka substancji mieszkaniowej poszczególnych obszarów została zamieszczona w części 3.2.3 niniejszego Programu.

3.3.6 PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Poniżej zamieszczono tabelaryczne zestawienie rang poszczególnych cech dla wyznaczonych obszarów Skórcza.

Tabela 3.17 Tabelaryczne podsumowanie diagnozy obszarów

Obszar	Sfera społeczna							
	Odsetek mieszkańców w wieku poproduk.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Bezrobocie	Długotrwała lub ciężka choroba	Ubóstwo	Wielodzietność	Bezdomność	Niepełnosprawność
Górne Miasto	1	2	2	2	2	1	1	1
Nowe Miasto	2	5	5	3	5	3	2	3
Os. Leśne	3	3	3	5	3	4	3	4
Os. Młodych	4	4	4	4	4	2	3	4
Stare Miasto	5	1	1	1	1	1	3	2

Obszar	Sfera społeczna				Sfera gospodarcza		
	Alkoholizm	Pozostałe problemy społeczne	Pobieranie dodatków mieszk.	Liczba przestępstw na 1000 mieszk.	Podmioty gospodarcze na 1000 os.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszk.	Współczynnik obciążenia demograficznego
Górne Miasto	1	1	1	1	4	3	1
Nowe Miasto	4	4	4	2	2	4	4
Os. Leśne	5	4	5	2	3	2	5
Os. Młodych	2	3	3	3	1	5	3
Stare Miasto	3	2	2	1	5	1	2

Obszar	Sfera środowiskowa		Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
	Zagrożenie azbestem	Odsetek zieleni urządzonej na 1000 mieszk.	Liczba kursów komunikacji zbiorowej na 1000 mieszk.	Narażenie na hałas
Górne Miasto	5	4	2	4
Nowe Miasto	4	2	3	2
Os. Leśne	1	3	5	5
Os. Młodych	3	1	4	3
Stare Miasto	2	5	1	1

Obszar	Sfera techniczna				
	Stan sieci kanalizacyjnej	Stan sieci wodociąg.	Stan sieci drogowej	Stan infr. Grzewczej	Poziom estetyki
Górne Miasto	1	3	1	2	1
Nowe Miasto	2	1	4	1	3
Os. Leśne	4	5	2	4	2
Os. Młodych	4	4	3	5	4
Stare Miasto	3	2	5	3	5

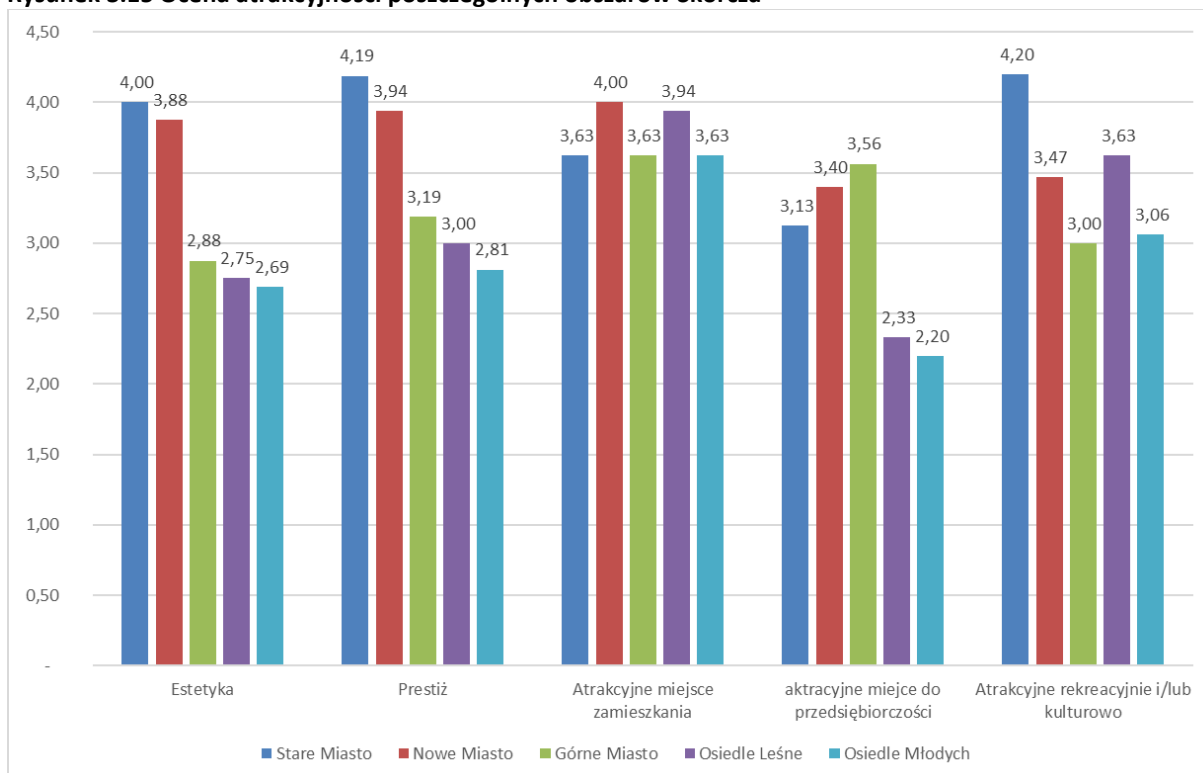
Źródło: Oprac. własne

UWAGA: 1 oznacza, że dany obszar charakteryzuje najmniej korzystna sytuacja, zaś 5 najlepsza sytuacja

Jako uzupełnienie przeprowadzonej diagnozy, w ramach konsultacji społecznych poproszono mieszkańców Skórcza o ocenę poszczególnych obszarów. W tym celu posłużono się kwestionariuszem zawierającym 10 pytań dotyczących poszczególnych aspektów życia w wyodrębnionych uprzednio 5 obszarach miasta. Ankietowani dokonali oceny w pięciostopniowej skali Likerta, gdzie 1 oznaczało „Całkowicie się nie zgadzam”, a 5 – „Całkowicie się zgadzam”.

Pierwsze 5 pytań dotyczyło oceny atrakcyjności poszczególnych obszarów: estetyki, prestiżu, atrakcyjności jako miejsca do zamieszkania, prowadzenia przedsiębiorstwa oraz atrakcyjności rekreacyjnej i/lub kulturowej. W pytaniu o estetykę, prestiż i atrakcyjność rekreacyjną i kulturową najwyższe oceny zdobyło Stare Miasto. Jest ono postrzegane jednak gorzej jako miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej i do zamieszkania. W trzech obszarach odnoszących się do atrakcyjności najniżej zostało ocenione Osiedle Młodych, zaś za najmniej atrakcyjne pod względem rekreacyjnym i/lub kulturalnym uznano Górne Miasto. Poniżej zamieszczono wyniki badań.

Rysunek 3.15 Ocena atrakcyjności poszczególnych obszarów Skórcza

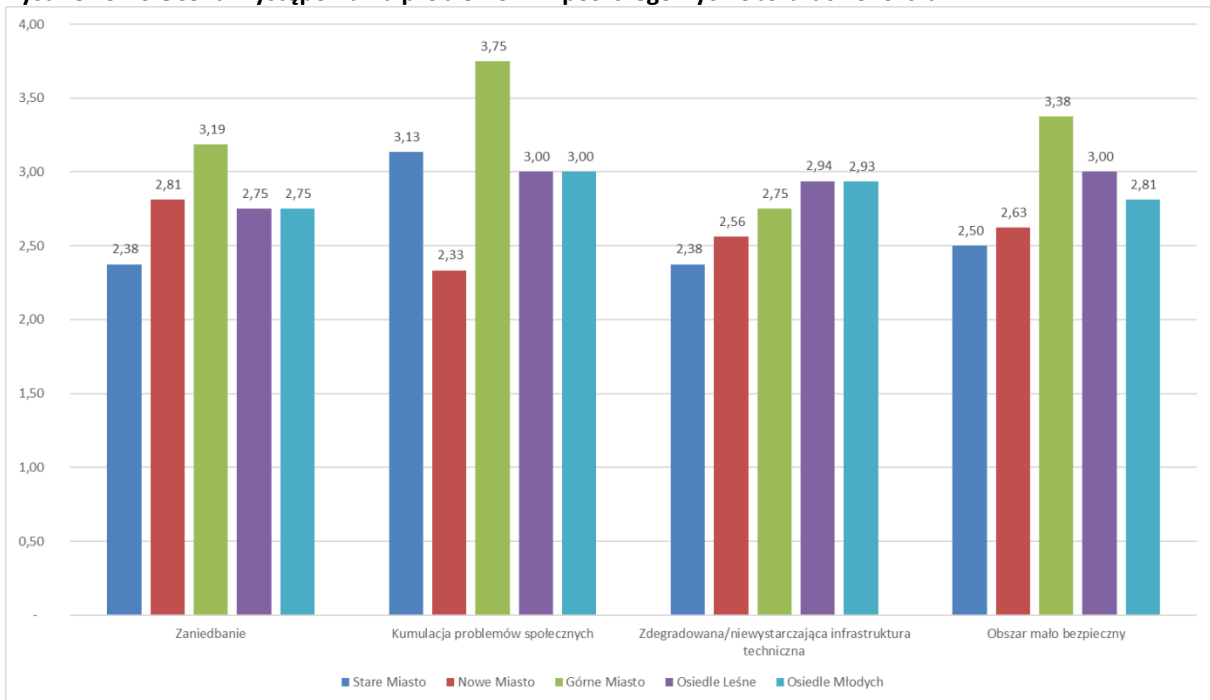

Źródło: Oprac. własne

Kolejne pytania w kwestionariuszu odnosiły się do kwestii problemowych: zaniedbania, kumulacji problemów społecznych, stanu infrastruktury technicznej i bezpieczeństwa.

W 3 ze wszystkich 4 kwestii ankietowani wskazali na Górne Miasto jako na obszar koncentracji wskazanych problemów. Poniżej zamieszczono wyniki badań.

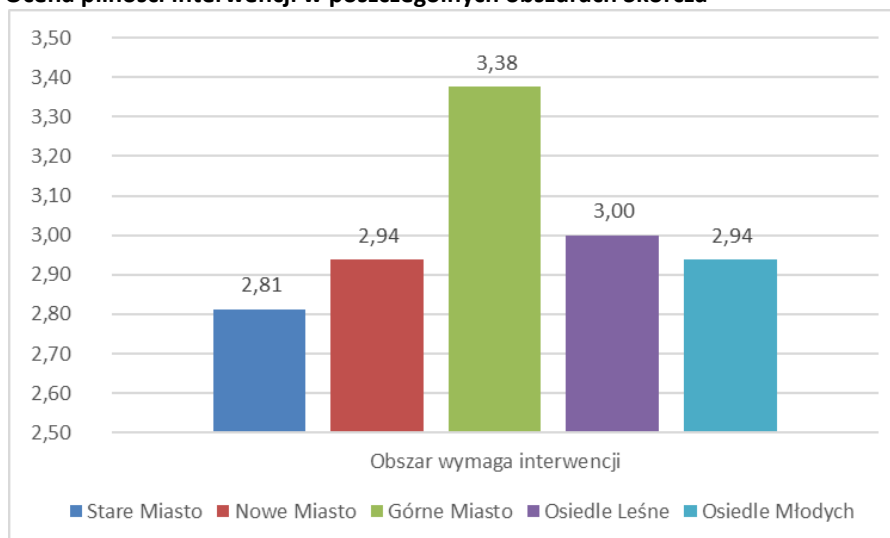
Rysunek 3.16 Ocena występowania problemów w poszczególnych obszarach Skórcza

Źródło: Oprac. własne

Za obszar najbardziej wymagający interwencji ankietowani mieszkańcy uznali Górne Miasto. Poniżej zamieszczono wyniki badań.

Rysunek 3.17 Ocena pilności interwencji w poszczególnych obszarach Skórcza

Źródło: Oprac. własne

Wyniki przeprowadzonej w grupach analizy zaprezentowano w postaci zbiorczych tabel dla poszczególnych obszarów.

3.3.6.1 GÓRNE MIASTO

Siły	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> – Dobra dostępność komunikacyjna – Dobrze rozwinięta przedsiębiorczość (obecność dużych zakładów) – Dobry stan techniczny sieci wodociągowej – Duży areał zieleni urządzonej (stadion miejski, który jednak wymaga modernizacji) – Bliskość kompleksu leśnego Borów Tucholskich – Najmniejsze w mieście zagrożenie azbestem w budynkach – Relatywnie niewielkie zagrożenie hałasem 	<ul style="list-style-type: none"> – Najmniej korzystna w mieście struktura demograficzna, najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym – Koncentracja problemów społecznych, w tym przede wszystkim dot. bezrobocia, alkoholizmu, niepełnosprawności, bezdomności oraz pozostałych (trudności po pobycie w zakładzie karnym, przemoc w rodzinie, narkomania, potrzeba ochrony macierzyństwa) – Istotna skala ubóstwa populacji wyrażająca się wysokim odsetkiem mieszkańców pobierających dodatki mieszkaniowe – Wysoka przestępczość – Słaby dostęp do oferty usługowej, kulturalnej i rekreacyjnej – brak miejsc do atrakcyjnego spędzania wolnego czasu – Zły stan infrastruktury grzewczej, kanalizacyjnej i drogowej – Najniższy poziom estetyki w mieście

Źródło: oprac. własne

3.3.6.2 NOWE MIASTO

Siły	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> – Stosunkowo korzystna struktura demograficzna – Niska intensywność występowania problemów społecznych – Stosunkowo zamożni mieszkańcy – Dobry stan infrastruktury drogowej – Niski poziom przestępczości 	<ul style="list-style-type: none"> – Stosunkowo wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym – Niski odsetek terenów zieleni urządzonej – Niski poziom przedsiębiorczości – Zły stan techniczny infrastruktury kanalizacyjnej, wodociągowej i grzewczej

Źródło: oprac. własne

3.3.6.3 OSIEDLE LEŚNE

Siły	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> – Stosunkowo młoda populacja – Niski odsetek występowania problemów społecznych – Wysoka zamożność mieszkańców – Dobry stan infrastruktury kanalizacyjnej oraz wodociągowej – Dobry stan infrastruktury grzewczej – Niski poziom przestępczości – Niski poziom hałasu 	<ul style="list-style-type: none"> – Zły stan infrastruktury drogowej – Niski poziom przedsiębiorczości – Słaby dostęp do oferty usługowej, kulturalnej i rekreacyjnej – Niewielki areał zieleni urządzonej – Najwyższe w mieście zagrożenie azbestem

Źródło: oprac. własne

3.3.6.4 OSIEDLE MŁODYCH

Siły	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> – Korzystna struktura demograficzna ludności – Niskie natężenie problemów społecznych – Dobry stan techniczny sieci wodociągowej, kanalizacyjnej – Bardzo niski poziom przestępczości 	<ul style="list-style-type: none"> – Brak zieleni urządzonej – Niski poziom przedsiębiorczości – Niski poziom zamożności mieszkańców

Źródło: oprac. własne

3.3.6.5 STARE MIASTO

Siły	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> – Korzystna struktura demograficzna ludności – Dobry stan sieci kanalizacyjnej oraz dróg – Znaczny udział terenów zieleni urządzonej w powierzchni obszaru – Rozwinięty sektor usług dla ludności – Duża liczba podmiotów gospodarczych – Najwyższy poziom estetyki w mieście 	<ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja problemów społecznych – Istotna skala ubóstwa populacji wyrażająca się wysokim odsetkiem mieszkańców pobierających dodatki mieszkaniowe – Wysoki poziom przestępczości – Zły stan infrastruktury wodociągowej – Wysoki poziom hałasu – Najwyższa liczba wyrejestrowanych przedsiębiorstw

Źródło: oprac. własne

3.4 ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU REWITALIZACJI

3.4.1 WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz negatywnych zjawisk o innym charakterze, tj. zjawisk gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Na podstawie powyższych danych liczbowych, standaryzowanych współczynników na 1000 mieszkańców oraz rangowania należy wskazać, że **koncentracja problemów, zarówno w wymiarze społecznym, jaki gospodarczym, środowiskowym lub technicznym występuje na dwóch wyznaczonych obszarach urbanistycznych: Starym Mieście oraz Górnym Mieście. Wskazuje się te dwie części miasta jako obszary zdegradowane.** Nakłada się tam szereg negatywnych zjawisk społecznych oraz negatywne zjawiska przynajmniej w jednej z pozostałych sfer.

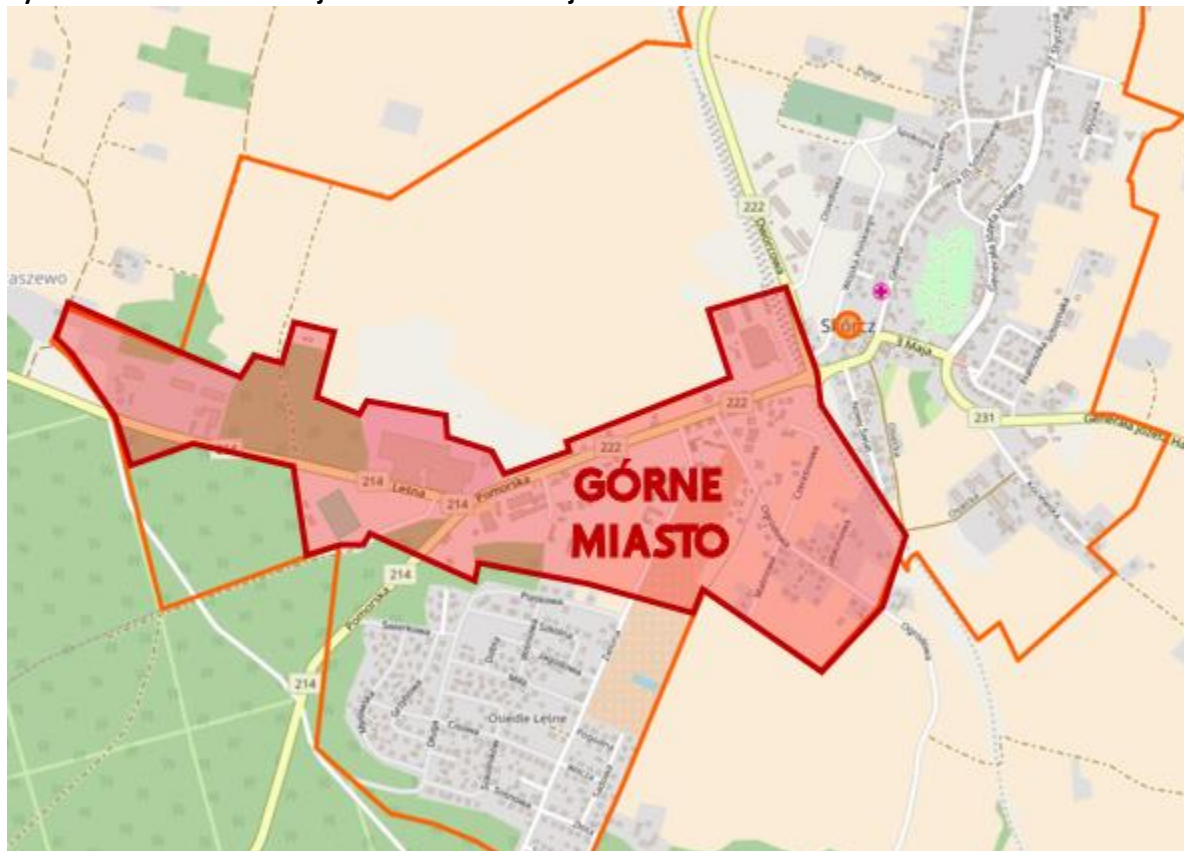
3.4.2 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, w którym występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk, o których mowa wyżej a jednocześnie jest to obszar, który ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Na podstawie danych umieszczonych w diagnozie i poddanych syntezie w pkt. 2.2.1 za obszary zdegradowane uznano Stare Miasto i Górne Miasto. W obu tych miejscach koncentrują się problemy społeczne o wysokim w skali miasta natężeniu. Ze względu na fakt, że **Górne Miasto cechuje znacznie gorsza dostępność wielu usług, jest najgorzej oceniane pod względem estetyki oraz większości aspektów techniczno-funkcjonalnych, to ten obszar należy wskazać jako obszar rewitalizacji.** Za nadaniem priorytetu Górnemu Miastu przemawia także fakt, że posiada ono spory potencjał do wykorzystania, jest centralnie położone i stanowi pomost pomiędzy osiedlem Leśnym, a pozostałymi obszarami. Zmiany społeczne oraz infrastrukturalne będą więc w większym stopniu oddziaływać na całość miasta, zwiększając jego spójność przestrzenną oraz społeczną. Obszar ten został również wskazany przez ankietowanych przedstawicieli lokalnej społeczności.

Poniżej zamieszczono mapę z wyznaczonym obszarem rewitalizacji.

Rysunek 3.18 Górne Miasto jako obszar rewitalizacji

Źródło: Oprac. własne

3.5 POGŁĘBIONA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar Górnego Miasta w Skórczu na przestrzeni ostatnich 60 lat przeszedł największą liczbę przemian społeczno-gospodarczych, co w konsekwencji nie zawsze przekładało się na oczekiwany przez mieszkańców standard i komfort życia.

W latach 60. i 70. XX wieku, w wyniku realizowania założeń gospodarki centralnie planowanej, władze wojewódzkie oraz lokalne utworzyły w tym obszarze szereg państwowych podmiotów gospodarczych (prawie wszystkie wzdłuż ulicy Pomorskiej) w celu zapewnienia pracy mieszkańcom Skórcza:

- Gdański Przemysł Drzewny, zakład produkcyjny w Skórczu (początek lat 60., 110 osób zatrudnionych),
- Gdańskie Przedsiębiorstwo Produkcji Leśnej „Las”, zakład produkcyjny w Skórczu (początek lat 60., 140 osób zatrudnionych),

- Spółdzielnia Pracy „Jedność” w Tczewie, zakład produkcyjny w Skórczu (lata 1970 – 72, 108 osób zatrudnionych),
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (lata 70., 20 osób zatrudnionych),
- Państwowy Ośrodek Maszynowy w Starogardzie Gdańskim, filia Skórcz (1962-1963, 78 osób zatrudnionych),
- Centrala Produktów Naftowych (CPN) (lata 70., 7 osób zatrudnionych),
- Rejon Dróg Publicznych,
- Samodzielny Posterunek Energetyczny należący do Zakładu Energetycznego w Starogardzie Gdańskim,
- Spółdzielnia Transportu Wiejskiego w Skórczu (filia Zarządu Wojewódzkiego),
- Oddział Transportu Leśnego (zakład naprawczy dla środków transportu leśnego, służących do wywozu pozyskane drewna w okolicznych lasach).

Powyższe podmioty stanowiły o sile gospodarki miejskiej w tym okresie - zatrudnienie znalazło tam ponad 40 % mieszkańców Skórcza.

Tak liczne inwestycje gospodarcze spowodowały konieczność wybudowania mieszkań dla znacznej części pracowników wymienionych firm, którzy przeprowadzili się z innych miejscowości do Skórcza. Dlatego w latach 60. i 70. powstało nowe osiedle mieszkalnictwa wielorodzinnego położone wzdłuż ulic: Pomorskiej i Ogrodowej dedykowane dla pracowników pobliskich zakładów. Tym samym powstał nowy samodzielny obszar miasta o silnym gospodarczym charakterze.

Dla podniesienia komfortu życia Górnego Miasta na obrzeżach miasta utworzono ogródki działkowe oraz rozpoczęto budowę stadionu sportowego przy ulicy Leśnej. Pomimo znacznego rozwoju tej części miasta, nie udało się w tym obszarze stworzyć - istotnych dla rozwoju społeczności lokalnej - wyodrębnionych miejsc o charakterze kulturalnym, społecznym czy integracyjnym. Te ostatnie formy aktywności pozazawodowej realizowane były w świetlicach zakładowych poszczególnych firm, gdzie organizowano różne zajęcia dla dzieci i dorosłych.

W sferze społecznej transformacja ustrojowa polskiej gospodarki z lat 90. XX wieku spowodowała wielkie zmiany w Górnym Mieście. Bankructwo i likwidacja części przedsiębiorstw zlokalizowanych na tym obszarze oraz zmiany w tych, które pozostały

poskutkowało rezygnacją m.in. z utrzymywania pozaprodukcyjnych form działalności, takich jak świetlice przyzakładowe.

Znaczny napływ ludności w rejon Górnego Miasta w latach 60-tych i 70-tych XX wieku jest przyczyną niekorzystnej struktury demograficznej obszaru w chwili obecnej. Należy przypomnieć, że Górne Miasta ma najwyższy ze wszystkich obszarów Skórcz odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (15,23%).

Skutkiem tak głębokich reform był przede wszystkim znaczny wzrost bezrobocia (wiele osób które straciły pracę, już więcej jej nie podjęły) i związanych z nim innych problemów społecznych, z którymi Górne Miasto boryka się do dziś. Do głównych problemów społecznych zaliczyć należy ubóstwo (60 osób pobierających zasiłki), bezrobocie (48 osób) oraz bezdomność i długotrwałą chorobę (po 35 osób). Liczne są także dysfunkcyjne rodziny, które zmuszone są korzystać z pomocy MOPS z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (27 osób) bądź wielodzietność (25 osób), a także niepełnosprawność któregoś z członków rodziny (23 osoby). Do pozostałych problemów należą alkoholizm, trudności po pobycie w zakładzie karnym, przemoc w rodzinie, narkomania czy potrzeba ochrony macierzyństwa. Praktycznie wszystkie problemy społeczne zdiagnozowane jako istotne w skali miasta, w największym natężeniu występują właśnie na obszarze Górnego Miasta (szerzej patrz część 3.3.1). Poniżej zamieszczono dokładne dane.

Tabela 3.18 Występowanie problemów społecznych na Górnym Mieście

	Liczba osób których problem dotyczy
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	27
Bezrobocie	48
Długotrwała lub ciężka choroba	35
Ubóstwo	60
Wielodzietność	25
Bezdomność	35
Niepełnosprawność	23
Alkoholizm	13
Pozostałe	8
łącznie	274

Źródło: Dane UM Skórcz

Taki stan rzeczy ma decydujący wpływ na poziom przestępczości. Omawiany obszar charakteryzuje się najwyższymi z całego Skórcza standaryzowanymi współczynnikami przestępczości. Zgodnie z danymi KP Starogard Gdański za 2016 rok na Górnym Mieście popełniono 11 przestępstw tj. 42% w całym Skórczu. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców było to 3,09 przestępstwa, co jest najwyższym rezultatem w mieście.

Ma to również wpływ na niższy poziom kapitału społecznego wyrażający się m.in. niższym udziałem w wyborach parlamentarnych, samorządowych i prezydenckich w ostatnich latach.

Diagnoza czynników kryzysowych w sferze społecznej i ich zestawienie z pozostałymi częściami Skórcza pokazuje, że mieszkańcy Górnego Miasta są w zdecydowanie gorszej sytuacji niż mieszkańcy pozostałych części miasta (patrz część 3.3.6).

Trudno jednoznacznie ocenić zmiany ostatnich lat w sferze gospodarczej. Pozytywnym elementem zmian gospodarczych w tym obszarze było utworzenie przedsiębiorstwa Iglotex S.A. oraz przekształcenia własnościowe: Spółdzielni Pracy „Jedność” w samodzielną Fabrykę Mebli „FAST” i POM Starogard Gd., filia Skórcz w PPHU Szarafin i PW Szarafin. Pozwoliło to częściowo złagodzić brak pracy dla młodych ludzi w tej części miasta.

Atutem Górnego Miasta jest niewątpliwie wysoka koncentracja obszarów prowadzenia działalności gospodarczej wzdłuż głównego ciągu ulic Pomorskiej i Leśnej. Zgodnie z danymi UM Skórcz na omawianym obszarze zlokalizowanych jest 41 podmiotów, co stanowi 19,3% w skali całego miasta. Liczba podmiotów na 1000 mieszkańców kształtuje się na poziomie 11,50, co jest drugim najwyższym rezultatem. Jednocześnie na Górnym Mieście wyrejestrowuje się stosunkowo niewiele podmiotów: w 2016 roku 16,4% podmiotów wyrejestrowujących swoją działalność w Skórczu zlokalizowanych było na diagnozowanym obszarze (7,29 na 1000 mieszkańców).

Na sytuację gospodarczą wpływ ma również obciążenie demograficzne – ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym. Jak wspomniano powyżej Górne Miasto charakteryzuje najwyższa ze wszystkich obszarów wartość współczynnika – 582 osoby.

Górne Miasto wykazuje pewne atuty w sferze środowiskowej. Przede wszystkim jest obszarem w najmniejszym stopniu narażonym na niekorzystne oddziaływanie azbestu – występuje tu jedynie 8 budynków zawierających azbest. Także ocena poziomu hałasu wypada dla Górnego Miasta korzystnie – poziom 1,46 to drugi najniższy rezultat, choć należy zaznaczyć, że część obszaru położona wzdłuż ciągu ulic Leśnej i Pomorskiej oraz sąsiedztwo zakładów przemysłowych są bardziej narażone na hałas niż obszary oddalone od ww. dróg. Nie stwierdzono także istotnych różnic w jakości powietrza w stosunku do pozostałych obszarów, choć można domniemywać, że częściowo jest to powodowane brakiem dokładnych narzędzi pomiarowych.

Negatywnym zjawiskom z wyżej opisanych sfer niejednokrotnie towarzyszą negatywne czynniki w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Górne Miasto, pomimo degradacji przestrzennej właściwej obszarom przemysłowym posiada dość dobre pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Omawiany teren boryka się niższą niż pozostałe obszary dostępnością do obiektów społecznych, zaś problem ten jest potęgowany przez niekorzystną strukturę demograficzną.

Problemy te łagodzi częściowo atut Górnego Miasta: położenie na styku innych obszarów i wiążącej się z tym wysokiej dostępności komunikacyjnej (68 kursów transportu zbiorowego na dobę w dni robocze) oraz skupieniem działalności gospodarczej głównie wzdłuż ulic Pomorskiej i Leśnej, gdzie funkcjonuje wiele przedsiębiorstw handlowo-usługowych i przemysłowych. Innym równie ważnym potencjałem tego obszaru zaczęły być tereny przemysłowe: przy ul. Pomorskiej po dawnej firmie „LAS” oraz po zakładzie OTL przy ul. Leśnej. Dobre położenie terenu przy ul. Pomorskiej, atrakcyjny, zwarty obszar (1,5 ha) w centralnym punkcie miasta już kilka lat temu zwróciły uwagę potencjalnych inwestorów, czego wynikiem był zakup ziemi poprzez dwie niezależne spółki. Obecna koniunktura gospodarcza spowodowała, że wspomniani inwestorzy przed rokiem rozpoczęli poważne działania projektowe zmierzające do przygotowania i realizacji inwestycji. Ocenili, że miejsce to posiada poważne atuty ulokowania w tym obszarze dodatkowych funkcji usługowo – społecznych. Natomiast obszar przy ul. Leśnej o powierzchni ok. 0,8 ha znalazł nabywcę w 2017 roku. Nowy inwestor zamierza tam w najbliższych kilkunastu miesiącach zbudować bazę dla swojej floty samochodowej oraz nowy biurowiec dla firmy.

Warto także wskazać na fakt, że Górne Miasto – głównie z uwagi na znajdujący się tam stadion – ma dobry dostęp do terenów zieleni urządzonej (30260 m² tj. najwięcej w mieście). W opinii władz miasta oraz samego społeczeństwa miejsce to ma w znacznym stopniu niewykorzystany potencjał dla rozwoju i aktywizacji rekreacyjno-sportowej wykraczający poza granice administracyjne Skórcza. Dowodem na to jest choćby powstanie w obszarze Górnego Miasta klubu sportowego MX TEAM SKÓRCZ, który korzysta z tego miejsca w celu realizacji swoich statutowych celów ukierunkowanych na aktywizację lokalnej społeczności.

Zmiany ustrojowe i transformacja gospodarcza wpłynęła także na sferę techniczną w Górnym Mieście. Przestrzeń po dawnych zakładach produkcyjnych popadała w coraz większą degradację. Odbija się to na ocenie estetyki oraz stanie infrastruktury technicznej.

Lokalny samorząd starał się łagodzić złą sytuację w sferze technicznej. Część ogólnodostępnej infrastruktury komunalnej (drogi, chodniki, 3 place zabaw) poddano częściowej modernizacji, zbudowano kanalizację sanitarną. To jednak nie przełożyło się na istotną poprawę sytuacji. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Miejski w Skórczu najniższy poziom estetyki, istotnie różny od pozostałych obszarów prezentuje obszar Górnego Miasta (1,77 w trójstopniowej skali). Jednocześnie na Górnym Mieście najgorzej ocenia się stan infrastruktury technicznej. W 3 z 4 przypadków (kanalizacja, drogi, infr. grzewcza) jej średnie oceny należą do najniższych spośród poszczególnych obszarów Skórcza:

- Sieć kanalizacyjna: ocena 2,23 (najniższa w mieście),
- Sieć wodociągowa: ocena 2,46,
- Infrastruktura drogowa: ocena 1,54 (najniższa w mieście),
- Infrastruktura grzewcza 2,77 (druga najniższa w mieście).

Negatywne zjawiska w sferze technicznej skoncentrowały się głównie na obszarze Górnego Miasta.

W obszarze kultury, sportu czy integracji społecznej nie udało się stworzyć ani miejsc dedykowanych do tego typu aktywności (istniejący stadion – pomimo swojego potencjału – wymaga gruntownej modernizacji), ani oferty programowej aby zainteresować lokalną społeczność. Mieszkańcy tej części miasta muszą korzystać z Miejskiego Ośrodka Kultury, Miejskiej Biblioteki czy hali sportowej w innych częściach miasta, co negatywnie wpływa na aktywizację mieszkańców, szczególnie osób starszych, które nie posiadają własnego środka transportu. Pomimo takiego stanu rzeczy, można zaobserwować na przestrzeni ostatnich dwóch lat coraz większą aktywność nieformalnych grup mieszkańców w zakresie kultury czy integracji w ramach jednej dzielnicy miasta (Górne Miasto) co stanowi potencjał tego obszaru. Planowane inwestycje na wspomnianych obszarach przemysłowych przy ul. Pomorskiej doprowadziły do pierwszych rozmów pomiędzy inwestorami a najbardziej aktywną w mieście organizacją pozarządową jaką jest Towarzystwo Przyjaciół Skórcza i Ziemi Kociewskiej na temat stworzenia miejsca na działalność grup kulturalno – społecznych w planowanych inwestycjach.

Ponadto zarówno mieszkańcy tej części miasta jak i pozostałych dzielnic borykają się z niedostatecznym dostępem do nowoczesnej opieki przedszkolnej, mimo funkcjonujących obecnie w Skórczu dwóch placówek (samorządowej i prywatnej). O ile planowana jest

budowa nowego obiektu dla przedszkola publicznego (we wschodniej części Skórcza), to konieczny jest także rozwój placówki niepublicznej i to najlepiej w zachodniej części miasta, by zapewnić dogodny dostęp do opieki przedszkolnej dla mieszkańców Górnego Miasta oraz Osiedla Leśnego.

Zabudowa mieszkaniowa obejmuje zarówno budynki wielorodzinne powstałe w latach 60. i 70. XX wieku (głównie w osi ulicy Ogrodowej oraz wzdłuż ulicy Pomorskiej), jak i nowsze domy jednorodzinne (przede wszystkim w drugiej części ulicy Ogrodowej oraz ulic prostopadłych do niej). Znaczna część budynków wielorodzinnych jest zaniedbanych, w złym stanie jest szczególnie system zaopatrzenia w ciepło domów wielorodzinnych - dominują tu bardzo stare, indywidualne paleniska opalane węglem. Ponadto w sąsiedztwie osiedla bloków komunalnych nadal znajdują się pozostałości po największym w PRL-u zakładzie produkcyjnym „LAS”, którego obiekty uległy daleko posuniętej degradacji, co rzutuje na jakość przestrzeni całego obszaru.

Kolejnym problemem, coraz bardziej widocznym w ostatnich latach na terenie Górnego Miasta jest wzrost liczby wypadków z udziałem pieszych, przede wszystkim potrąceń. Związane jest to z faktem, że główną osią komunikacyjną obszaru jest ul. Pomorska będąca jednocześnie drogą wojewódzką nr 222 łącząca Skórcz z autostradą (przez DW231) i drogą krajową nr 91, co powoduje zwiększony ruch samochodowy w tej części miasta. Niestety obecnie przejście dla pieszych na ul. Pomorskiej jest źle oznakowane i słabo widoczne. Problemem jest niedostateczne oświetlenie oraz fakt, że przejście znajduje się na szczycie wzniesienia, przez co możliwość dostrzeżenia samochodu lub pieszego przekraczającego jezdnię również zostaje ograniczona.

Taka sytuacja wyzwoliła aktywność mieszkańców z inicjatywy lokalnych radnych, aby wspólnie z zarządcą drogi oraz władzami miasta wypracować nowe rozwiązania dla poprawienia bezpieczeństwa na tym newralgicznym odcinku drogi.

Reasumując, teren Górnego Miasta mimo istotnej funkcji historycznej i gospodarczej w Skórczu, a także mimo bardzo korzystnego położenia, pozostaje obszarem zaniedbanym i niedoinwestowanym, którego mieszkańcy pozostają wykluczeni pod względem społecznym. Na terenie Górnego Miasta zauważyć można nie tylko niedobory materialne, ale również ograniczone więzi i stosunki społeczne, niską integrację społeczną, szczególnie z pozostałymi częściami miasta, a także obniżony poziom bezpieczeństwa. Wymienione

wyżej czynniki zdecydowanie obniżają jakość życia na tym terenie i przemawiają za potrzebą działań rewitalizacyjnych.

3.6 DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH NA GÓRNYM MIEŚCIE, SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

Podsumowując przeprowadzoną diagnozę (zarówno diagnozę dla poszczególnych obszarów, jak i pogłębioną diagnozę Górnego Miasta) oraz wyniki prowadzonych konsultacji, do głównych czynników i zjawisk kryzysowych na Górnym Mieście w Skórczu, wytworzonych na skutek wielu różnych przesłanek i uwarunkowań, zaliczyć należy następujące problemy:

- Osoby, które straciły pracę w czasie transformacji ustrojowej w większości już nigdy jej nie podjęły, co w perspektywie lat przełożyło się na koncentrację problemów społecznych na Górnym Mieście, w tym przede wszystkim dot. bezrobocia, ubóstwa, alkoholizmu, niepełnosprawności, bezdomności oraz pozostałych,
- Najmniej korzystna w mieście struktura demograficzna, najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym,
- Istotna skala ubóstwa populacji wyrażająca się wysokim odsetkiem mieszkańców pobierających dodatki mieszkaniowe; konieczność korzystania ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w formie zasiłków stałych i okresowych oraz dodatków mieszkaniowych aby zapewnić funkcjonowanie swoich rodzin,
- Słaby dostęp do oferty usługowej, kulturalnej i rekreacyjnej; brak miejsc do atrakcyjnego spędzania wolnego czasu na Górnym Mieście,
- Niewystarczające wzorce aktywnych form spędzania czasu dla dzieci i młodzieży co skutkuje powielaniem negatywnych wzorców oraz ryzykownymi zachowaniami, a także bezradnością rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- Wysoki w skali miasta poziom przestępczości wśród lokalnej społeczności,
- Wzrost liczby wypadków komunikacyjnych z udziałem pieszych (mieszkańców obszaru) w związku z nasileniem się ruchu tranzytowego na ulicy Pomorskiej (droga wojewódzka nr 222), co w szczególności się uwidocznilo w latach 2016 – 2017. Ta sytuacja jest konsekwencją braku bezpiecznych przejść dla pieszych.

- Zanedbania infrastrukturalne, zły stan infrastruktury grzewczej, kanalizacyjnej i drogowej,
- Degradacja obiektów i terenów przemysłowych, co rzutuje na jakość przestrzeni całego obszaru i fatalnie wpływa na wizerunek tej części miasta,
- Najniższy poziom estetyki w mieście,
- Niska atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania, szczególnie dla ludzi młodych (najwyższy w mieście odsetek osób w wieku poprodukcyjnym).

Koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, przestrzennych i gospodarczych na Górnym Mieście potwierdzają zarówno dane statyczne zamieszczone w podpunktach 3.3.1-3.3.5, jak i wyniki badań ankietowych zamieszczone w podpunkcie 3.3.6.

Pomimo tego lokalna społeczność Górnego Miasta w ostatnich latach nie tylko zgłasza aspiracje do rozwoju tej części Skórcza za pośrednictwem swoich przedstawicieli w Radzie Miasta, ale również wychodzi sama z inicjatywami kulturalnymi, społecznymi oraz sportowymi. W ostatnich 3 latach powstały w tym obszarze pierwsze organizacje pozarządowe o charakterze sportowym (np. MX TEAM Skórcz). Jednak brak odpowiedniej bazy infrastrukturalnej do rozwoju tych inicjatyw (kultura, sport, miejsce integracji społecznej), połączona z brakiem odpowiedniej oferty spędzania czasu wolnego czy edukacji dla najmłodszych, stanowią istotną barierę rozwojową. W tej chwili obszar Górnego Miasta nie oferuje również miejsc typu kawiarnie i restauracje, klub fitness czy innych miejsc, które również sprzyjałyby integracji i pozwoliły na spędzanie czasu poza domem. Konieczny jest więc rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej skierowanej do mieszkańców obszaru, jak też szerszej oferty usługowej – o charakterze ogólnomiejskim – która będzie atrakcyjna nie tylko dla mieszkańców Górnego Miasta, ale także wszystkich Skórczan. Pozwoli to na ożywienie tej części miasta.

Ponadto bardzo widoczna jest konieczność włączenia większej części społeczeństwa w sprawy publiczne oraz aktywizacja zawodowa i społeczna zarówno dla osób w wieku produkcyjnym jak i poprodukcyjnym (seniorzy). W szczególności uwagę należy zwrócić na konieczność tworzenia inicjatyw skierowanych właśnie do grup defaworyzowanych i wykluczonych, w tym osób starszych, do których w tej chwili nie są adresowane żadne oferty istniejących organizacji sportowych czy kulturalnych. Aktualnie w obszarze Górnego Miasta nie ma miejsca, w którym osoby te mogłyby korzystać z dedykowanych im

i dostosowanych do ich potrzeb i możliwości zajęć sportowych i rekreacyjnych pod okiem wykwalifikowanej kadry, jak również oferty spędzania wolnego czasu w postaci warsztatów lub zajęć zorganizowanych o charakterze rozwoju osobistego. Jest to kwestia o tyle istotna, że teren Górnego Miasta charakteryzuje się dużą liczbą mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Dedykowanej oferty wymagają także dzieci i młodzież, by od najwcześniejszych lat uczyć się właściwych wzorców aktywnego i twórczego spędzania czasu. Istotną potrzebą jest także zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej dla mieszkańców obszaru i w ten sposób przekazywanie najmłodszym właściwych zachowań i funkcjonowania w grupie.

Dodatkowo brakuje inicjatyw nakierowanych na osoby bezrobotne i mające problemy z funkcjonowaniem we współczesnym świecie. Konieczne jest stworzenie trwających przez dłuższy okres programów i objęcie nimi konkretnej liczby osób, które pozwoliłyby na podniesienie kwalifikacji i umożliwiły odnalezienie się w gąszczu instytucji oferujących wsparcie w skali gminy, powiatu czy województwa. Jak wskazała diagnoza przeprowadzona we wcześniejszych rozdziałach Programu, kwestia ta jest istotna z punktu widzenia dużej liczby osób pozostających bez pracy, borykających się z uzależnieniami, niepełnosprawnych, czy też wychodzących z zakładów karnych.

Warto przy tym zaznaczyć, że obok oferty aktywizującej niezbędne jest przeprowadzenie działań na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców. Z jednej strony konieczna jest poprawa bezpieczeństwa ruchu - przede wszystkim w zakresie reorganizacji przejść dla pieszych na ulicy Pomorskiej (droga wojewódzka 222), z drugiej zaś eliminacja przestępczości poprzez zagospodarowanie i odpowiednie oświetlenie miejsc zaniedbanych, a docelowo także wprowadzenie monitoringu w miejscach najbardziej niebezpiecznych.

Występujące w obszarze Górnego Miasta negatywne zjawiska dodatkowo pogłębia jeszcze niski poziom estetyki tego obszaru, w tym zaniedbane i niezagospodarowane tereny przemysłowe (m.in. po działającym niegdyś zakładzie produkcyjnym „LAS” położone centralnie przy ul. Pomorskiej, w okolicy bloków mieszkalnych, a także zły stan infrastruktury technicznej. Sytuacja taka wpływa nie tylko na negatywny wizerunek tej części miasta, ale także przekłada się na niską atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania, szczególnie z perspektywy ludzi młodych.

Mając na względzie powyższe problemy oraz potrzeby mieszkańców, warto jednocześnie zauważyć, że Górne Miasto posiada istotny potencjał płynący zarówno z centralnego położenia względem pozostałych części Skórcza, statusu skupiska miejsc pracy, jak również dobrej dostępności komunikacyjnej wynikającej z dostępu do dróg. Zachodnia część obszaru Górnego miasta ma szanse funkcjonalnie dopełnić program usługowy i rekreacyjny Starego Miasta, a ze względu na dogodne położenie i dostępność – oddziaływać na całe miasto.

4 CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Po przeprowadzeniu wszystkich działań rewitalizacyjnych osiągnięta zostanie następująca wizja obszaru Górnego Miasta:

Górne Miasto jako miejsce rozwoju społecznego i gospodarczego, cechujące się zadbaną, bezpieczną i estetyczną przestrzenią, oferujące miejsca pracy, rekreacji i wypoczynku oraz dostęp do szerokiej oferty usługowej dla wszystkich mieszkańców.

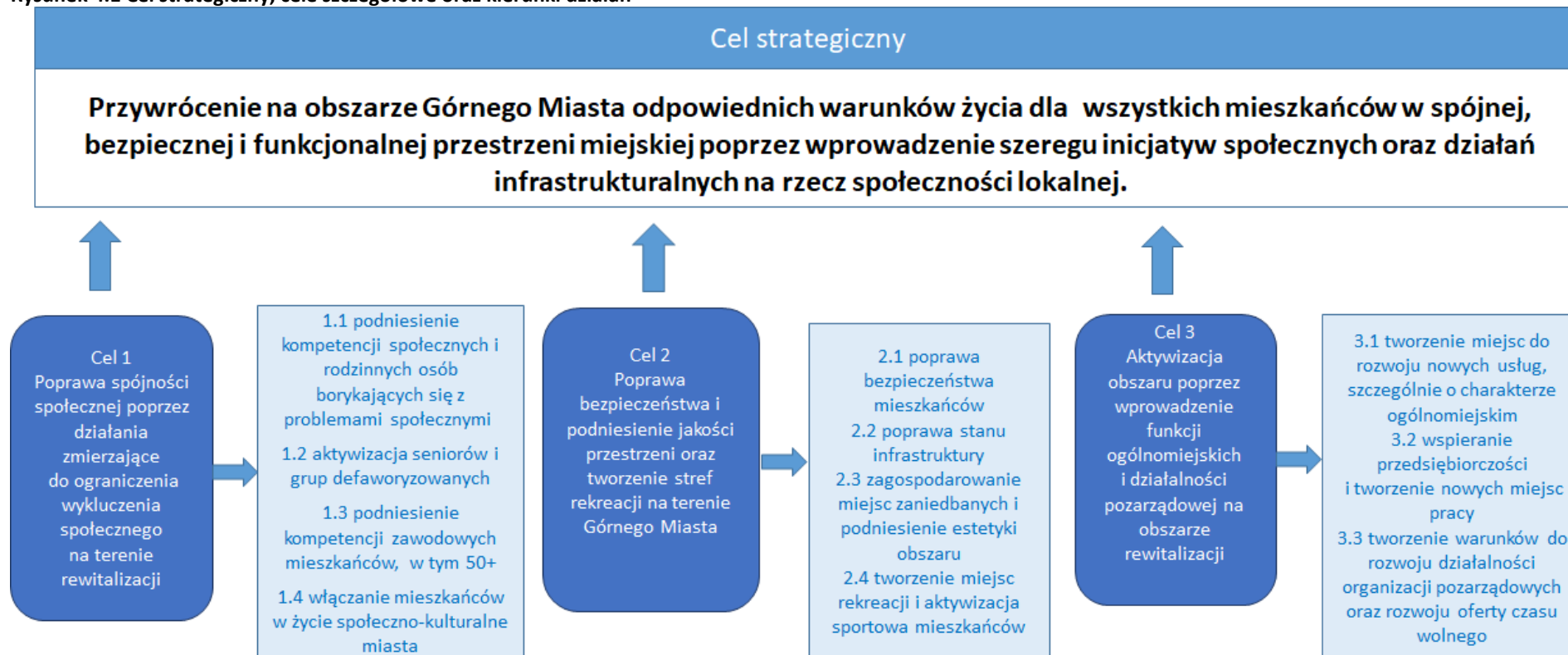
Po zakończeniu procesu rewitalizacji mieszkańcy obszaru rewitalizacji stanowią integralną część społeczeństwa, a zaniedbany dotąd obszar przemysłowy jest nowoczesną, tętniącą życiem przestrzenią kierującą ofertę do wszystkich grup społecznych miasta.

Wprowadzenie szeregu działań społecznych skierowanych do grup defaworyzowanych, przede wszystkim seniorów sprawia, że mają oni poczucie przynależności do społeczności miasta i posiadają równy dostęp do oferty kulturalnej i rekreacyjnej. Oprócz seniorów wsparciem objęci zostają także najmłodszy mieszkańcy obszaru oraz rodziny i osoby potrzebujące wsparcia w zakresie kompetencji społecznych i zawodowych.

Stworzenie przyjaznej, zadbanej przestrzeni oraz rozwój szeregu inicjatyw społecznych pozytywnie wpływa na postrzeganie miasta przez jego mieszkańców, a tereny do tej pory omijane i zaniedbane stają się tętniącym życiem centrum obszaru.

Biorąc pod uwagę wyznaczony teren rewitalizacji oraz ogólną diagnozę Miasta wyznaczono cele rewitalizacji, które oprócz wyprowadzenia obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej, przyczynią się do poprawy jakości życia ogółu mieszkańców Skórcza. Cele mają charakter hierarchiczny, co oznacza, że najważniejszy jest cel strategiczny Programu, któremu podporządkowane są poszczególne cele szczegółowe.

Rysunek 4.1 Cel strategiczny, cele szczegółowe oraz kierunki działań

Źródło: Oprac. własne

Poniżej zestawiono problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy obszaru Górnego Miasta wraz z odpowiadającymi im celami oraz kierunkami działań. Zaprezentowane cele strategiczne wraz z kierunkami działań zostały zdefiniowane na podstawie przeprowadzonych analiz, konsultacji i spotkań warsztatowych i stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy i potrzeby rewitalizacyjne.

Tabela 4.1 Zidentyfikowane problemy, cele szczegółowe oraz kierunkami działań rewitalizacyjnych

Zidentyfikowane problemy	Cel szczegółowy	Kierunki działań
Koncentracja problemów społecznych, w tym przede wszystkim dot. bezrobocia, alkoholizmu, niepełnosprawności, bezdomności oraz pozostałych (trudności po pobycie w zakładzie karnym, przemoc w rodzinie, narkomania, potrzeba ochrony macierzyństwa)	Cel 1 Poprawa spójności społecznej poprzez działania zmierzające do ograniczenia wykluczenia społecznego na terenie rewitalizacji	1.1 podniesienie kompetencji społecznych i rodzinnych osób borykających się z problemami społecznymi 1.2 aktywizacja seniorów i grup defaworyzowanych 1.4 włączanie mieszkańców w życie społeczno-kulturalne miasta
Najmniej korzystna w mieście struktura demograficzna, najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Cel 1 Poprawa spójności społecznej poprzez działania zmierzające do ograniczenia wykluczenia społecznego na terenie rewitalizacji	1.2 aktywizacja seniorów i grup defaworyzowanych 1.3 podniesienie kompetencji zawodowych mieszkańców, w tym 50+
Istotna skala ubóstwa populacji wyrażająca się wysokim odsetkiem mieszkańców pobierających dodatki mieszkaniowe; konieczność korzystania ze wsparcia MOPS w formie zasiłków stałych i okresowych oraz dodatków mieszkaniowych aby zapewnić funkcjonowanie swoich rodzin	Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejskich i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji Cel 1 Poprawa spójności społecznej poprzez działania zmierzające do ograniczenia wykluczenia społecznego na terenie rewitalizacji	3.2 wspieranie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy 3.3 tworzenie warunków do rozwoju działalności organizacji pozarządowych oraz rozwoju oferty czasu wolnego 1.2 aktywizacja seniorów i grup defaworyzowanych
Słaby dostęp do oferty usługowej, kulturalnej i rekreacyjnej – brak miejsc do atrakcyjnego spędzania wolnego czasu	Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejskich	2.4 tworzenie miejsc rekreacji i aktywizacja sportowa mieszkańców 3.3 tworzenie warunków do rozwoju działalności organizacji pozarządowych

Zidentyfikowane problemy	Cel szczegółowy	Kierunki działań
	i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji	oraz rozwoju oferty czasu wolnego
Niewystarczające wzorce aktywnych form spędzania czasu dla dzieci i młodzieży co skutkuje powielaniem negatywnych wzorców oraz ryzykownymi zachowaniami, a także bezradnością rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejskich i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta	3.1 tworzenie miejsc do rozwoju nowych usług szczególnie o charakterze ogólnomiejskim 3.3 tworzenie warunków do rozwoju działalności organizacji pozarządowych oraz rozwoju oferty czasu wolnego 2.4 tworzenie miejsc rekreacji i aktywizacja sportowa mieszkańców
Wysoki w skali miasta poziom przestępczości wśród lokalnej społeczności	Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta	2.1 poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
Wzrost liczby wypadków komunikacyjnych z udziałem pieszych (mieszkańców obszaru) w związku z nasileniem się ruchu tranzytowego na ulicy Pomorskiej (droga wojewódzka nr 231)	Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta	2.1 poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
Zaniedbania infrastrukturalne, zły stan infrastruktury grzewczej, kanalizacyjnej i drogowej	Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta	2.2 poprawa stanu infrastruktury
Degradacja obiektów i terenów przemysłowych	Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta	2.3 zagospodarowanie miejsc zaniedbanych i podniesienie estetyki obszaru
Najniższy poziom estetyki w mieście	Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta	2.3 zagospodarowanie miejsc zaniedbanych i podniesienie estetyki obszaru

Zidentyfikowane problemy	Cel szczegółowy	Kierunki działań
	Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejskich i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji	3.1 tworzenie miejsc do rozwoju nowych usług, szczególnie o charakterze ogólnomiejskim
Niska atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania, szczególnie dla ludzi młodych	Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejskich i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji	3.1 tworzenie miejsc do rozwoju nowych usług, szczególnie o charakterze ogólnomiejskim 3.2 wspieranie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy 3.3 tworzenie warunków do rozwoju działalności organizacji pozarządowych oraz rozwoju oferty czasu wolnego

Źródło: opracowanie własne

5 PODSTAWOWE DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE I DZIAŁANIA UZUPEŁNIAJĄCE

Realizacja LPR nie będzie możliwa bez realizacji ściśle określonych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych realizowanych przez różne podmioty na rzecz mieszkańców. Z tego względu położono ogromny nacisk na identyfikację najistotniejszych działań, które pozwolą na osiągnięcie założonych efektów Programu. Poniżej zaprezentowane zostały działania podstawowe, bez których osiągnięcie celów Programu będzie niemożliwe, a tym samym obszar Górnego Miasta wytypowany do rewitalizacji pozostanie w sytuacji kryzysowej. Dla każdego z działań wskazano nazwę, określono podmioty odpowiedzialne za realizację, a także zaproponowano konkretne wskaźniki. W działaniach uzupełniających zaprezentowane zostały projekty, które planowane są do realizacji i których realizacji wzmocni osiągnięcie celów wyznaczonych w Programie.

Poniższy wykaz przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych jest wynikiem otwartego naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych, który prowadzony był w okresie 22.12.2017 – 08.01.2018, dwóch spotkań warsztatowych z mieszkańcami (które miały miejsce odpowiednio: 14.12.2017 i 16.02.2018), a także prac Zespołu ds. rewitalizacji obejmującego przedstawicieli różnych interesariuszy i grup społecznych.

5.1 DZIAŁANIA PODSTAWOWE

Projekty podstawowe stanowią odpowiedź na problemy wskazane w diagnozie sytuacji kryzysowej obszaru Górnego Miasta. W tabelach poniżej zaprezentowano konkretne działania planowane do realizacji w ramach procesu rewitalizacji. Przedsięwzięcia te zostały opracowane przez Zespół ds. rewitalizacji, na podstawie przedsięwzięć zgłoszonych przez samorząd miejski i jednostki mu podległe, organizacje pozarządowe, a także bezpośrednio przed dwóch przedsiębiorców w ramach otwartego naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Program wsparcia dla grup defaworyzowanych w lokalnej społeczności Górnego Miasta
Podmiot realizujący projekt	Gmina Miejska Skórcz – MOPS Skórcz
Podmioty współpracujące	Powiatowy Urząd Pracy w Starogardzie Gdańskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie Gdańskim Warsztaty Terapii Zajęciowej CARITAS Skórcz Koło Gospodyń Miejskich Skórcz

	Przychodnia Zdrowia w Skórczu, Przychodnia Zdrowia „PULS” Wolontariusze (uczniowie) Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Skórczu
Lokalizacja	Górne Miasto, ul. Leśna i ul. Pomorska
Krótki opis projektu (zakres rzeczowy)	<p>Program zakłada wdrożenie kilku projektów społecznych i zawodowych wśród mieszkańców Górnego Miasta z grup defaworyzowanych wskazanych poniżej.</p> <ol style="list-style-type: none"> Osoby wykluczone zawodowo (długotrwale pozostające bez pracy) – podmiot odpowiedzialny za realizację projektu: PUP Starogard Gd. i UM Skórcz. Zakres rzeczowy: podniesienie kwalifikacji zawodowych osób z obszaru rewitalizowanego w celu przywrócenia na rynek pracy zgodnie ze zdiagnozowanym zapotrzebowaniem poprzez szkolenia realizowane przez specjalistów z PUP oraz wynajętych, psychologów i coachów z zakresu rynku pracy. Czas szkolenia zawodowego z elementami społecznymi do 6 miesięcy dla 1 grupy. Miejszem szkolenia będzie Urząd Miejski w Skórczu jako wkład rzeczowy do projektu. Grupy społeczne wymagające interwencji specjalistycznej (rodziny z problemami wychowawczymi, uzależnieni i ich rodziny) – podmiot realizujący projekt PCPR Starogard Gd. we współpracy z UM Skórcz. Zakres rzeczowy: wprowadzenie opieki asystentów. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy do LPR ustalono, że istnieje potrzeba objęcia rodzin dysfunkcyjnych opieką asystentów z uwagi na zaburzenia realizacji przez nie podstawowych funkcji (nieumiejętność gospodarowania budżetem domowym, uzależnienie członków rodziny od alkoholu, oraz niedbałość o czystość mieszkania i higienę osobistą). Rola asystenta będzie polegała na udzieleniu wsparcia w takim wymiarze czasowym jaki będzie konieczny do przywrócenia rodzinom pełnej funkcjonalności, a także osiągnięciu przez nie stanu równowagi i samodzielności. Miejsce realizacji projektu: obszar Górnego Miasta. Wsparcie udzielone niepełnosprawnym – podmiotem realizującym będą Warsztaty Terapii Zajęciowej Caritas ze Skórcza. Zakres rzeczowy: aktywizacja społeczna ukierunkowana na dzieci i młodzież niepełnosprawną, które przebywają całe życie z rodzicami w domu i w ten sposób są wykluczone z udziału w życiu społecznym. Zostanie w WTZ utworzona nowa grupa 5 osobowa, która rozpocznie udział w zajęciach od września 2018 r., gdzie przez okres 5 lat będzie przechodzić pod kierunkiem wykwalifikowanej kadry edukację społeczną w celu nabycia umiejętności osobistych i społecznych. Aktywizacja społeczna seniorów – podmiotem realizującym będzie MOPS Skórcz przy wsparciu KGM i wolontariuszy z ZSP w Skórczu. Zakres rzeczowy: aktywizacja społeczna seniorów prowadzona będzie w nowopowstałym w wyniku rewitalizacji infrastrukturalnej obiekcie (Centrum Bursztynowe przy ul. Pomorskiej). Seniorzy przejdą tam szereg szkoleń

	<p>pozwalających im podnieść swoje umiejętności z zakresu: informatyzacji (m.in. obsługa FB, umiejętność korzystania ze szkoleń on line dedykowanych dla seniorów). Ponadto przedmiotem projektu będą także spotkania integracyjne seniorów, które będą miały za zadanie wyłonienie spośród tej grupy społecznej liderów, którzy z czasem przejmą inicjowanie i udzielanie wsparcia innym seniorom.</p>
Okres realizacji projektu	od 09.2018 do 12.2023
Szacowany koszt projektu	350 000 zł
Planowane źródła finansowania projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Środki finansowe pochodzące z budżetu Miasta Skórcz (część dotycząca MOPS oraz środki własne) - Środki pochodzące z Powiatowego Urzędu Pracy - Środki pochodzące z budżetu Powiatu Starogardzkiego (część dotycząca WTZ)
Oczekiwane efekty projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja społeczno-zawodowa grup defaworyzowanych - Wzrost kompetencji społecznych i zawodowych wśród osób wymagających wsparcia ze strony instytucji publicznych - Utrwalenie zachowań proedukacyjnych w kategorii wiekowej do 30 roku życia oraz po 55 roku życia
Proponowane wskaźniki wraz z prognozowaną wartością	<p>Wskaźnik produktu: Liczba osób objętych wsparciem Wartość bazowa: 0 wartość docelowa: 36</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Spadek liczby osób pobierających zasiłki Wartość bazowa: 274 Wartość docelowa: 268</p> <p>Pomiar wskaźników prowadzony będzie na podstawie sprawozdań przedstawianych przez podmioty zaangażowane w realizację przedsięwzięć. Wartość wskaźników mierzona będzie co dwa lata.</p>

Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Pogłębienie tożsamości społecznej (zbiorowej) i kulturowej wśród mieszkańców Górnego Miasta poprzez ekspresję artystyczną i historyczną.
Podmiot realizujący projekt	Miejski Ośrodek Kultury w Skórczu Towarzystwo Przyjaciół Skórcza i Ziemi Kociewskiej
Podmioty współpracujące	Gmina Miejska Skórcz Powiat Starogardzki Powiatowa i Miejska Biblioteka w Skórczu Grupa Twórcza „KRESKA” Koło Gospodyń Miejskich w Skórczu
Lokalizacja	Górne Miasto, ul. Pomorska i ul. Leśna
Krótki opis projektu (zakres rzeczowy)	<p>Przedsięwzięcie składa się z dwóch zasadniczych projektów: Akademia Lokalnego Malarza Utrwalenie tożsamości historycznej i kulturowej wśród mieszkańców Górnego Miasta poprzez wydanie książki o historii Górnego Miasta</p> <p>Pierwszy projekt (warsztaty malarskie) ma na celu zachęcić i zaktywizować zainteresowanych mieszkańców Górnego Miasta w zakresie malarstwa i eksponowania za pośrednictwem sztuki pięknych i ciekawych miejsc swojej dzielnicy. Zajęcia zawierać będą w sobie również walor edukacji artystycznej, przełamywania</p>

	<p>barier mentalnych przed uzewnętrznieniem swoich talentów malarskich. Zajęcia mają pokazać, iż w każdym wieku można rozpocząć aktywność artystyczną w każdej dziedzinie pod opieką profesjonalnego instruktora.</p> <p>W przypadku drugiego projektu podstawowym celem jest utrwalenie tożsamości kulturowej na kartach książki.</p> <p>Z rozmów i badań prowadzonych na etapie pogłębionej diagnozy społecznej Górnego Miasta wynika, że sentyment do minionych czasów (do wspólnej historii), kiedy obszar Górnego Miasta przechodził dynamiczny rozwój w latach 60. i 70. XX wieku jest bardzo istotny dla utrwalenia tożsamości zbiorowej obecnego pokolenia lokalnej społeczności. Dlatego odpowiedzią na to jest inicjatywa Towarzystwa Przyjaciół Skórcza i Ziemi Kociewskiej w kierunku utrwalenia w postaci wydawnictwa książkowego historii ostatnich 100 lat tej dzielnicy, zwłaszcza pod kątem gospodarczym.</p> <p>Zaplanowano to w ten sposób, aby zaprosić do wspólnego procesu zbierania informacji nt. historii obszaru, poprzez spotkania z najstarszymi mieszkańcami w celu uzyskania ich osobistych relacji z poprzednich czasów, pozyskanie od nich starych fotografii, zorganizowanie wystawy tych fotografii oraz wykorzystania ich oraz wszelkich innych dokumentów w procesie powstawania książki. Efektem końcowym będzie promocja książki oraz utrwalenie tej ważnej dla tej dzielnicy historii. Treść książki w swoim założeniu ma także pomóc w podniesieniu poczucia wartości mieszkańców Górnego Miasta na tle innych obszarów Skórcza. Intencją inicjatorów jest pokazanie wkładu poprzednich pokoleń mieszkańców tej dzielnicy w rozwój Skórcza na przestrzeni ostatniego wieku.</p>
Okres realizacji projektu	od 01.2019 do 12.2023
Szacowany koszt projektu	160 000 zł
Planowane źródła finansowania projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Środki unijne pozyskane w drodze konkursów z LGD CHATA KOCIEWIA - Środki finansowe z Polsko – Amerykańskiej Fundacji Wolności, w obszarze rozwój społeczeństwa lokalnego - Środki własne Gminy Miejskiej Skórcz - Środki z budżetu Powiatu Starogardzkiego w postaci dotacji w konkursie na powierzenie zadania publicznego organizacjom pozarządowym - Środki finansowe pozyskane od innych instytucji np. banki, spółki Skarbu Państwa, spółki prywatne.
Oczekiwane efekty projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Pogłębienie tożsamości społecznej (integrującej zbiorowość określonego obszaru miasta) wśród mieszkańców Górnego Miasta - Utrwalenie dorobku i historii ludzi oraz firm związanych z Górnym Miastem w XX i XXI wieku na tle Skórcza - Nabycie nowych umiejętności związanych ze sztuką przez mieszkańców obszaru - Wzrost integracji społecznej wśród mieszkańców obszaru poprzez wspólne spędzanie aktywnie czasu oraz przez utrwalenie wspólnej historii
Proponowane wskaźniki wraz z prognozowaną wartością	Wskaźnik produktu: Liczba zorganizowanych przedsięwzięć społecznych

	<p>Wartość bazowa:0 wartość docelowa:2 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach społecznych Poziom bazowy:0 poziom docelowy:10 Pomiar wskaźników prowadzony będzie na podstawie sprawozdań przedstawianych przez podmioty zaangażowane w realizację przedsięwzięć. Wartość wskaźników mierzona będzie co dwa lata.</p>
--	--

Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów w obrębie ulicy Pomorskiej (droga wojewódzka).
Podmiot realizujący projekt	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku
Podmioty współpracujące	Gmina Miejska Skórcz
Lokalizacja	Górne Miasto, ul. Pomorska
Krótki opis projektu (zakres rzeczowy)	<p>Przedsięwzięcie składa się z dwóch elementów: infrastrukturalnego oraz nieinfrastrukturalnego. Projekt infrastrukturalny obejmuje modernizację przejścia dla pieszych poprzez nowe oznakowanie poziome i pionowe przejścia przy ulicy Pomorskiej oraz dodatkowe doświetlenie samego przejścia 2 lampami dedykowanymi dla tego typu przejść dla pieszych. Ponadto na skutek decyzji administracyjnej zostaną wycięte drzewa w pobliżu przejścia dla pieszych aby zwiększyć widoczność dla uczestników ruchu drogowego oraz pieszych. Element nieinfrastrukturalny polega na przeprowadzeniu na terenie Górnego Miasta spotkania z dziećmi, młodzieżą oraz seniorów (w sumie ok. 30 osób) z policjantami z Sekcji Ruchu Drogowego z Komendy Powiatowej Policji w Starogardzie Gdańskim na temat zasad korzystania ze zmodernizowanego przejścia dla pieszych i bezpiecznych zachowań w obrębie dróg.</p>
Okres realizacji projektu	od 09.2018 do 12.2019
Szacowany koszt projektu	150 000 zł
Planowane źródła finansowania projektu	- Środki Zarządu Dróg Wojewódzkich w Gdańsku (100 000 zł) - Środki własne Gminy Miejskiej Skórcz (50 000 zł)
Oczekiwane efekty projektu	- Poprawa bezpieczeństwa przejścia dla pieszych dla mieszkańców Górnego Miasta - Większa świadomość u dzieci jak prawidłowo zachowywać się na przejściu dla pieszych
Proponowane wskaźniki wraz z prognozowaną wartością	<p>Wskaźnik produktu: Liczba przebudowanych przejść dla pieszych wartość bazowa: 0 wartość docelowa 1 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób przeszkolonych z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego Wartość bazowa: 0 wartość docelowa:30 Pomiar wskaźnika produktu odbędzie się za pomocą protokołu odbioru robót. Pomiar wskaźnika rezultatu dokonany zostanie na podstawie raportu Sekcji Ruchu Drogowego z Komendy Powiatowej Policji w Starogardzie Gdańskim.</p>

Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Modernizacja stadionu miejskiego w Skórczu wraz z wprowadzeniem nowych funkcji oraz aktywizacja sportowa mieszkańców Górnego Miasta.
Podmiot realizujący projekt	Gmina Miejska Skórcz
Podmioty współpracujące	Stowarzyszenie AKTYWNI KOCIEWIACY Stowarzyszenie LLKS Ziemi Kociewskiej Klub Sportowy MX TEAM Klub Sportowy BENIMINEK 03 GK IGLOTEX S.A.
Lokalizacja	Górne Miasto, ul. Leśna
Krótki opis projektu (zakres rzeczowy)	<p>Przedsięwzięcie składa się z dwóch elementów: infrastrukturalnego oraz nieinfrastrukturalnego.</p> <p>Projekt infrastrukturalny dotyczyć będzie utworzenia miejsca do aktywnego spędzania czasu i obejmie:</p> <p>a) modernizację trawiastej płyty boiska i wyposażenie jej w system nawadniania oraz budowę tartanowej nawierzchni bieżni (w miejsce szutrowej).</p> <p>Ponadto planuje się budowę oświetlenia, aby obiekt mógł służyć sportowcom wyczynowym oraz lokalnej społeczności w okresie zimowo – jesiennym oraz wieczorami.</p> <p>b) adaptację poddasza w obiekcie administracyjno- socjalnym na stadionie w celu stworzenia miejsc noclegowych dla sportowców.</p> <p>Element nieinfrastrukturalny przewiduje rozwój zajęć sportowych i rekreacyjnych dla mieszkańców:</p> <p>a) Rozwinięcie dotychczasowej oferty zajęć sportowych na stadionie (m.in. piłka nożna dla dzieci w różnych grupach wiekowych, lekkoatletyka, jazda na rowerze).</p> <p>b) Organizacja zajęć sportowo – relaksacyjnych dla dorosłych w tym seniorów (m.in. nordic walking, gimnastyka na świeżym powietrzu, marszobiegi wokół stadionu).</p> <p>c) Organizacja imprez sportowych o charakterze ponadlokalnym (m.in. Bieg 4 jezior, zawody w nordic walking, zawody lekkoatletyczne o randze powiatowej, turnieje piłki nożnej dzieci i młodzieży).</p> <p>d) Cykliczne w okresie od wiosny do jesieni rajdy rowerowe po wyznaczonych trasach w okolicznych Borach Tucholskich dla sympatyków rowerów MTB, CROSS.</p> <p>Przedstawione powyżej przedsięwzięcia są w pełni ze sobą komplementarne, ponieważ modernizacja infrastruktury pozwoli w sposób znaczący rozwinąć możliwości organizowania zajęć sportowych oraz wszelkich innych aktywności dla mieszkańców Górnego Miasta. Jednakże przede wszystkim będzie stanowić zaplecze dla lokalnej społeczności w aktywizowaniu mieszkańców poprzez sport. Obecne warunki nie pozwalają na realizowanie tego typu przedsięwzięć co ma znaczący wpływ na szereg deficytów jakie występują w społeczeństwie Górnego Miasta. Liderem infrastrukturalnych inwestycji będzie samorząd miejski, natomiast projekty „miękkie” będą wdrażane przez organizacje pozarządowe oraz kluby sportowe. Te drugie przedsięwzięcia mają charakter długofalowy (wieloletni), po to aby zaktywizować jak największą część społeczeństwa oraz „wypracować” nowe</p>

	prozdrowotne nawyki w społeczności lokalnej tego obszaru miasta z uwagi na wszelkie deficyty społeczne tam występujące.
Okres realizacji projektu	od 05.2018 do 12.2022
Szacowany koszt projektu	2 800 000 zł
Planowane źródła finansowania projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Środki finansowe pochodzące z Ministerstwa Sportu i Turystyki, środki finansowe z Samorządu Województwa Pomorskiego, środki finansowe z Powiatu Starogardzkiego w formie dotacji, grantów oraz dofinansowania. - Środki własne samorządu miejskiego oraz organizacji pozarządowych sportowych z terenu miasta - Wsparcie ze strony GK Iglotex S.A. w postaci darowizny na rozwój sportu i jego infrastruktury w Skórczu - Środki finansowe pozyskane od lokalnych podmiotów gospodarczych oraz crowdfunding
Oczekiwane efekty projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa wyposażenia i standardu stadionu miejskiego i dostosowanie go do współczesnych potrzeb lokalnej społeczności - Aktywizacja mieszkańców w zakresie sportu i rekreacji - Rozszerzenie oferty zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży w różnych dyscyplinach sportowych (piłka nożna, lekkoatletyka, jazda na rowerach) - Poprawa estetyki oraz otoczenia obiektu sportowego
Proponowane wskaźniki wraz z prognozowaną wartością	<p>Wskaźnik produktu: Liczba zmodernizowanych obiektów Wartość bazowa:0 wartość docelowa 1</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Liczba nowych wydarzeń sportowych Wartość bazowa:0 wartość docelowa:10 szt.</p> <p>Pomiar wskaźnika produktu przeprowadzony zostanie na podstawie protokołu odbioru robot budowlanych.</p> <p>Pomiar wskaźnika rezultatu odbywać będzie się na podstawie raportów z działalności Stadionu Miejskiego co 2 lata.</p>

Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Stworzenie nowoczesnych warunków dla edukacji przedszkolnej poprzez budowę nowej placówki niepublicznej oraz centrum rekreacji i gastronomii.
Podmiot realizujący projekt	TRIO CENTER Sp. z o.o.
Podmioty współpracujące	Nie dotyczy
Lokalizacja	Górne Miasto, ul. Pomorska
Krótki opis projektu (zakres rzeczowy)	<p>Przedsięwzięcie zakłada budowę dwóch nowoczesnych obiektów o łącznej powierzchni ok. 2000 m²: przedszkola niepublicznego oraz centrum bowlingu, gastronomii (pub/restauracja) i hotelu wraz z towarzyszącym im układem komunikacyjnym oraz zagospodarowaniem terenu na potrzeby okolicznych mieszkańców, w tym instalację ogólnodostępnej siłowni na wolnym powietrzu.</p> <p>- Przedszkole będzie miało za zadanie zwiększyć szanse i możliwości pobierania edukacji przedszkolnej przez okolicznych mieszkańców, którzy w chwili obecnej mogą korzystać z takich placówek tylko w oddalonym obszarze Stare Miasto. Utworzenie niepublicznej placówki ma za zadanie skłonić rodziców</p>

	<p>do rozpoczęcia przez ich dzieci edukacji na jak najwcześniejszym etapie życia. Poprzez udział w procesie nauczania dzieci mają przyswoić nie tylko treści edukacyjne wynikające z programu nauczania, ale również nabyć potrzebne do życia kompetencje społeczne. Przedszkole ma być placówką otwartą w tym sensie, że ma integrować lokalną społeczność oraz zachęcić rodziców do udziału w wielu przedsięwzięciach edukacyjnych i kulturalnych z udziałem ich dzieci w godzinach pozalekcyjnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Część hotelowa ma przede wszystkim stworzyć możliwości noclegu (łącznie dla 40 osób) w Skórczu, który w chwili obecnej nie posiada żadnej bazy noclegowej, tym samym przyczyniając się do poprawy atrakcyjności turystycznej i biznesowej Skórcza poprzez udostępnienie miejsc hotelowych w standardzie 3 gwiazdek. Okoliczne tereny (Bory Tucholskie, jeziora, architektura Starego Miasta) stanowią ważną atrakcję na mapie turystycznej Kociewia. Dotychczasowy brak bazy noclegowej powodował, że turyści po krótkim czasie opuszczali miasto bez zatrzymywania się na dłużej. - Część rekreacyjno - gastronomiczna ma za zadanie poszerzyć ofertę na tej płaszczyźnie w Skórczu zarówno dla mieszkańców jak i osób spoza Skórcza, przez co poprawi się atrakcyjność tego obszaru miasta. W szczególności centrum bowlingu będzie wypełniać lukę w ofercie samorządu dla aktywnego spędzania czasu przez dorosłych. <p>Powyższe funkcje mają za zadanie stworzyć nowe miejsca pracy w obszarze Górnego Miasta oraz stanowić podstawę do rozwoju społecznego tego obszaru.</p>
Okres realizacji projektu	od 08.2018 do 08.2019
Szacowany koszt projektu	11 000 000 zł
Planowane źródła finansowania projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Instrument finansowy – pożyczka rewitalizacyjna ze środków RPO WP 2014 – 2020 - Środki prywatne – środki własne Inwestora
Oczekiwane efekty projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa stanu zagospodarowania i jakości przestrzeni publicznej na terenach przemysłowych w obrębie ulicy Pomorskiej poprzez wprowadzenie nowoczesnej architektury do krajobrazu miejskiego - Aktywizacja mieszkańców w zakresie edukacji przedszkolnej, rozwoju postaw proedukacyjnych wśród rodzin posiadających dzieci w wieku wczesnoszkolnym - Przywrócenie znaczenia głównej ulicy miasta (Pomorskiej) jako ważnego obszaru aktywizacji zawodowej i społecznej
Proponowane wskaźniki wraz z prognozowaną wartością	<p>Wskaźnik produktu: Liczba nowo wybudowanych obiektów Wartość bazowa: 0 wartość docelowa:2</p> <p>Wskaźnik rezultatu: -Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną Wartość bazowa: 66 wartość docelowa:100</p> <p>Pomiar wskaźnika produktu przeprowadzony zostanie na podstawie protokołu odbioru robót budowlanych.</p> <p>Pomiar wskaźnika rezultatu przeprowadzony zostanie na podstawie danych Przedszkola i monitorowany będzie co dwa lata od jego uruchomienia.</p>

Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Rozwój aktywności kulturalnej poprzez utworzenie Centrum Wystawienniczego i Multimedialnego dla lokalnej społeczności oraz stworzenie warunków do profesjonalnej rehabilitacji, prowadzenia zajęć fitness oraz poszerzenie oferty usługowej.
Podmiot realizujący projekt	Rent Invest Galeria Bursztynowa Sp. z o.o.
Podmioty współpracujące	Towarzystwo Przyjaciół Skórcza i Ziemi Kociewskiej
Lokalizacja	Górne Miasto, ul. Pomorska i Zielona
Krótki opis projektu (zakres rzeczowy)	<p>Przedsięwzięcie zakłada budowę nowoczesnego obiektu o łącznej powierzchni ok. 3500 m² o następujących funkcjach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biurowa - kulturalno-wystawiennicza (w tym multimedialna) - rehabilitacyjna - kawiarnia - piekarnia - fitnessowa - usługowa (stomatolog, fryzjer) - handlowa - rekreacyjna <p>1. W obiekcie utworzone zostaną nowoczesne biura o wysokim standardzie (ok. 20 stanowisk pracy - biura), którymi zainteresowanie wyraziło INWESTBISTRO sp. z o.o. Będzie to przywrócenie funkcji, jakie to miejsce pełniło przed 28 laty (biurowiec Zakładu Produkcyjnego „Las”).</p> <p>2. Część powierzchni obiektu zostanie użyczona na potrzeby organizacji pozarządowej: Towarzystwo Przyjaciół Skórcza i Ziemi Kociewskiej. Z założenia ma to być miejsce inicjatyw kulturalnych, integracji osób zaangażowanych jako wolontariusze w sprawy publiczne i społeczne. Będzie to również miejsce spotkań organizacji pozarządowych z terenu Górnego Miasta. Pomieszczenia te będą także obejmować salę multimedialną na ok. 30 osób, która będzie służyć wszelkim szkoleniom społeczno-zawodowym. Administrować tymi pomieszczeniami będzie TPSiZK.</p> <p>3. Część rehabilitacyjna będzie ogólnodostępna tzn. będzie świadczyła usługi w oparciu o kontrakt NFZ oraz część komercyjną. Głównym założeniem tej funkcji jest udostępnienie mieszkańcom Skórcza usług rehabilitacyjnych na miejscu, bez konieczności dojazdów do innych miast i ponoszenia dodatkowych kosztów.</p> <p>4. Funkcja kawiarniana ma mieć charakter komercyjny, jednak z uwagi na to, że na Górnym Mieście nie ma tego typu usług, będzie ona służyć lokalnej społeczności również jako miejsce spotkań rodzinnych i towarzyskich.</p> <p>5. Funkcja fitnessowa związana jest z działalnością ogólnodostępnej siłowni oraz części przeznaczonej dla grup zorganizowanych, która będzie zarządzana przez Szkołę Tańca Esta Fiesta ze Starogardu Gdańskiego, gdzie m.in. będzie prowadzona nauka i zajęcia w zakresie tańców: Zumba/Solo Latino/Salsation/Taniec Towarzyski.</p> <p>6. Część usługowa zawierająca takie usługi jak: gabinet stomatologiczny, fryzjer i kosmetyczka.</p> <p>7. Część handlowa będzie zlokalizowana na parterze obiektu</p>

	<p>i będzie wynajęta przez kilku najemców reprezentujących różne branże.</p> <p>8. Część rekreacyjna będzie zlokalizowana na piętrze obiektu i obejmować będzie ogólnodostępny plac zabaw dla dzieci o powierzchni ok. 300 m² wraz z częścią wypoczynkową dla rodziców (możliwość organizacji różnych wydarzeń).</p> <p>9. W dolnej części obiektu utworzona zostanie wypożyczalnia rowerów turystycznych (nieodpłatna) - 20 sztuk (z preferencją dla seniorów).</p>
Okres realizacji projektu	od 08.2018 do 10.2019
Szacowany koszt projektu	14 000 000 zł
Planowane źródła finansowania projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Instrument finansowy – pożyczka rewitalizacyjna ze środków RPO WP 2014 – 2020 - Środki prywatne – środki własne Inwestora
Oczekiwane efekty projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa stanu zagospodarowania i jakości przestrzeni publicznej na zdegradowanych terenach przemysłowych w obrębie ulic: Pomorskiej i Zielonej poprzez wprowadzenie nowoczesnej architektury do krajobrazu miejskiego - Aktywizacja mieszkańców w zakresie kultury, rozwoju postaw obywatelskich, integracja środowiskowa - Udostępnienie szeregu usług ogólnomiejskich, stworzenie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego - Przywrócenie znaczenia głównej ulicy miasta (Pomorskiej) jako ważnego obszaru aktywizacji zawodowej, społecznej i gospodarczej
Proponowane wskaźniki wraz z prognozowaną wartością	<p>Wskaźnik produktu: Liczba nowo powstałych budynków na cele usługowe i kulturowe</p> <p>Wartość bazowa: 0 wartość docelowa: 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Liczba nowych usług dla ludności</p> <p>Wartość bazowa: 0 wartość docelowa: 8</p> <p>Pomiar wskaźnika produktu przeprowadzony zostanie na podstawie protokołów odbioru robót.</p> <p>Pomiar wskaźnika przeprowadzony zostanie na podstawie informacji od właściciela obiektu i mierzony będzie co 2 lata.</p>

Nazwa projektu/przedsięwzięcia	„Redukcja niskiej emisji w Skórczu poprzez przebudowę istniejącej instalacji na wysokosprawną kogenerację i budowę sieci ciepłowniczej – I element wyspy energetycznej”
Podmiot realizujący projekt	GI CITY THERM Sp. z o.o.
Podmioty współpracujące	Gmina Miejska Skórcz, Powiat Starogardzki
Lokalizacja	Górne Miasto, ul. Leśna, Pomorska, Ogrodowa
Krótki opis projektu (zakres rzeczowy)	<p>W ramach projektu przewiduje się szereg działań mających na celu redukcję gazów cieplarnianych do atmosfery poprzez utworzenie infrastruktury energetycznej na terenie miasta Skórcz. Inwestycja obejmuje realizację następujących głównych elementów systemowych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowę wysokosprawnego układu kogeneracyjnego

	<p>(elektrociepłownia);</p> <p>2. Rozbudowę stacji regazyfikacji LNG - istniejącego źródła zasilania w paliwo gazowe grupy E;</p> <p>3. Budowę sieci ciepłowniczej na terenie Skórcza;</p> <p>4. Budowę odcinka sieci energetycznej,</p> <p>5. Zagospodarowanie i uporządkowanie terenów objętych inwestycją.</p> <p>Projekt ten obejmuje w całości teren rewitalizacji, to jest teren Górnego Miasta (w rejonie ulicy Leśnej, Pomorskiej i Ogrodowej). Przedmiotem projektu jest budowa układu kogeneracji ze skojarzonym wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepłej o mocy 2,4MWe zasilanego w paliwo gazowe z rozbudowanej stacji regazyfikacji LNG wraz z budową sieci ciepłej (o dł.1165 m) i energetycznej doprowadzającej wytworzoną energię do odbiorców indywidualnych oraz przemysłowych.</p> <p>Wartość projektu wynosi 18 675 191,34 zł, z czego dofinansowanie UE wynosi 9 577 736,34 zł. Projekt realizowany jest w partnerstwie przez: GI CITY THERM Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Lidera projektu) oraz Powiat Starogardzki i Gminę Miejską Skórcz (partnerów projektu).</p>
Okres realizacji projektu	od 06.2017 do 10.2018
Koszt projektu	18 675 191,34
Źródła finansowania projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Dotacja UE w ramach RPO WP 2014-2020 - Pożyczka z WFOŚiGW w Gdańsku - Środki prywatne – środki własne Inwestora
Oczekiwane efekty projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa jakości powietrza w mieście, - Stworzenie mieszkańcom miasta dostępu do taniej energii ciepłej i energetycznej.
Proponowane wskaźniki wraz z prognozowaną wartością	<p>Wskaźnik produkt:</p> <p>Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła – 1 szt.</p> <p>Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej – 1,16 km</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych- 10 816,90 t Co2/rok</p> <p>Pomiar wskaźnika produktu jak i wskaźnika rezultatu dokonany zostanie na podstawie dokumentacji powykonawczej po zakończeniu inwestycji.</p>

W tabeli poniżej zaprezentowano powiązanie poszczególnych przedsięwzięć z celami Programu i przypisanymi im kierunkami działań. Kolor zielony oznacza bezpośrednie powiązanie zadania z kierunkiem działania, natomiast kolor pomarańczowy wskazuje powiązanie pośrednie.

Tabela 5.1 Powiązanie poszczególnych przedsięwzięć z celami Programu i przypisanymi im kierunkami działań

Cel strategiczny: Przywrócenie na obszarze Górnego Miasta odpowiednich warunków życia w spójnej, bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej poprzez wprowadzenie szeregu inicjatyw społecznych oraz działań infrastrukturalnych na rzecz społeczności lokalnej.												
Cele szczegółowe	Cel 1 Poprawa spójności społecznej poprzez działania zmierzające do ograniczenia wykluczenia społecznego na terenie rewitalizacji				Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta				Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejских i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji			
	Kierunki działań	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3
Program wsparcia dla grup defaworyzowanych w lokalnej społeczności Górnego Miasta												
Pogłębienie tożsamości społecznej (zbiorowej) i kulturowej wśród mieszkańców Górnego Miasta poprzez ekspresję artystyczną i historyczną												
Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów w obrębie ulicy Pomorskiej (droga wojewódzka)												
Modernizacja stadionu miejskiego w Skórczu wraz z wprowadzeniem nowych funkcji oraz aktywizacja sportowa mieszkańców Górnego Miasta												
Stworzenie nowoczesnych warunków dla edukacji przedszkolnej poprzez budowę nowej placówki niepublicznej oraz centrum rekreacji i gastronomii												
Rozwój aktywności kulturalnej poprzez utworzenie Centrum Wystawienniczego i Multimedialnego dla lokalnej społeczności oraz stworzenie												

warunków do profesjonalnej rehabilitacji, prowadzenia zajęć fitness oraz poszerzenie oferty usługowej											
Redukcja niskiej emisji w Skórczu poprzez przebudowę istniejącej instalacji na wysokosprawną kogenerację i budowę sieci ciepłowniczej – I element wyspy energetycznej											

Źródło: opracowanie własne

5.2 DZIAŁANIA UZUPEŁNIAJĄCE

Do działań uzupełniających należy zaliczyć projekty, które realizowane są obecnie bądź realizowane będą w przyszłości i wzmacniać będą rezultaty podstawowych przedsięwzięć prowadzonych w ramach rewitalizacji, a także wpisywać się w cele szczegółowe i cel strategiczny LPR. Działania te zidentyfikowano na podstawie sugestii zgłoszonych podczas konsultacji społecznych, w ramach otwartego naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także po konsultacjach z Zespołem ds. rewitalizacji.

Za szczególnie pożądane na obszarze Górnego Miasta uznano przede wszystkim następujące działania:

1. Rozwój atrakcji sportowych i oferty rekreacyjnej dla mieszkańców - organizowanie i promowanie imprez o charakterze turystyczno-sportowym na obszarze rewitalizowanym, w tym propagowanie przez Klub Sportowy MX TEAM SKÓRCZ (który ma siedzibę na Górnym Mieście) turystyki rowerowej na wskazanym obszarze oraz okolicznych lasach. Wolontariusze z MX TEAM będą zachęcać do jazdy rowerowej po okolicznym terenie z silnymi elementami turystyki (odkrywania ciekawych miejsc w bezpośrednim sąsiedztwie). Celem projektu jest aktywizacja ruchowa (rowerowa) mieszkańców obszaru oraz utrwalenie prozdrowotnych postaw życiowych. Projekt będzie realizowany we współpracy z planowaną do utworzenia wypożyczalnią rowerów zlokalizowaną przy ul. Pomorskiej. Lokalizacja: cały obszar Górnego Miasta, czas trwania: 06.2019 – 10.2023, koszt: 60 000 zł.

2. Wzbogacenie życia kulturalnego na obszarze rewitalizacji, rozwijanie i promowanie zainteresowań i talentów mieszkańców oraz wspieranie organizacji pozarządowych oraz instytucji kultury w organizacji wydarzeń kulturalnych na obszarze Górnego Miasta. Lokalizacja: ul. Pomorska, czas trwania: 10.2019 – 12.2023, koszt: 120 000 zł.
3. Organizacja różnego rodzaju szkoleń podnoszących kwalifikacje oraz kompetencje mieszkańców Górnego Miasta, w tym warsztatów umiejętności korzystania z komputerów i Internetu dla seniorów przez informatyczną firmę „TELE – SAT” ze Skórcza. Lokalizacja: ul. Pomorska, czas trwania: 10.2019 – 12.2022, koszt: 10 000 zł.
4. Promowanie przedsiębiorczości m.in. poprzez wdrożenie programu edukacyjnego wśród młodzieży w wieku 16-19 lat, którego celem będzie kreowanie postaw pro-przedsiębiorczych wśród młodzieży technikum i szkoły zawodowej, w szczególności młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym i zawodowym. Zajęcia teoretyczne poprowadzą nauczyciele przedsiębiorczości z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Skórczu, a zajęcia praktycznie przedsiębiorcy zrzeszeni w Starogardzkim Klubie Biznesu Związku Pracodawców. Lokalizacja: ul. Kociewska 7, czas trwania: 09.2018 – 08.2023, koszt: 48 000 zł.
5. Budowa zewnętrznych siłowni oraz stworzenie miejsc rekreacji na obszarze Górnego Miasta. Lokalizacja: ul. Ogrodowa, czas trwania: 07.2018 – 10.2018, koszt: 90 000 zł.
6. Stworzenie miejsca spotkań rekreacyjno-kulturalnych oraz wypoczynku (m.in. dla seniorów), np. w oparciu o tereny zaniedbanych ogródków działkowych. Lokalizacja: ul. Ogrodowa, czas trwania: 05.2020 – 09.2022, koszt: 210 000 zł.
7. Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację i rozbudowę oświetlenia miejskiego. Lokalizacja: obszar całego Górnego Miasta, czas trwania: 07.2018 – 09.2018, koszt: 300 000 zł.
8. Poprawa bezpieczeństwa ruchu, szczególnie w obrębie ul. Pomorskiej, poprzez remont chodników oraz lepsze oznakowanie/wyznaczenie przejść dla pieszych. Lokalizacja: ul. Pomorska, czas trwania: 04.2019 – 09.2019, koszt: 100 000 zł.
9. Remont dróg, w tym ul. Dworcowej oraz przebudowa skrzyżowania dróg DW 214/ DW 222. Lokalizacja: ul. Dworcowa i Leśna, czas trwania: 05.2019 – 10.2021, koszt: 1 500 000 zł.

10. Wprowadzenie monitoringu w miejscach szczególnie niebezpiecznych, zwiększenie liczby patroli Policji. Lokalizacja: cały obszar Górnego Miasta, czas trwania: 01.2019 – 12.2019, koszt: 50 000 zł.
11. Poprawa atrakcyjności przestrzeni poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznych i półpublicznych (np. terenów wokół bloków, terenu przed spółką FAST). Lokalizacja: ul. Pomorska i ul. Ogrodowa, czas trwania: 04.2019 – 10.2023, koszt: 250 000 zł.
12. Organizacja akcji i wydarzeń (festyny, konkursy miejskie, Dzień Ziemi itp.) mających na celu zaangażowanie mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy w zwiększenie estetyki obszaru. Lokalizacja: ul. Ogrodowa, Pomorska i Leśna, czas trwania: 07.2018 – 10.2023, koszt: 75 000 zł.
13. Tworzenie zachęt do termomodernizacji budynków czy modernizacji systemów ogrzewania i rozpowszechniania OZE. Lokalizacja: obszar całego Górnego Miasta, czas trwania: 03.2018 – 12.2018, koszt: ok. 1 000 000 zł.

5.3 MECHANIZMY ZAPEWNIAJĄCE KOMPLEMENTARNOŚĆ

Program Rewitalizacji opracowany został w taki sposób, by zapewnić komplementarność wszystkich przedsięwzięć w sferach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej i źródeł finansowania. Oznacza to, że wszystkie zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia uzupełniają się tematycznie, realizowane są na tej samej przestrzeni i w podobnym czasie, jak również będą efektywnie zarządzane.

1. Komplementarność przestrzenna – została zagwarantowana w taki sposób, że zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia realizowane będą na terenie Górnego Miasta w powiązaniu z innymi zadaniami planowanymi do realizacji na terenie miasta czy ze zrealizowanymi wcześniej innymi inwestycjami. Należy do nich dwuetapowa modernizacja ulicy Zielonej, która jest w ok. 50% położona w obszarze Górnego Miasta. Władze miasta na przestrzeni lat 2010 – 2013 dokonały gruntowanej modernizacji głównej ulicy, która komunikuje obszar Osiedla Leśnego z Górnym Miastem. Droga licząca 1115 mb o szerokości 6 metrów została zbudowana od nowa oraz otrzymała na całej długości ścieżkę rowerową oraz chodnik. Pierwszy etap został sfinansowany ze środków własnych Gminy Miejskiej Skórcz, a drugi przy

dofinansowaniu otrzymanym przez samorząd z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych. Całkowity koszt przedsięwzięcia wyniósł ponad 2,5 mln zł. Komplementarność przestrzenna tej inwestycji z planowanymi przedsięwzięciami jest bardzo silna, ponieważ planowane do rewitalizacji obszary bezpośrednio przylegają do zrealizowanej inwestycji. Droga ta stanowi ważny element komunikacyjny dla zaplanowanych przedsięwzięć. Warto dodać, iż obszar Górnego Miasta to obszar niewielki (o powierzchni 0.64 km²), skupiony wzdłuż ul. Pomorskiej, stąd koncentracja działań na tym terenie przyniesie najlepsze efekty, odpowiadające zdiagnozowanym potrzebom.

2. Komplementarność problemowa – w ramach rewitalizacji zaplanowano takie działania, które będą się wzajemnie uzupełniały i odpowiadały na najważniejsze problemy zdiagnozowane na obszarze Górnego Miasta zarówno pod kątem społecznym jak i infrastrukturalnym. Zadania społeczne realizowane będą równocześnie i ich celem będzie osiągnięcie wspólnego efektu w postaci aktywizacji lokalnej społeczności, przede wszystkim seniorów, osób bezrobotnych i wykluczonych z przyczyn wynikających z uzależnienia, problemów rodzinnych czy niepełnosprawności. Zakłada się, że realizacja długofalowych i zintegrowanych ze sobą przedsięwzięć, wzmocni zamierzony efekt i przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa mieszkańców obszaru rewitalizacji zarówno w życiu dzielnicy jak i miasta.
3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna – zapewniona zostanie poprzez odpowiednie procedury dotyczące realizacji działań partnerskich, lokalnej społeczności i innych podmiotów zaangażowanych w realizację Programu. W realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaangażowane będą zarówno instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy, którzy planują szeroko zakrojone inwestycje na obszarze Górnego Miasta. Inwestycje te umożliwią także realizację szeregu działań społecznych. Szczegółowy opis zarządzania programem zaprezentowany został w rozdziale 5.

Komplementarność międzyokresowa – w Programie przewidziano, że wszystkie działania rewitalizacyjne będą prowadzone w sposób ciągły i będą stanowić uzupełnienie pozostałych przedsięwzięć prowadzonych na terenie Górnego Miasta bądź terenów sąsiednich. Takie podejście zapewnia efekt synergii, co oznacza,

że oddziałuje na wszystkie sfery wymagające wsparcia. W ostatnich latach Miasto i inne podmioty (w tym prywatne) podejmowały już inwestycje zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców. Najważniejszą, realizowaną od 2017 r., jest inwestycja „Redukcja niskiej emisji w Skórczu poprzez przebudowę istniejącej instalacji na wysokosprawną kogenerację i budowę sieci ciepłowniczej – I element wyspy energetycznej”, która otrzymała dofinansowanie w ramach RPO WP 2014-2020. Celem projektu jest redukcja emisji zanieczyszczeń do atmosfery poprzez utworzenie infrastruktury energetycznej na terenie Górnego Miasta w Skórczu (budowa układu kogeneracji ze skojarzonym wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepłej wraz z siecią ciepłowniczą i energetyczną). Projekt jest istotny z punktu widzenia dużego zanieczyszczenia powietrza w mieście co wynika z braku sieci ciepłowniczej i dużej liczby indywidualnych, przestarzałych źródeł ciepła. Projekt w całości realizowany jest na obszarze rewitalizacji (ul. Pomorska, Leśna oraz Ogrodowa) i obejmuje mieszkańców Górnego Miasta oraz inne podmioty tam zlokalizowane. Oprócz środków unijnych Miasto pozyskało dotację na projekt „Przebudowa dróg gminnych - ulic Długiej i Świerkowej w Skórczu”, który współfinansowany był ze środków Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej. Dodatkowo Miasto dba o rozwój edukacji: w roku 2012 realizowało projekt „Potrafię więcej”, który współfinansowany był ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Celem projektu było zmniejszenie dysproporcji edukacyjnych uczniów w klasach I-III Szkoły Podstawowej w Skórczu. Projekt objął uczniów z terenu całego Skórcza, w tym także Górnego Miasta. Pomimo ww. działań, należy stwierdzić, iż dotychczasowe działania nie były wystarczające, by mówić o procesie rewitalizacji Górnego Miasta czy by rozwiązać występujące tam liczne problemy – zarówno w sferze społecznej, jak i infrastrukturalnej. Poszczególne działania nie były wystarczająco skoordynowane i skoncentrowane na terenach najbardziej problemowych. Z tego względu zdecydowano o konieczności przeprowadzenia kompleksowej rewitalizacji i przygotowania LPR.

W związku z wdrażaniem Programu w sferze społecznej realizowane będą zadania dotyczące aktywizacji grup defaworyzowanych pod kątem podnoszenia kwalifikacji i radzenia sobie w codziennym życiu, jak i zadania z zakresu aktywizacji sportowej

i artystycznej. Wszystkie służyć będą integracji społecznej i włączeniu mieszkańców Górnego Miasta do społeczności miasta. Zadania infrastrukturalne pozwolą na poprawę estetyki obszaru i z pewnością wpłyną na pozytywny odbiór tego terenu zarówno przez mieszkańców obszaru rewitalizacji jak i pozostałą społeczność. Realizowane projekty infrastrukturalne zapewnią też miejsce do realizacji zadań społecznych. Takie podejście gwarantuje osiągnięcie założonych celów społecznych, bowiem tylko działania długofalowe, wzmacniane dodatkowymi zadaniami, mają szansę odnieść spodziewane skutki.

4. Komplementarność źródeł finansowania – finansowanie zadań rewitalizacyjnych opierać będzie się o źródła zewnętrzne:
 - a. środki pochodzące z funduszy UE, w tym w ramach RPO WP,
 - b. środki pochodzące ze źródeł krajowych: Ministerstwo Sportu, Województwo Pomorskie, Powiat Starogardzki, środki Miasta Skórcza,
 - c. środki pochodzące ze źródeł prywatnych (przedsiębiorców którzy realizować będą projekty i działania na obszarze Górnego Miasta).

Biorąc pod uwagę powyższe uznać można, że źródła finansowania zadań wzajemnie się uzupełniają, zachowując jednocześnie miejsce dla wkładu własnego Miasta.

Zagwarantowanie komplementarności oznacza zaplanowanie przedsięwzięć dopełniających się tematycznie, skoncentrowanych przestrzennie i zsynchronizowanych czasowo, które będą finansowane w zbilansowany sposób i efektywnie zarządzane.

5.4 INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE

Poniżej przedstawiono zakładane źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Głównym źródłem finansowania będą środki finansowe o charakterze publicznym, pochodzące ze środków lokalnych, powiatowych oraz centralnych. Innym bardzo ważnym źródłem finansowania będą środki prywatne, w tym przede wszystkim inwestorów prywatnych, jak też dotacje oraz instrumenty zwrotne pochodzenia zagranicznego (środki unijne). Szczegóły pokazano w tabeli poniżej.

Tabela 5.2 Indykatywne ramy finansowe - źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Tytuł projektu	kategoria	Źródła finansowania		2018	2019	2020	2021	2022	2023	Razem
1	Program wsparcia dla grup defaworyzowanych w lokalnej społeczności Górnego Miasta	przestrzenny, społeczny, edukacyjny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	50 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	350 000	
			Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
			Środki pochodzące z innych źródeł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
			Wartość całkowita	50 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	350 000,00	
2	Pogłębienie tożsamości społecznej (zbiorowej) i kulturowej wśród mieszkańców Górnego Miasta poprzez ekspresję artystyczną i historyczną	społeczny, przestrzenny, gospodarczy	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				EFS	0,00	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	40 000
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	0,00	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	60 000	
			Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	0,00	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	40 000	
			Środki pochodzące z innych źródeł	0,00	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	20 000	
			Wartość całkowita	0,00	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000	160 000,00	
3	Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów w obrębie ulicy	społeczny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Środki pochodzące	50 000	100 000	0,00	0,00	0,00	0,00	150 000	

	Pomorskiej (droga wojewódzka)		ze źródeł krajowych publicznych										
			Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
			Środki pochodzące z innych źródeł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
			Wartość całkowita	50 000	100 000	0,00	0,00	0,00	0,00	150 000,00			
4	Modernizacja stadionu miejskiego w Skórczu wraz z wprowadzeniem nowych funkcji oraz aktywizacja sportowa mieszkańców Górnego Miasta	społeczny gospodarczy	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	0,00	1 000 000	500 000	250 000	250 000	0,00	2 000 000
						Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	0,00	45 000	0,00	0,00	55 000	0,00	100 000
						Środki pochodzące z innych źródeł	55 000	0,00	0,00	0,00	645 000	0,00	700 000
						Wartość całkowita	55 000	1 045 000	500 000	250 000	950 000	0,00	2 800 000
5	Stworzenie nowoczesnych warunków dla edukacji przedszkolnej poprzez budowę nowej placówki niepublicznej oraz centrum rekreacji i gastronomii	społeczny, gospodarczy	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	1 500 000	1 500 000	0,00	0,00	0,00	0,00	3 000 000
						Środki pochodzące z innych źródeł	4 000 000	4 000 000	0,00	0,00	0,00	0,00	8 000 000
			Wartość całkowita	5 500 000	5 500 000	0,00	0,00	0,00	0,00	11 000 000,00			

6	Rozwój aktywności kulturalnej poprzez utworzenia Centrum Wystawienniczego i Multimedialnego dla lokalnej społeczności oraz stworzenie warunków do profesjonalnej rehabilitacji, prowadzenie zajęć fitness oraz poszerzenie oferty usługowej	przestrzenny środowiskowy	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	2 000 000	2 000 000	0,00	0,00	0,00	0,00	4 000 000
						Środki pochodzące z innych źródeł	5 000 000	5 000 000	0,00	0,00	0,00	0,00	10 000 000
						Wartość całkowita	7 000 000	7 000 000	0,00	0,00	0,00	0,00	14 000 000
7	Redukcja niskiej emisji w Skórczu poprzez przebudowę istniejącej instalacji na wysoko sprawną kogenerację i budowę sieci ciepłowniczej – I element wyspy energetycznej	środowiskowy	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	9 577 736,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9 577 736,34		
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	2 000 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 000 000
						Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	7 097 455	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7 097 455
						Środki pochodzące z innych źródeł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Wartość całkowita	18 675 191,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18 675 191,34			
8	Wzbogacenie życia kulturalnego na obszarze rewitalizacji, rozwijanie i promowanie zainteresowań i talentów	społeczny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	120 000

	mieszkańców oraz wspieranie organizacji pozarządowych		Środki pochodzące ze źródeł prywatnych		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
			Środki pochodzące z innych źródeł		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
			Wartość całkowita		20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	120 000			
9	Organizacja różnego rodzaju szkoleń podnoszących kwalifikacje oraz kompetencje mieszkańców Górnego Miasta	społeczny, edukacyjny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych		0,00	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
						Środki pochodzące ze źródeł prywatnych		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Środki pochodzące z innych źródeł		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Wartość całkowita		0,00	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	10 000
10	Promowanie przedsiębiorczości m.in. poprzez wdrożenie programu edukacyjnego wśród młodzieży w wieku 16-19 lat	społeczny edukacyjny przestrzenny środowiskowy gospodarczy	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych		8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	48 000
						Środki pochodzące ze źródeł prywatnych		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Środki pochodzące z innych źródeł		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Wartość całkowita		8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	48 000
11	Budowa	społeczny	Środki	EFRR	70 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	70 000			

	zewnątrznych siłowni i placów zabaw oraz stworzenie innych miejsc rekreacji na obszarze Górnego Miasta		pochodzące z funduszy UE:	EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
			Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych				20 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20 000
			Środki pochodzące ze źródeł prywatnych				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Środki pochodzące z innych źródeł				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Wartość całkowita				90 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	90 000
12	Stworzenie miejsca spotkań rekreacyjno-kulturalnych oraz wypoczynku (m.in. dla seniorów), np. oparciu o tereny zaniedbanych ogródków działkowych (Lokalizacja: ul. Ogrodowa)	społeczny, przestrzenny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
			Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych				0,00	0,00	70 000	70 000	70 000	0,00	210 000
			Środki pochodzące ze źródeł prywatnych				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Środki pochodzące z innych źródeł				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Wartość całkowita				0,00	0,00	70 000	70 000	70 000	0,00	210 000
13	Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację i rozbudowę oświetlenia miejskiego	społeczny, przestrzenny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
			Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych				200 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	200 000
			Środki pochodzące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

			ze źródeł prywatnych										
			Środki pochodzące z innych źródeł		100 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100 000		
			Wartość całkowita		300 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	300 000		
14	Poprawa bezpieczeństwa ruchu, szczególnie w obrębie ul. Pomorskiej, poprzez remont chodników oraz lepsze oznakowanie / wyznaczenie przejść dla pieszych	przestrzenny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	0,00	100 000	0,00	0,00	0,00	0,00	100 000
						Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Środki pochodzące z innych źródeł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Wartość całkowita	0,00	100 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15	Remont dróg, w tym ul. Dworcowej oraz przebudowa skrzyżowania dróg DW 214/ DW 222. (Lokalizacja: ul Dworcowa i Leśna)	przestrzenny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	0,00	500 000	500 000	500 000	0,00	0,00	1 500 000
						Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Środki pochodzące z innych źródeł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Wartość całkowita	0,00	500 000	500 000	500 000	0,00	0,00	0,00

16	Wprowadzenie monitoringu w miejscach szczególnie niebezpiecznych, zwiększenie liczby patroli Policji	społeczny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	0,00	50 000	0,00	0,00	0,00	0,00	50 000		
			Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
			Środki pochodzące z innych źródeł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
			Wartość całkowita	0,00	50 000	0,00	0,00	0,00	0,00	50 000		
17	Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznych i wspólnot mieszkaniowych (np. terenów wokół bloków terenu przed spółką FAST)	przestrzenny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
			Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	0,00	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000		
			Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
			Środki pochodzące z innych źródeł	0,00	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000		
			Wartość całkowita	0,00	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	250 000		
18	Organizacja akcji i wydarzeń (festyny, konkursy miejskie, Dzień Ziemi itp.) mających na celu zaangażowanie mieszkańców oraz pozostałych	społeczny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
			Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500	75 000		
			Środki pochodzące	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

	interesariuszy w zwiększenie estetyki obszaru		ze źródeł prywatnych											
			Środki pochodzące z innych źródeł		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
			Wartość całkowita		12 500	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500	75 000			
19	Tworzenie zachęt do termomodernizacji budynków czy modernizacji systemów ogrzewania i rozpowszechniania OZE	środowiskowy	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych		100 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100 000
						Środki pochodzące ze źródeł prywatnych		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Środki pochodzące z innych źródeł		900 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	900 000
						Wartość całkowita		1 000 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000 000
20	Rozwój atrakcji sportowych i oferty rekreacyjnej dla mieszkańców organizowanie i promowanie imprez o charakterze turystyczno-sportowym na obszarze rewitalizowanym	społeczny	Środki pochodzące z funduszy UE:	EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				EFS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
				FS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
						Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych		0,00	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	60 000
						Środki pochodzące ze źródeł prywatnych		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Środki pochodzące z innych źródeł		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
						Wartość całkowita		0,00	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	60 000

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie planowanych źródeł finansowania dla Programu pokazano w tabeli poniżej.

Tabela 5.3 Indykatywne ramy finansowe - podsumowanie

Źródła finansowania		2018	2019	2020	2021	2022	2023	Razem
Środki pochodzące ze źródeł UE	EFRR	9647736,34	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	9647736,34
	EFS	0.00	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	40 000
	FS	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Środki pochodzące ze źródeł krajowych		2 460 500	1906500	1226500	976500	476500	156500	7203000
Środki pochodzące ze źródeł prywatnych		10597455	3553000	8000	8000	63000	8000	14237455
Środki pochodzące z innych źródeł		10055000	9024000	24000	24000	669000	24000	19820000
Wartość całkowita		32760691,34	14491500	1266500	1016500	1216500	196500	50948191,34

Źródło: opracowanie własne

6 MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI

Aby przeprowadzić skuteczną rewitalizację niezbędne jest włączenie wszystkich interesariuszy w proces przygotowywania oraz realizacji Programu Rewitalizacji. Z tego względu władze Skórcza zdecydowały o szerokim informowaniu społeczności lokalnej, a także podmiotów prywatnych i funkcjonujących w mieście organizacji pozarządowych o konsultacjach, a także możliwości brania czynnego udziału w kształtowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzez zgłaszanie projektów własnych oraz uwag do przedsięwzięć zaproponowanych przez Zespół ds. rewitalizacji. Celem konsultacji było opracowanie takiego Programu i takich działań, które stanowiąc będą odpowiedź na realne potrzeby i problemy mieszkańców.

Poniżej zaprezentowano sposób włączenia mieszkańców i innych zainteresowanych podmiotów we wszystkie etapy: tworzenia LPR, wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ewaluacji Programu.

6.1 ETAP TWORZENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

W ramach prac nad przygotowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Skórcz wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej:

- Powołanie i powierzenie koordynacji prac nad Programem Zespołowi ds. rewitalizacji, który obejmował przedstawicieli różnych grup społecznych, w tym organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców.
- Ogłoszenia i publikacje na stronie internetowej Miasta Skórcza oraz w innych miejscach zwyczajowo przyjętych – artykuły informujące o przystąpieniu do prac nad Programem Rewitalizacji, wynikach prac nad LPR Skórcza oraz zachęcające do udziału w spotkaniach konsultacyjnych wszystkich mieszkańców.
- Otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych, który prowadzony był w okresie 22.12.2017 – 08.01.2018, którego wynikiem były przedsięwzięcia zgłoszone m.in. przez przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe – zgłoszone propozycje działań zostały uwzględnione zarówno w ramach przedsięwzięć głównych, jak i uzupełniających;
- Dwa spotkania warsztatowe z mieszkańcami (które miały miejsce odpowiednio: 14.12.2017 i 16.02.2018). Pierwsze ze spotkań (14 grudnia 2017 r.), w którym

udział wzięło 16 osób, dotyczyło aktualnego stanu miasta, jego problemów i potencjałów oraz kierunków w jakich powinno się ono rozwijać. Na spotkaniu zaprezentowano diagnozę miasta, odnosząc się do wskaźników zaprezentowanych w Programie, a także przedstawiono delimitację obszarów zdegradowanych. Uczestnicy spotkania wypowiedzieli się na temat poszczególnych obszarów i wskazali Górne Miasto jako obszar wymagający rewitalizacji (przeprowadzone ankiety, których wyniki opisane zostały w punkcie 3.3.6). Zaproponowali także najważniejsze działania, które uwzględnione zostały w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W sumie zgłoszono ok. 60 przedsięwzięć, które w większości dotyczyły konieczności stworzenia miejsc spotkań seniorów, poprawy bezpieczeństwa na ul. Pomorskiej, poprawy jakości infrastruktury sportowej, budowy infrastruktury ciepłowniczej, poprawy jakości infrastruktury drogowej i parkingów oraz budowy przedszkola. W Programie uwzględniono najważniejsze, najczęściej powtarzające się zagadnienia dotyczące opieki przedszkolnej, utworzenia miejsc spotkań seniorów i mieszkańców oraz poprawy bezpieczeństwa na ul. Pomorskiej. Inwestycja dotycząca budowy sieci ciepłowniczej została już rozpoczęta w roku 2017 (zadanie nr 7 wśród działań podstawowych). Z uwagi na wysokie koszty inwestycji, ramach głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie uwzględniono przebudowy i poprawy jakości infrastruktury drogowej.

Kolejne spotkanie warsztatowe (16 lutego 2018 r.), odbywające się na wytypowanym do rewitalizacji obszarze Górnego Miasta, w którym udział wzięło 9 osób i na którym konsultowano cele Programu i główne przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dotyczyło części planistycznej Programu i tu także wypracowano rozwiązania które uwzględnione zostały w LPR (przede wszystkim odnoszące się do celów oraz zakresu głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych).

- Spacer badawczy (wizja lokalna) członków Zespołu ds. rewitalizacji, podczas którego była sposobność przyjrzeć się problemom Górnego Miasta „z bliska” i zgłaszać swoje indywidualne uwagi oraz opinie bezpośrednio w miejscu, w którym grupa się zatrzymywała. Wnioski z przeprowadzonej wizji lokalnej posłużyły m.in. do przygotowania założeń przedsięwzięć rewitalizacyjnych

zgłoszonych przez poszczególnych członków Zespołu. W wizji lokalnej udział wzięło 8 osób.

- Badania jakościowe - wywiady pogłębione z liderami obszaru wskazanego do rewitalizacji (6 osób). Wywiady przeprowadzone zostały z następującymi osobami:
 1. p. Janusz Kosecki – Burmistrz Miasta Skórcza, który szczególną uwagę zwrócił na nierównomierny rozwój miasta, w tym ogromne zaniedbanie pod względem społecznym i infrastrukturalnym terenu Górnego Miasta. Burmistrz podkreślił, że również w jego opinii jest to obszar wymagający najpilniejszych działań, zwłaszcza że w ostatnim czasie widoczne jest również wzrastające zainteresowanie inwestorów tym terenem.
 2. p. Marzena Olszewska – prezes Zarządu TRIO CENTER Sp. z o.o., potencjalnego inwestora na terenie Górnego Miasta. p. Olszewska poruszyła kwestie rewitalizacji w szczególności od strony gospodarczej. Przed wszystkim podkreśliła, iż warto w zaniedbanej części Miasta po nieistniejących już zakładach stworzyć nowoczesne centrum biurowe, handlowe i edukacyjne i tym samym wprowadzić na terenie Miasta usługi do tej pory niedostępne. Z jednej strony będzie to przedsięwzięcie podnoszące estetyki przestrzeni, z drugiej wprowadzające dla mieszkańców niedostępne do tej pory usługi. Zaznaczyła przy tym potrzebę wyjścia naprzeciw potrzebom lokalnej społeczności.
 3. p. Tadeusz Włodarczyk – przewodniczący Rady Nadzorczej GK Iglotex S.A. w Skórczu – zdaniem p. Włodarczyka teren Górnego Miasta jest wręcz dedykowany do lokalizacji firm, zarówno małych i dużych. Takie spostrzeżenie poparte zostało własnymi doświadczeniami (35 lat prowadzenia działalności na tym terenie), w tym również lokalizacją w obszarze Górnego Miasta dwóch osiedli, czyli doskonałego zaplecza pracowników. Jednocześnie zadeklarował, że poprzez prowadzenie polityki społecznie odpowiedzialnego biznesu (CSR) ma zamiar włączyć się w proces rewitalizacji poprzez ukierunkowanie aktywności społecznej i finansowej GK Iglotex S.A. na teren Górnego Miasta. Warto zaznaczyć, iż do tej pory firma wsparła rozwój infrastruktury stadionu na tym terenie.

4. p. Barbara Pawłowska – animatorka kultury i sztuki ze Skórcza, która rewitalizację postrzega głównie przez pryzmat społeczny. Zwróciła ona uwagę na fakt, że mieszkańcy Górnego Miasta od wielu lat mają utrudniony dostęp do zorganizowanej kultury i sztuki, która jest ważnym czynnikiem integrującym lokalną społeczność. W tym zakresie zadeklarowała również swoje pełne poparcie dla działań rewitalizacyjnych.
5. p. Rafał Kosecki – Towarzystwo Przyjaciół Skórcza i Ziemi Kociewskiej - według rozmówcy działającego w obszarze organizacji pozarządowych w ostatnich latach widoczny jest wzrost aktywności społecznej i obywatelskiej wśród mieszkańców Miasta, a zwłaszcza w obszarze Górnego Miasta. Jako główną przeszkodę wskazał jednak brak odpowiedniego zaplecza lokalowego. Brakuje miejsc do funkcjonowania organizacji, w tym prowadzenia warsztatów, szkoleń czy spotkań kulturalnych. Wszystkie dostępne w tym zakresie obiekty zlokalizowane są w innych częściach Miasta, co utrudnia dostęp do obecnej oferty dla najmłodszych i osób starszych. Z tego względu za konieczne uznał przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych, które skupiać będą się w dużej mierze na rozwoju usług społecznych.
6. p. Andrzej Szarmach – prezes Klubu Sportowego MX TEAM Skórcz – z uwagi na zaangażowanie w rozwój oferty sportowej Skórcza p. Szarmach podkreślił, że obecnie największym problemem działalności dla tego typu klubów jest brak obiektów umożliwiających spotkania. Wskazał, że korzystanie z sal Miejskiego Ośrodka Kultury jest bardzo utrudnione, gdyż dysponuje on niewieloma wolnymi terminami udostępniania sal. Z tego względu jako główną bolączkę obszaru wskazał brak perspektyw rozwoju dla organizacji pozarządowych. Niedostatki lokalowe nie tylko uniemożliwiają bieżącą działalność klubu, ale nie pozwalają też na zapraszanie nowych członków, przede wszystkim dzieci, które mogłyby korzystać z nowej oferty sportowej i rozwijać swoje zainteresowania.

Wszystkie powyższe sugestie zostały uwzględnione w procesie tworzenia Programu i znalazły odzwierciedlenie w zaproponowanych działaniach głównych. Zgodnie z założeniami planowane jest przeprowadzanie warsztatów artystycznych (projekt „Pogłębienie tożsamości

społecznej (zbiorowej) i kulturowej wśród mieszkańców Górnego Miasta poprzez ekspresję artystyczną i historyczną”), utworzenie miejsca do zajęć sportowych (projekt „Modernizacja stadionu miejskiego w Skórczu wraz z wprowadzeniem nowych funkcji oraz aktywizacja sportowa mieszkańców Górnego Miasta”), a także stworzenie miejsca w którym nastąpi rozwój usług handlowych, poprawa estetyki przestrzeni oraz utworzone zostaną miejsca do prowadzenia działalności pozarządowej (projekty „Stworzenie nowoczesnych warunków dla edukacji przedszkolnej poprzez budowę nowej placówki niepublicznej oraz centrum rekreacji i gastronomii”, „Rozwój aktywności kulturalnej poprzez utworzenie Centrum Wystawienniczego i Multimedialnego dla lokalnej społeczności oraz stworzenie warunków do profesjonalnej rehabilitacji, prowadzenia zajęć fitness oraz poszerzenie oferty usługowej”).

Podsumowując ten etap pracy nad LPR, głównym problemem miasta, który był wymieniany jest brak miejsc do aktywizacji społecznej, problemy społeczno-zawodowe jako przyczyny depopulacji, nieład przestrzenny w kilku kluczowych miejscach miasta oraz wyłączenie części miasta „z użytkowania” (tereny przemysłowe).

Jako główny niewykorzystany potencjał wśród wyznaczonych obszarów wskazano na mapie Górne Miasto, które ma wszelkie znamiona miejsca predysponowanego do dynamicznej aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, a w tej chwili jest obszarem kryzysowym na wielu płaszczyznach.

Wielokrotnie w drodze konsultacji i rozmów pojawiał się wątek zacieśnienia współpracy pomiędzy samorządem miejskim, lokalnymi przedsiębiorcami i grupami aktywnych mieszkańców (stowarzyszenia, kluby sportowe, grupy nieformalne) w celu wypracowania wspólnych projektów i stworzenia synergii w działaniu dla poprawy warunków życia w Skórczu, w szczególności zaś w obszarze Górnego Miasta.

6.2 ETAP WDRAŻANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Na bazie doświadczeń z przygotowania LPR, zakłada się, iż dla realizacji założeń Programu, niezbędne jest włączenie w działania rewitalizacyjne interesariuszy procesu. Na uwagę zasługuje fakt, iż większość zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych - zarówno głównych, jak i uzupełniających – realizowanych będzie wspólnie przez jednostki publiczne różnego szczebla, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe z obszaru rewitalizacji i miasta

(w tym grupy nieformalne). Podobnie za koordynację wdrażania LPR odpowiadać będzie Zespół ds. rewitalizacji, który obok przedstawicieli jednostek miejskich, obejmuje także przedstawicieli pozostałych interesariuszy. Dzięki temu można mówić o istotnym udziale wszystkich grup społecznych w procesie rewitalizacji Górnego Miasta w Skórczu.

Dodatkowo zakłada się następujące mechanizmy włączania interesariuszy w proces rewitalizacji:

- Aby zachęcić do działania mniej aktywnych mieszkańców, zakłada się wykreowanie i promowanie lokalnych liderów społecznych, którzy będą inicjować, zachęcać i koordynować wszelkiego rodzaju aktywności społeczno-kulturalno-sportowe w obszarze rewitalizowanym. Będą to funkcje nieformalne, ale silnie wspierane przez władze samorządowe i organizacje pozarządowe.
- Gmina Miejska Skórcz zamierza uruchomić we współpracy z samorządem Powiatu Starogardzkiego Centrum Aktywności Górnego Miasta na bazie nowopowstałego obiektu przy ul. Pomorskiej. Zarządzać tym Centrum będzie Towarzystwo Przyjaciół Skórcza i Ziemi Kociewskiej, najbardziej doświadczona organizacja pozarządowa w mieście, posiadająca w swoich szeregach aktywnych członków lokalnej społeczności. Ma ono stanowić punkt oparcia dla innych grup formalnych i nieformalnych. Ich rolą będzie wspieranie działań miasta podejmowanych na płaszczyźnie społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i sportowej w tym obszarze.
- Działania ukierunkowane na wsparcie przedsiębiorczości ze strony samorządu będą stymulować konstruktywny dialog lokalnej władzy z przedsiębiorcami przy wsparciu Starogardzkiego Klubu Biznesu Związku Pracodawców, zmierzający do pełnego wykorzystania gospodarczego potencjału obszaru i stworzenia oferty miejsc pracy oraz miejsc na prowadzenie działalności przez nowe podmioty.
- Istotnym elementem wzmocnienia partycypacji społecznej będzie wprowadzenie preferencji dla organizacji pozarządowych działających na obszarze rewitalizowanym – Górne Miasto, które będą ubiegać się o wsparcie w otwartych konkursach grantowych w ramach „Rocznego programu współpracy Gminy Miejskiej Skórcz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego” wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Dziedziny objęte wsparciem to: kultura, historia lokalna, sport

dla dzieci i młodzieży, dziedzictwo kulturowe, rekreacja, promowanie odpowiednich wzorców życia rodzinnego, rozwijanie działań w zakresie środowiskowej i alternatywnej profilaktyki uzależnień.

- Równie ważnym elementem włączenia mieszkańców na etapie wdrażania LPR będzie zastosowanie Inicjatywy Lokalnej jako mechanizmu współfinansowania co roku (z budżetu miasta) i współorganizacji realizacji mniejszych zadań, istotnych z punktu widzenia lokalnej społeczności. Ten mechanizm jest dedykowany do grup nieformalnych.
- Systematyczne informowanie o podejmowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych oraz pracach na rzecz realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
- Edukowanie w sferze rewitalizacji poprzez organizowanie spotkań dla różnych grup interesariuszy.

6.3 ETAP MONITOROWANIA I OCENY PROCESU REWITALIZACJI

Kluczem do skutecznej rewitalizacji jest partnerstwo i włączenie interesariuszy również na etapie monitorowania. Z tego względu zakłada się następujące działania:

- Systematyczne gromadzenie opinii, komentarzy i uwag mieszkańców obszaru rewitalizacji na temat przebiegu całego procesu,
- Przeprowadzenie sondaży opinii społeczności lokalnej (m.in. poprzez ankiety oraz rozmowy i spotkania bezpośrednio) w celu oceny przebiegu rewitalizacji,
- Podawanie do publicznej wiadomości informacji dotyczących procesu rewitalizacji (strona internetowa Miasta Skórcza).

7 SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU

Za koordynację procesu rewitalizacji odpowiadać będzie Zespół ds. rewitalizacji - jednostka powołana przez Burmistrza Miasta Skórcza Zarządzeniem nr 76/2017 z dnia 24 listopada 2017 r. Zespół ds. rewitalizacji odpowiadać będzie za całokształt działań związanych z rewitalizacją oraz pełnić będzie funkcję koordynatora dla wszystkich podmiotów biorących udział w procesie rewitalizacji Górnego Miasta. W skład Zespołu ds. rewitalizacji wchodzi następujący przedstawiciele:

1. Burmistrz Miasta Skórcz – Przewodniczący Zespołu (Koordynator rewitalizacji),
2. Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej i Inwestycji - członek (Zastępca koordynatora),
3. Inspektor UM - Samodzielne stanowisko ds. społecznych – członek,
4. Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skórczu – członek,
5. Przedstawiciel Organizacji Pozarządowych – członek,
6. Radny Rady Miejskiej w Skórczu – członek,
7. Przedstawiciel Sektora Gospodarczego (Przedsiębiorca) – członek

Na podstawie ww. zarządzenia Zespół ds. rewitalizacji jest odpowiedzialny przede wszystkim za:

- a. Programowanie – poprzez koordynację procesu przygotowania Programu, tj.:
 - informację, w szczególności prowadzenie działań zmierzających do jak najszerzego włączenia społeczeństwa w proces przygotowania Programu, a następnie już sam proces realizacji. Działania prowadzone na tym etapie mają również za zadanie dotarcie do partnerów społecznych i gospodarczych i włączenie ich w proces rewitalizacji,
 - organizację konsultacji społecznych w zakresie wypracowania diagnozy, delimitacji obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.
- b. Wdrażanie – poprzez koordynację wdrażania LPR i wskazanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w całym okresie realizacji Programu.

Na tym etapie Zespół odpowiadać będzie głównie za:

- opracowanie konkretnego harmonogramu rewitalizacji,

- nawiązanie współpracy ze wszystkim partnerami społecznymi i prywatnymi w celu uzgodnienia ostatecznego zakresu obowiązków jak i ustalenia zaangażowania finansowego poszczególnych podmiotów,
- c. Monitoring –w tym zakresie Zespół ds. rewitalizacji odpowiedzialny będzie za gromadzenie informacji na temat wskaźników i zaplanowanych do osiągnięcia celów Programu. Na podstawie zebranych informacji Zespół opracowywać będzie dla Przewodniczącego rekomendacje dotyczące osiągania założonych wskaźników (co dwa lata).
- d. Aktualizację Programu – w przypadku zaistnienia istotnych zmian w otoczeniu zewnętrznym bądź w obszarze rewitalizacji.
- e. Ewaluację – poprzez koordynację dokonywania pomiaru stopnia realizacji Programu.

Zespół ds. rewitalizacji działań będzie zgodnie z następującymi zasadami:

1. Zespół będzie uczestniczyć w opiniowaniu oraz przygotowaniu projektów uchwał Rady Miejskiej Skórcza oraz zarządzeń burmistrza związanych z rewitalizacją.
2. Zespół będzie opiniować ocenę aktualności i stopnia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji co najmniej raz na dwa lata.
3. W pracach Zespołu mogą brać udział osoby spoza jego grona np. eksperci w dziedzinie rewitalizacji, przedstawiciele różnych środowisk oraz specjaliści z zakresu działań podejmowanych na obszarze objętym procesami rewitalizacji. Osoby te zapraszane będą przez Przewodniczącego lub jego Zastępcę. Zaproszeni goście uczestniczą w posiedzeniach, ale nie mają prawa głosu.
4. Z każdego posiedzenia sporządzany będzie protokół, do którego wpisane zostaną wszystkie ustalenia podjęte podczas posiedzenia Zespołu.

Obsługę organizacyjną i techniczną Zespołu zapewniać będzie Zastępca Koordynatora ze współpracownikami, czyli Referat Gospodarki Komunalnej, Przestrzennej i Inwestycji Urzędu Miejskiego w Skórczu. Do zadań w zakresie obsługi organizacyjno-technicznej należeć będzie:

- a. Przygotowanie oraz przekazywanie członkom Zespołu materiałów i projektów dokumentów przeznaczonych do zaopiniowania przez Zespół,
- b. Informowanie członków Zespołu o zwoływanych posiedzeniach,
- c. Sporządzanie protokołów i list obecności z posiedzeń,

d. Archiwizacja dokumentacji związanej z działalnością Zespołu.

Przyjęty model dotyczący systemu realizacji Programu uznano za optymalny z uwagi na wielkość Skórcza oraz obszaru rewitalizacji, rodzaj zdiagnozowanych problemów, a także liczbę i złożoność zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednocześnie udział w całym procesie zarządzania rewitalizacją Zespołu obejmującego przedstawicieli wszystkich interesariuszy gwarantuje właściwe uspołecznienie procesu oraz osiągnięcie założonych rezultatów.

Koszty związane z zarządzaniem Programem Rewitalizacji będą pokrywane z budżetu Miasta Skórcza.

8 SYSTEM MONITOROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH I OCENY PROGRAMU

8.1 SYSTEM MONITOROWANIA

Przyjęty w Programie system monitorowania ma na celu zachowanie zgodności procesu rewitalizacji z zakładanym harmonogramem rzeczowo-finansowym oraz osiągnięcie wskaźników. W ramach programu osiągnięte zostaną wskaźniki produktu, które zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

Tabela 8.1 Wskaźniki produktu wyznaczone do osiągnięcia w ramach Programu

Wskaźnik	Wartość	Sposób weryfikacji
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	0,64 km ²	Dane Urzędu Miejskiego w Skórczu
Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem	709	Dane Urzędu Miejskiego w Skórczu

Źródło: oprac. własne

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki dla poszczególnych celów Programu. Odnośnie każdego wskaźnika określono kierunek pożądanej zmiany (rosnący lub malejący), a także określono wartość graniczną, która oznacza sukces w realizacji Programu. Każdemu wskaźnikowi przypisano określoną wagę, w zależności od znaczenia dla realizacji celu. Punkty przyznawane będą w momencie gdy określona dla wskaźnika tendencja zostanie osiągnięta, proporcjonalnie do uzyskanej wartości (w odniesieniu do wartości granicznej) oraz przyjętej wagi. Jeśli tendencja nie wystąpi- punkty nie zostaną przyznane. Cel uznać będzie można za osiągnięty w przypadku osiągnięcia co najmniej 70% punktów dla wszystkich wskaźników dla danego celu.

Tabela 8.2 Wskaźniki dla poszczególnych celów Programu

Cel	Wskaźnik	Tendencja	Waga
Cel 1 Poprawa spójności społecznej poprzez działania zmierzające do ograniczenia wykluczenia społecznego na terenie rewitalizacji	1. Liczba osób objętych wsparciem w zakresie włączenia społecznego	Rosnąca (wzrost o minimum 30 os.)	30
	2. Liczba działań skierowanych do osób starszych	Rosnąca (wzrost o minimum 1)	30

Cel	Wskaźnik	Tendencja	Waga
	3. Liczba osób korzystająca z pomocy MOPS	Malejąca (redukcja o minimum 6 osób)	40
SUMA			100
Cel 2 Poprawa bezpieczeństwa i podniesienie jakości przestrzeni oraz tworzenie stref rekreacji na terenie Górnego Miasta	1. Liczby wypadków z udziałem osób pieszych	Malejąca (redukcja o minimum 30%)	40
	2. Liczba obiektów publicznych poddanych przebudowie	Rosnąca (minimum 1)	25
	2. Liczba wdrożonych działań sportowych	Rosnąca (wzrost o minimum 5)	35
SUMA			100
Cel 3 Aktywizacja obszaru poprzez wprowadzenie funkcji ogólnomiejских i działalności pozarządowej na obszarze rewitalizacji	1. Liczba nowych usług dla ludności	Rosnąca (wzrost o minimum 6)	40
	2. Rozwój bazy dla działalności organizacji pozarządowych	Rosnąca (wzrost o minimum 2 lokalizacje)	25
	3. Powierzchnia zagospodarowanych terenów	Rosnąca (wzrost o minimum 2000 m ²)	35
SUMA			100

Źródło: oprac. własne

Monitoring wskaźników prowadzony będzie co dwa lata, w okresie od rozpoczęcia procesu rewitalizacji (rozpoczęcia pierwszych działań rewitalizacyjnych) aż do momentu zakończenia realizacji LPR tj. do końca 2023 roku (kiedy przewidziano zakończenie ostatnich przedsięwzięć). Monitoring ten będzie odbywał się na dwóch poziomach:

- monitoring realizacji wskaźników w ramach poszczególnych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych – prowadzony przez podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych przedsięwzięć,
- monitoring całościowej realizacji Programu, oparty o wskaźniki monitorowania LPR, podsumowujący dotychczasowy przebieg procesu rewitalizacji – prowadzony przez Zastępcę koordynatora rewitalizacji w oparciu o dane przekazane przez podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych przedsięwzięć oraz dane Miasta Skórcza i jednostek mu podległych.

Na podstawie zebranych informacji Zespół ds. rewitalizacji, który opracowywać będzie nie rzadziej niż co dwa lata rekomendacje dotyczące osiągnięcia założonych wskaźników, harmonogramu realizacji zaplanowanych działań, a także analizę realizacji celów i procedur wdrażania (sposobu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych).

Rekomendacje te będą stanowiły podstawę do podejmowania decyzji odnośnie dalszych działań, w tym konieczności modyfikacji LPR czy jego wybranych elementów, szczególnie w przypadku zidentyfikowania trudności lub nieprawidłowości w realizacji Programu czy poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych bądź istotnych opóźnień w postępie procesu rewitalizacji.

8.2 ZASADY MODYFIKACJI I WPROWADZENIE DZIAŁAŃ W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU

Przedmiotowy Program Rewitalizacji ma formułę otwartą i będzie modyfikowany w przypadku zaistnienia istotnych przesłanek wpływających na konieczność jego aktualizacji. Do przesłanek tych należeć mogą zarówno zmiany w otoczeniu zewnętrznym (np. zmiany Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, na podstawie których przedmiotowy LPR został opracowany), jak i zmiany zachodzące w obszarze rewitalizacji – Górnym Mieście w Skórczu (pojawienie się nowych, ważnych problemów, które nie zostały uwzględnione przy tworzeniu LPR czy konieczność uwzględnienia dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w reakcji na zmiany zachodzące w obszarze Górnego Miasta). Zakłada się, iż potrzeba aktualizacji Programu może być również odpowiedzią na wnioski i rekomendacje płynące z monitoringu efektów realizacji Programu, w tym niski stopień osiągnięcia zakładanych wskaźników monitorowania czy negatywną ocenę efektywności działań rewitalizacyjnych.

Za uruchomienie procedury aktualizacji LPR odpowiadać będzie Zespół ds. rewitalizacji, który odpowiedzialny jest za koordynację całego procesu rewitalizacji i odpowiadał będzie za monitoring LPR.

Procedura wprowadzania modyfikacji wymagać będzie przedłożenia Burmistrzowi przez Zespół ds. Rewitalizacji raportu merytorycznego odnośnie zmian i działań naprawczych. Raport w szczególności zawierać musi:

- zdiagnozowanie przyczyn niezgodności,

- przeanalizowanie możliwości wyeliminowania niezgodności,
- wybór najbardziej korzystnych działań zmierzających do wyeliminowania błędów,
- propozycję modyfikacji Programu.

Następnie Burmistrz przedstawi Radzie Miasta projekt uchwały w tym zakresie. Zmiana Programu prowadzona będzie w tym samym trybie jak przyjęcie pierwotnej wersji Programu.

8.3 EWALUACJA

Z uwagi na stosunkowo krótki okres realizacji LPR Miasta Skórcz (lata 2018 – 2023), zakłada się ewaluację ex-post Programu, która posłuży do podsumowania wyników wdrożenia prac rewitalizacyjnych na Górnym Mieście i wskaże działania konieczne do podjęcia w kolejnych latach. Raport ewaluacyjny powinien obejmować co najmniej odniesienie do problemów i wskaźników wskazanych w diagnozie obszarów Skórcza, podsumowanie wniosków z monitorowania Programu, w tym stopień osiągnięcia założonych wskaźników monitorowania, a także rekomendacje na kolejne lata. Uzyskane informacje pozwolą na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętemu procesowi rewitalizacji.

Za zlecenie opracowania raportu ewaluacyjnego odpowiedzialny będzie Zespół ds. rewitalizacji.